ISLAMSKE TEME

izbor:

Salih Kurdi

Sarajevo, 2001 - 1422. H.G.

Naslov originala	MAVDU'AT EL-ISLAMIJJA
Naslov prijevoda:	ISLAMSKE TEME
Pripremio	Salih Kurdi
S arapskog preveo	Muhamed Đuliman, Husejn ebu-Idris
Šerijatski recenzent	Muhamed Đuliman, Husejn ebu-Idris
Likovno-tehnički urednik	Nedžad Kazić, Fatih Farhat
Lektor i korektor	Omer Resulović
DTP	Mujagić Mersad, Mutavelić Hamza
Štampa	"OKO" - Sarajevo
Tiraž:	30 000 KNJIGA BROJ 16
Treće izdanje	BESPLATNI PRIMJERAK
Izdavač	*Sva prava štampanja i izdavanja zadržava Visoki saudijski komitet za pomoć BiH i Kulturni centar "Kralj Fahd" u Sarajevu*

ŠTAMPANO POD POKROVITELJSTVOM ČUVARA "DVA HRAMA"
KRALJA FAHDA BIN ABDUL-AZIZA AL-SAUDA, KRALJEVINE SAUDIJSKE ARABIJE

طبع على نفقة خادم الحرمين الشريفين الملك فهد بن عبد العزيز آل سعود   هدية مجانية

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i univerzitetska biblioteka Bosne i Hercegovine, Sarajevo

297.15

ISLAMSKE TEME / izbor Salih Kurdi; (s arapskog preveo Muhamed Đuliman, Husejn ebu-Idris). - 3. izd. - Sarajevo: Visoki saudijski komitet za pomoć Bosni i Hercegovini, (etc.) 2000. - 125 str.; 23 cm. - (Porodična biblioteka; knj. 16)

Prijevod djela: Mavdu'at el-Islamijja

ISBN 9958 - 880 - 28 - 8
1. Kurdi, Salih
COBISS/BiH - ID 8036870

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog

PREDGOVOR

Hvala Allahu, Koji poučava peru, Koji čovjeka poučava onome što ne zna. Hvala Allahu, Koji je one koji vjeruju iz tmina na svjetlo izveo i na pravi put ih uputio: ***"I doista, ovo je pravi put moj, pa se njega držite i druge puteve ne slijedite, pa da vas odvoje od puta Njegova." (El - En'am, 153)*** Uzvišeni Allah, također, veli: ***"Reci: 'Zar su isti oni koji znaju i oni koji ne znaju?'" (Ez - Zumer, 9).*** Uzvišeni, također, veli: ***"Zato vjerujte u Allaha i Poslanika Njegova i u svjetlo koje objavljujemo." (Et - Tegabun, 8)***

Neka je Allahov blagoslov na Učitelja koji upućuje najboljoj uputi: ***"Reci: 'Meni je, doista, jasno ko je Gospodar moj'" (El - En'am, 57)***, našeg vjerovjesnika Muhammeda, sallallahu alejhi ve selleme.

Najuzvišenija znanost jeste spoznaja Allaha, a ona nas vodi spoznaji načina ispovijedanja vjere Njemu. Što se više širi vjerska znanost, smutnje je sve manje, a neznanje sve slabije. U hadisu se spominje: "Vrijednost alima (znalca) u odnosu na abida - pobožnjaka jeste kao vrijednost punog mjeseca u odnosu na ostale zvijezde." Jer, najvredniji je, najuzvišeniji i najdostojniji da bude primljen onaj ibadet koji je usklađen i podudaran s časnm Šerijatom. A cilj i svrha egzistencije činjenje je ibadeta Allahu: ***"Džine i ljude stvorio sam samo zato da Mi se klanjaju." (Ez - Zarijat, 56)***

Visoki saudijski komitet raduje i čini mu čast da, po preporuci njegove visosti predsjednika Visokog saudijskog komiteta, princa Selmana b. Abdulaziza, guvernera provinicije Rijad, ponudi ovu biblioteku sastavljenu od najvrednijih kniga potrebnih muslimanu, posebno u ovom vremenu. Akcenat smo stavili na moralne vrijednosti, učvršćenje vjerovanja, temelje islama, kompaktnost društva i njegovu etiku, te uspostavljanje spona s prvom generacijom, najodabranijom i najčestitijom zajednicom

ashaba, koji su najbolje razumijevali i primjenjivali islam, nastojeći valorizirati naš iman, naša djela i razmišljanje u svjetlu njihovog odnosa, povezujući dunjaluk sa ahiretom, život s onim što slijedi poslije smrti. A to je istina koju nije moguće zanemariti, pogotovo uzimajući u obzir činjenicu da smo izgubili hiljade naše braće u bosanskoj tragediji. Kuda bi nas to onda vodilo?

U okrilju časnog tefsira, plemenitog hadisa i čiste islamske misli, živimo s ovom odabranom skupinom knjiga iz serije “Biblioteka bosanske porodice”, koju nudimo odraslom i malom, mušku i žensku. Svako od njih može uzeti iz njih ono što želi u skladu s obimom znanja koje mu je Allah dao, oboružavajući se spoznajom i nalazeći pravi put pomoću Allahova svjetla.

“Ostavio sam vas na čistoj stazi po kojoj je isto ići noću kao i danju, s nje skreće samo onaj ko je propao”- veli Poslanik, a.s. “Ostavio sam vam dvije stvari: ako ih se budete pridržavali, nećete zalutati nikada: Allahovu knjigu i moj sunnet” - veli Poslanik, a.s., također.

Molim Allaha da ovo znanje bude od koristi, da ga učini blagoslovljenim i trajnim dobrim djelom i da nagradi svakog ko je učestvovao u izlasku na vidjelo ove biblioteke, prevođenju djela, pripremanju za štampanje, distribuciji, kao i onog ko se njome okoristi, najboljom nagradom. On čuje dove i odaziva se.

Direktor Regionalnog ureda
Visokog saudijskog komiteta za Evropu

Naser b. Abdurrahman es - Saeed

BID'AT - NOVOTARIJA

“Draže mi je da vidim u mesdžidu vatru koju ne mogu ugasiti nego da vidim bid'at (novotariju) koji ne mogu promijeniti. (Ebu-Idris el-Hulani)

Bid'at u arapskom jeziku znači izum ili pronalazak kojem nije prethodilo nešto poput toga. Zato se kaže da je čovjek izumio nešto, tj. pronašao je nešto što nije bilo poznato.

Novotarija se može podijeliti u dvije grupe:

Prvo: Novotarije u običajima i one su u osnovi dopuštene ukoliko ne postoji tekst Kur'ana ili sunneta koji to zabranjuje, kao što je Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem, zabranio ustajanje pred vladarima na način kako su to u vrijeme Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, radili Perzijanci. Oni su ustajali pred vladarima, a zatim im se naklonili (ruku' učinili). To je Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem, zabranio jer ruku' i sedžda pripadaju samo Allahu Uzvišenome. Međutim, druge običaje kod stranaca islam priznaje ukoliko se ne kose sa Šerijatom. U dopuštene stvari (koje se ne smatraju novotarijama u vjeri) u islamu spadaju i svi proizvodi (kompjuter, auto, avion, telefon...) koji nisu postojali u vrijeme Resulullaha, sallallahu 'alejhi ve sellem, a za koje nema zabrane.

Drugo: Novotarija u vjeri, ona je zabranjena, a osnova u ibadetima jeste da musliman ne može robovati Allahu, dželle šanuhu, osim na način kako mu je Gospodar, subhanehu ve te'ala, naredio i kako je to dostavio Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem, bez izmjene, iskretanja, dodavanja ili oduzimanja bilo čega u vjeri. Osnova su toga riječi Resulullaha, sallallahu 'alejhi ve sellem:

“Ko unese nešto novo u ovu našu stvar (vjeru) što joj ne pripada, to je redd (to se odbacuje i ne pridaje mu se važnost).” (Buhari i Muslim)I kaže Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem:

“Ko uradi nešto što nema osnove u vjeri, to je redd.” (Muslim)Zato se u Šerijatu bid'atom definiše svaki novi način kojim se iskazuje robovanje Allahu, 'azze ve dželle, a koji nema osnove u Šerijatu, odnosno način koji je u suprotnosti sa Kur'anom, sunnetom i putem ispravnih prethodnika.Šejhul-islam Ibn-Tejmijje, definiše bid'at i kaže: “Bid'at je ono što je u

suprotnosti sa Kur'anom, sunnetom i idžma'om (onim u čemu su se složili) prethodnika ovog ummeta.

“Bid'at koji nije u suprotnosti sa Kur'anom, sunnetom i idžma'om prethodnika ovog ummeta jeste bid'at u jezičkom značenju riječi, kao što kaže Ibn-Tejmijje, rahimehullah: “Ono što se kosi sa tekstom (Kuranom, sunnetom i idžma'om) jeste bid'at i u tome su saglasni svi muslimani, a ono što se ne kosi sa tekstovima ne ubraja se u bid'at.

“Prenosi se da je pravedni halifa Omer, radijallahu 'anhu, rekao kada su se sakupili ashabi u Poslanikovom mesdžidu da klanjaju teravih-namaz u džematu: “Divan li je ovaj bid'at.” Inače, oni su prije toga klanjali teravih-namaz pojedinačno i kada ih je vidio da klanjaju za jednim imamom, rekao je te svoje poznate riječi: “Divan li je ovaj bid'at.” - što označava bid'at u jezičkom smislu riječi, jer on ima osnovu u Šerijatu i to ne znači uvođenje nečeg novog u vjeru, jer je Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem, uz ramazan klanjao teravih-namaz u džematu sa ashabima, a zatim je prestao klanjati sa njima strahujući da im Allah, dželle šanuhu, ne naredi teravih-namaz kao farz. Zbog toga je Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem, prestao da klanja teravih-namaz kao imam, a ashabi su nastavili klanjati pojedinačno i tako sve do vremena pravednog halife Omera, radijallahu 'anhu. To znači da teravih-namaz nije postao bid'at, već sunnet kojeg je praktikovao Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem, a što je Omer, radijallahu 'anhu, ponovo uveo kako bi se klanjalo iza jednog imama kao što su nekada klanjali iza Resulullaha, sallallahu 'alejhi ve sellem.

Isti je slučaj i sa pisanjem i sakupljanjem hadisa što ima osnove u Šerijatu, jer je Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem, naređivao nekim svojim ashabima da pišu određene hadise. U vrijeme Resulullaha, sallallahu 'alejhi ve sellem, postojala je bojazan od pisanja hadisa kako se njihov tekst ne bi pomiješao sa tekstom Kur'ana, a nakon smrti Resulullaha, sallallahu 'alejhi ve sellem, nestalo je te bojazni, Kur'an je upotpunjen prije njegove smrti i muslimani nakon toga počinju pisati hadis iz straha da se ne zaboravi. Da ih nagradi Allah, dželle šanuhu, za njihova dobra djela i za njihovu brigu za Kur'anom i sunnetom, a jadni li su oni koji se izigravaju sa tim.

Iz navedenog možemo zaključiti da nije u pravu onaj koji dijeli bid'at na dobri i loši, i koji kaže da postoje dobri bid'ati, jer je to u suprotnosti sa riječima Resulullaha, sallallahu 'alejhi ve sellem:

“Svaki bid'at je dalalet (zabluda).”

Tumačeći ovaj hadis kaže El-Hafiz ibn Redžeb: “Riječi Resulullaha, sallallahu 'alejhi ve sellem: “Svaki bid'at je dalalet (zabluda)” - spadaju u riječi od kojih se ne može ništa oduzeti. To je poput riječi:

“Ko unese nešto novo u ovu našu stvar (vjeru) što joj ne pripada, to je redd (to se odbacuje i ne pridaje mu se važnost).” - pa ko nešto unese novo u vjeru što joj ne pripada

to spada u dalalet. Islam je čist od toga, bilo da se to odnosi na pitanja uvjerenja, djela, riječi koje čovjek ispoljava ili krije u sebi. Svi oni koji govore da postoje dobri bid'ati nemaju dokaza za to osim riječi Omera, radijallahu 'anhu, u vezi s pitanjem teravih-namaza, a što smo prethodno objasnili.

VRSTE BID'ATA

Postoje dvije vrste bid'ata:

Prvo: bid'at riječima i bid'at uvjerenja, poput izjava mu'tezila, džehemijja, rafida i nekih drugih sekta koje slijede njihovo uvjerenje. Primjeri bid'ata u riječima su dodavanje nečega ezanu što mu ne pripada, poput riječi nakon šehadeta: “Ešhedu enne Alijjen velijjullah” (Svjedočim da je Alija Allahov štićenik) i riječi: “Hajje ‘ala hajril-'amel” (Pođite na najbolji posao), koje se dodaju nakon riječi: “Hajje ‘ales-salah!” i “Hajje ‘alel-felah!”

U ovu vrstu bid'ata spada i uvjerenje nekih sekti da postoji dvanaest bezgriješnih imama, a koji potiču iz Resulullahove, sallallahu 'alejhi ve sellem, loze i to zahtijeva vjerovanje u njih, a posljednji od tih imama je imam El-Mehdi koji je po njihovom vjerovanju živ već 1200 godina i koji se izgubio iz vida od ljudi u jednom od podruma u gradu Es-Samera', u Iraku. Također njihovo vjerovanje zasniva se na vjerovanju u poseban Kur'an koji će se pojaviti pred Sudnji dan i u koji će se pozivati njegove pristalice.

Drugo: bid'at u ibadetu, tj. robovanje Allahu na način kojeg On, subhanehu ve te'ala, nije propisao.

Ovaj bid'at dijeli se u više grupa:

1. Bid'at koji je uveden kao osnovni dio ibadeta, tj. da se uvede ibadet koji nema osnove u Šerijatu, poput nepropisanog namaza, nepropisanog posta, praznika koji nemaju osnove i drugo.

2. Bid'at koji se dodaje na ibadet koji već postoji u Šerijatu, kao dodavanje petog rekata podne ili ikindija-namazu, ili postiti dva dana bez prekida i tome slično.

3. Bid'at u obliku ibadeta koji se obavlja na nepropisan način, poput teravih-namaza na način koji nije propisan od Resulullaha, sallallahu 'alejhi ve sellem, kao da se klanja dvadeset ili trideset šest rekata sa samo jednim selamom.

4. Bid'at kojim se čini ibadet u određenom vremenu u kojem nije propisan dotični ibadet da se može činiti, kao određivanje polovine ša'bana za post i posebni noćni namaz. U osnovi post i noćni namaz propisani su, ali određivanje posebnog vremena za te ibadete

zahtijeva postojanje dokaza za njih.

Kao što vidimo iz prethodnog, bid'at može biti dodavanjem nečeg novog u vjeru i činjenje toga sastavnim dijelom vjere, a može biti i oduzimanjem nečeg od vjere, kao nijekanjem sunneta. Takvi će reći da im je dovoljan Kur'an, a Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem, kaže:

"... reći će: 'Dovoljna nam je Allahova knjiga, što nađemo u njoj od halala, to smatramo halalom; a što nađemo u njoj da je haram, to smatramo haramom.

Ali, meni je dat Kur'an i još nešto poput njega."' (Ebu-Davud).

Takvi slijede bid'at i on biva mijenjanjem značenja teksta Kur'ana ili sunneta tumačeći ajete ili hadise na svoj način ili to biva iz neznanja, ekstremnosti ili izlaskom iz vjere.

Jedan od najvećih oblika bid'ata danas jeste bid'at sekularizma, odnosno bid'at čiji sljedbenici povlače granicu između vjere i države. Takvi smatraju da se propisi vjere trebaju slijediti samo u vjerovanju, tj. srcem priznavati vjeru, dok odnose među ljudima, politiku, halal, haram i cjelokupni Šerijat ne određuje vjera. Oni niječu i džihad na Allahovom putu, naređivanje dobra i odvraćanje od zla, smatrajući da je vjera privatna stvar svakog čovjeka i njegov lični izbor. Slijedeći ovu vrstu bid'ata danas postoji najviše vlada, univerziteta, stranki i organizacija. Njega slijede razni sistemi, a među njima i demokratija koja se zasniva na razdvajanju vjere od države i davanja vlasti narodu umjesto Allahu, subhanehu ve te'ala.

Danas su prisutni veliki sukobi između onih koji slijede islam i onih koji slijede druge sisteme, između onih koji smatraju da vlast pripada Allahu i da je On, subhanehu ve te'ala, jedini naredbodavac i onih koji smatraju da vlast pripada ljudima. Na veliku žalost, slijeđenjem kršćana i jevreja ta vrsta bid'ata uvukla se i u redove muslimana. Potvrdu toga imamo u riječima Resulullaha, sallallahu 'alejhi ve sellem:

"Sigurno ćete slijediti zakone onih koji su bili prije vas, pedalj po pedalj, aršin po aršin, pa kada bi oni ušli u rupu malog gmizavca (dabb), i vi bi ih slijedili." "Rekoše: 'O Resulallah, je su li to jevreji i kršćani?'" "Reče: 'Pa ko (do oni)?'" (Buhari)

Ova vrsta bid'ata prvo je nastala u Evropi u srednjem vijeku kada su vlast imali u rukama crkveni ljudi. Ali, kada su se oni razvratu odali i uzdigli, zanijekali su savremenu nauku, prirodne zakone, palili su učenjake, pretvarali su manastire u kuće za razvrat i sakupljali su bogatsvo trgujući sa oproštajnicama grijeha, tada su ljudi saznali pravu njihovu sliku i uvjerili se da oni nisu monasi koji su se sustegli od ženidbe, već moćnici i neznalice koji žive u raskoši i nemoralu. Protiv njih dignute su parole i pobuna, a ljudi su pošli slijediti put koji je daleko od vjere, razdvojili su vjeru od države, dali su crkvi granicu koju ne smije preći, a to su samo vjerski obredi i ceremonije, bez miješanja u državu gdje je sva vlast data narodu.

To je bio razlog napretka Evrope i njenog posjedovanja moći i nauke. Time je ona

postala napadačem i kolonizatorom što je iznenadilo islamski svijet koji je već dugo vremena u džahiluku (neznanju). Toliko su muslimani bili zaostali da su pojedinci počeli pozivati ka promjeni islama na način na koji je kršćanstvo mijenjano i da se time izoluju islamske vođe iz javnog života, da se islamski zakoni zamijene francuskim ili ala francuskim zakonima kako bi se slijedila Evropa, koja je napredovala na takav način.

Ali, oni su zaboravili da islam nije izvitopereno kršćanstvo, da ulema islama zajedno sa halifama nije poput evopskih vladara i monaha. Zato je dugo trajala borba između iskrenih sljedbenika sunneta i onih koji su napustili svoju vjeru i ummet kojem pripadaju. Takvi su pozivali da vlast pripada Allahu samo u džamijama, a da van džamije pripada narodu. To je kratak prikaz onoga u šta pozivaju sekularisti. Njihov broj nije mali, a Zapad uveliko pomaže njihove pristalice kojih ima među vladarima, piscima, profesorima, vojnim licima i drugima.Taj sukob će trajati sve dok se ne uzdigne bajrak istine i dok se ne potvrde riječi Resulullaha, sallallahu 'alejhi ve sellem: “Allah neće ostaviti ni jednu kuću, a da Allah u nju ne uvede islam, sa moći silnoga s kojom će Allah uzdignuti islam i njegove sljedbenike; a sa poniženjem poniženog Allah će poniziti nevjerstvo i njegove sljedbenike.” (Es-Silsiletus-sahihah, šejh El-Elbani)

Nema sumnje da je sekularizam u suprotnosti sa vjerom, jer on slijedi put koji niječe Allaha kao vladara i zakonodavca, put koji niječe džihad, da'vet i rad na tom putu što je otpadništvo od vjere. Sekularizam je jedan od najvećih bid'ata iz razloga što veliki broj muslimana koji klanjaju, poste i daju zekat slijede taj pravac i oni kažu da nije dopušteno da vlast ima ikakve veze sa vjerom i da treba odvojiti vjeru od države. Za vjeru kažu da određuje drugi svijet, dok na ovom svijetu ljudi odabiru način života koji smatraju da je najbolji za njih.

Zbog velike opasnosti ovog savremenog bid'ata potrebno je ljudima ukazati na njega, kao i na pogrešne tvrdnje kojima se želi približiti ljudima taj put govoreći im da ostaju muslimani iako slijede sekularizam???

Kako vidimo iz navedenog bid'at i sunnet su dva različita puta, dvije suprotnosti. Većina uleme je do sada pisala o bid'atu, a da se u tome nije dotakla sunneta, jer je on osnova iz koje se izvode pravila. Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem, upućivao je ljude na sunnet, a zatim ih upozoravao da se klone bid'ata, što vidimo iz slijedećih hadisa:

1. Prenosi se od Džabira da je rekao:

“Kada bi Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem, držao hutbu, oči bi mu pocrvenjele, podigao bi svoj glas i rekao: ‘Nakon navedenog, zaista je najbolji govor Allahova knjiga i najbolja uputa je uputa Muhammeda, sallallahu 'alejhi ve sellem. Najgore stvari su novine, a svaka novina je novotarija, a svaka novotarija je zabluda.'” (Buhari)

2. Prethodni hadis pojašnjava i hadis od El-Irbada, u kojem se kaže:

“Savjetovao nas je Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem, lijepim govorom od čega su se srca bojala i oči punile suzama, pa smo rekli: “O Resulallah, kao da je to savjet onoga koji se oprašta, pa nam oporuči nešto.” Reče: “Oporučujem vam da se bojite Allaha, 'azze ve džello, poslušnost i pokornost makar vam i crnac (rob Abesinac) naređivao. Onaj koji bude živio nakon mene vidjet će mnoga razilaženja, zato se pridržavajte moga sunneta i sunneta pravovjernih halifa. Čvrsto se očnjacima držite njihova puta i čuvajte se novina, svaka novina je novotarija i svaka novotarija je zabluda.” (Ibn-Madže, br.4011) (Ebu-Davud, Et-Tirmizi, Ibn-Madže…)

3. To pojašnjava i hadis Džerira:

“Ko uvede u islamu neku lijepu stvar (sunneten haseneh) on ima nagradu za to i nagradu onoga koji to bude radio nakon njega, a da se njima ništa ne oduzme od njihove nagrade, a ko uvede u islamu neku lošu stvar (sunneten sejjieh) on ima kaznu za to i kaznu onoga koji to bude radio nakon njega, a da se njima ništa ne oduzme od njihove kazne.” (Muslim)

Sunnet u arapskom jeziku i Šerijatu označava put, a to je uputa Resulullaha, sallallahu 'alejhi ve sellem. U spomenutom hadisu stoji: “Ko uvede u islamu neku lijepu stvar (sunneten haseneh)…” tj. ko bude slijedio put Resulullaha, sallallahu 'alejhi ve sellem, radio po njemu i pozivao ka sunnetu, pa to i drugi prihvatili imat će nagradu za to i nagradu onih koji ga budu slijedili i suprotno tome, onaj ko bude slijedio put koji je daleko od sunneta, pa to i drugi budu prihvatili imat će kaznu za to i kaznu onih koji ga budu slijedili.

Dakle, lijepa stvar (sunnet haseneh) jeste put Resulullaha, sallallahu 'alejhi ve sellem, a ružna stvar (sunnet sijjieh) jeste novotarija, stvar koja je u suprotnosti sa Šerijatom.

Još mnogi drugi hadisi ukazuju na ovo značenje, kao što je i hadis od Ibn-Mes'uda:

“Ko ukaže na dobro on ima nagradu kao i onaj koji ga čini.” (Muslim) Prenosi se od Ebu-Hurejrea da je rekao: “Onaj koji poziva ka uputi ima nagradu kao i oni koji ga slijede, a da se njima ništa ne oduzme od njihovih nagrada; a onaj koji bude pozivao ka zabludi, on ima grijeh…” (Muslim)

Sunnet je sve ono što je Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem, radio, naređivao, odobravao i odbijao. To je put svih pravovjernih halifa, koje smo dužni slijediti i ashaba koji su slijedili njegov put.

POJAVA BID'ATA KOD MUSLIMANA I RAZLOZI NJEGOVA NASTAJANJA

Kaže šejhul-islam, Ibn-Tejmijje, rahimehullah: "Općenito, bid'at vezan za ibadate i nauku pojavio se na kraju vladavine pravovjernih halifa, rahimehumullah, a o tome nas je obavijestio Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem:

"...Ko od vas bude živio nakon mene vidjet će mnoga razilaženja. Zato se pridržavajte moga sunneta i sunneta pravovjernih halifa..." Koliko je veća udaljenost bila od kuće Resulullaha, sallallahu 'alejhi ve sellem, od Medine toliko su bid'ati bili veći. Potvrđeno je u hadisima da u Medinu neće ući Dedždžal, a nauka i pravo vjerovanje bilo je očuvano sve do četvrtog pokoljenja, vremena u kojem je živio imam Malik, rahimehullah, dok u prva tri stoljeća bid'at nije bio poznat u Medini. Nakon tog perioda javljaju se bid'ati, ali u Medini ne bivaju u tolikoj mjeri kao u drugim mjestima. Nema sumnje da je u pridžavanju Kur'ana i sunneta spas od dalaleta i bid'ata. Kaže Allah, dželle šanuhu:

"I doista, ovo je pravi put Moj, pa se njega držite i druge puteve ne slijedite, pa da vas odvede od puta Njegova ..." (Kur'an, VI/153)

To je pojasnio Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem, u hadisu kojeg prenosi Ibn-Mes'ud, radijallahu 'anhu, gdje se kaže: "Povukao je Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem, (dugu pravu) liniju i rekao: "Ovo je Allahov put.' Zatim je povukao druge (kraće) linije sa lijeve i sa desne strane i zatim rekao: 'Ovo je Allahov pravi put, a ovo su putevi i na svakom od njih šejtan poziva...' Zatim je proučio ajet: 'I doista, ovo je Pravi put moj, pa se njega držite i druge puteve ne slijedite, pa da vas odvede od puta Njegova. Eto, to vam se naređuje da biste se grijeha klonili.'" (Ahmed, Ibn-Hibban i El-Hakim)

Onaj koji skrene sa puta Kur'ana i sunneta, pred njim se otvaraju putevi zablude i novotarija.

Razlozi koji su doveli do pojave bid'ata su slijedeći:

1. nepoznavanje islamskih propisa;
2. slijeđenje strasti;
3. slijepo slijeđenje jednog mišljenja ili ličnosti i
4. slijeđenje i poistovjećivanje sa nevjernicima.

Koliko god vrijeme ide naprijed i koliko god se ljudi udaljavali od Upute, umanjiva se

znanje i otvara se put neznanju, kao što kaže Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem:

"Allah neće uzdignuti nauku time što će je uzdignuti od ljudi, već će uzdignuti nauku time što će usmrtiti učenjake. I kada ne bude ostao ni jedan učenjak, ljudi će početi slijediti neznalice, pa će biti pitani i oni će davati odgovore bez znanja, pa će zalutati i druge dovoditi u zabludu." (Buhari i Muslim)

Novotarijama se niko ne može suprotstaviti do učeni ljudi i kada nestane nauke i učenih, tada će se otvoriti vrata bid'atima i njihovom širenju.

Drugi razlog jeste: slijeđenje strasti.

Oni koji ne slijede Kur'an i sunnet oni slijede svoje strasti:

"Pa ako ti se ne odazovu, onda znaj da se oni povode jedino za strastima svojim, a zar je iko gore zalutao od onoga koji slijedi strast svoju, a ne Allahovu uputu..." (Kur'an, XXVIII/50)

"Reci ti meni ko će uputiti onoga koji je strast svoju za boga svoga uzeo, onoga koga je Allah znajući ga u zabludu ostavio i sluh njegov i srce njegovo zapečatio, a pred oči njegove koprenu stavio. Ko će mu, ako neće Allah, na Pravi put ukazati?..." (Kur'an, XLV/23) - a bid'at je produkt strasti.

Treće: slijepo slijeđenje jednog mišljenja ili ličnosti.

Ukoliko čovjek slijepo slijedi ljude, to ga udaljuje da dođe do pravih dokaza i poznavanja istine. Kaže Allah, dželle šanuhu:

"A kada im se rekne: 'Slijedite Allahovu objavu!' - oni odgovaraju: 'Nećemo, slijedit ćemo ono na čemu smo zatekli pretke svoje.'" (Kur'an, II/170) Takvi su danas oni koji su privrženi određenim pravcima i sektama, pa kada se pozovu da slijede Kur'an i sunnet i da napuste ono što je u suprotnosti sa njima, oni se pravdaju svojim pravcima, šejhovima i precima.

Četvrto: slijeđenje i poistovjećivanje sa nevjernicima.

Većina muslimana danas slijedi nevjernike i to je jedna od najvećih novotarija i najvećih opasnosti našem ummetu. Muslimani slijede nevjernike pripisujući Allahu druga, praveći svečanosti koje nemaju osnove u Kur'anu i sunnetu. S druge strane uočljiv je nedostatak znanja i učenih ljudi koji bi trebali predvoditi ummet i ukazivati mu na pravu vjeru. Manjkavost je i u samom nastavnom programu gdje se predmet izučavanja islama stavlja na marginu i prepušta se slobodi odabiranja, umjesto da se taj predmet uvede kao glavni predmet kako bi se odgojile generacije koje će poznavati svoju vjeru. Na drugoj strani, vidjet ćemo kako se sekularisti bore za svoju ideologiju koju proturaju u škole kao jedan od glavnih predmeta, čak i u sredinama gdje su muslimani većinsko stanovništvo.

STAV ISLAMA PREMA ONIMA KOJI RADE NOVOTARIJE

Sljedbenici sunneta suprotstavljali su se uvijek novotariji, nijekali su njihova djela i sprečavali ih u tome. Tako su postupali naši prethodnici, a primjer imamo u imamu Maliku ibn-Enesu. Kada mu je došao neki čovjek i upitao ga: "Odakle ću obući ihrame (odjeću za hadž)?" Odgovorio mu je: "Od mikata (mjesto odakle hadžije moraju imati ihrame na sebi) kojeg je odredio Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem." Zatim je rekao čovjek: "Da li da obučem ihrame prije tog mjesta?" Rekao mu je Malik: "Nemaš potrebe za tim." Čovjek je dodao: "Zašto sprečavaš to, zar nije bolje da obučem ihrame što dalje od mikata?" Malik mu je odgovorio: "Allah Uzvišeni kaže:

'...Neka se pripaze oni koji postupaju suprotno naređenju Njegovu, da ih iskušenje kakvo ne stigne ili da ih patnja bolna ne snađe.''' (Kur'an, XXIV/63)

Zar može biti veća opasnost po vjeru čovjeka od davanja nečemu drugom prednosti nad onim što je Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem, odredio.

Do danas se iskreni vjernici suprotstavljaju novotarijama pišući u novinama i časopisima, obraćajući se vjernicima savjetom, što utiče na osvješćivanje vjernika i nestajanje novotarija.

Od onih koji se suprotstavljaju novotarijama jesu i sljedbenici sunneta i džema'ata koji svoje stavove zasnivaju na Kur'anu i sunnetu. Oni se suprotstavljaju novotarijama navodeći dokaze iz Kur'ana i sunneta o nužnosti pridržavanja Kur'ana i sunneta, i o udaljavanju od bid'ata.

O dužnosti savjetovanja za dobrobit islama i muslimana kaže šejhul-islam Ibn-Tejmijje, rahimehullah:

"Ukazati i upozoriti na imama koji radi bid'ate govoreći ono što je u suprotnosti sa Kur'anom i sunnetom ili radeći ibadete koji su u suprotnosti sa Kur'anom i sunnetom dužnost je muslimanima. Rečeno je imamu Ahmedu ibn-Hanbelu: "Da li vam je draži čovjek koji posti, klanja i boravi u i'tikafu ili onaj koji govori protiv bid'ata?" Rekao je: "Ukoliko on posti, klanja i boravi u i'tikafu, od toga ima samo on koristi, a ukoliko govori protiv bid'ata, to radi u korist svih muslimana i to je bolje i u tome je sveopća korist muslimanima u njihovoj vjeri, što je vrsta džihada na Allahovom putu i borbi za Njegovu vjeru i Šerijat, a otklanjanje štete od

novotarija i neprijateljstva jeste njihova dužnost (fard-kifaje) muslimanima. Kada ne bi bilo onih koje Allah, dželle šanuhu, učvrćuje protiv štete koju sljedbenici novotarija nameću, vjera bi bila uništena. Šteta koju oni nanose veća je od štete din-dušmanina u ratu, jer oni ne uništavaju srca, osim nakon određenog perioda, dok sljedbenici novotarija odmah uništavaju srca." (Fetava, 28)

Imam Šafija, rahimehullah, u svojoj knjizi "Haddul-islam ve hakikatul-iman" tumačeći ajet: ***"Kada vidiš one koji se riječima Našim rugaju, neka si daleko od njih sve dok na drugi razgovor ne pređu. A ako te šejtan navede da zaboraviš, onda ne sjedi više s nevjernicima kad se opomene sjetiš." (Kur'an, VI/68),*** kaže: "Ovaj je ajet dokaz zabrane sjedenja sa sljedbenicima bid'ata, strasti i onih koji čine velike grijehe."

Kaže Eš-Ševkani, rehimehullah: "U ovom je ajetu velika pouka onima koji dozvoljavaju sjedenje sa sljedbenicima bid'ata, onima koji iskrivljavaju Allahov govor i koji se izigravaju sa Kur'anom i sunnetom slijedeći svoje strasti i novotarije. Ukoliko im se ne zamjeri na njihovim novotarijama i ukaže na grešku, onda je bar potrebno udaljiti se od njih. Udaljavanje nema nikakve poteškoće, dok je u sjedenju potvrda odobravanja onoga što oni rade, a prisutnost u njihovom društvu doprinosi šteti zbog slušanja onoga što je zabranjeno."

Kaže Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem:

"Onaj ko ukaže poštovanje prema sljedbeniku novotarije, on potpomaže rušenju islama." (Et-Taberani, El-Bejheki)

Različiti su stupnjevi sljedbenika novotarija, neki od njih nemaju znanja i smatraju da je ono što rade istina i da su na pravom putu. Takvi su griješni i nadati se da će im biti oprošteno, jer oni vjeruju i boje se svoga Gospodara. Zato naši prethodnici imaju različite stavove o pitanju sljedbenika novotarija, da li on samo radi novotarije ili i poziva ka njima, da li se od njega može uzimati znanje i tako dalje.

Kaže poznati učenjak, Hasan el-Basri: "Allah ne prima post, namaz, hadž niti umru od sljedbenika bid'ata sve dok ga taj sljedbenik ne napusti."

Kaže Sufjan es-Sevri, rahimehullah: "Novotarija je draža Iblisu od neposlušnosti i griješenja. Čovjek se kaje za svoje griješenje, a ne kaje se za novotariju koju čini."

Kaže Fudajl ibn-Ijad: "Onaj ko sjedi sa sljedbenikom novotarije, Allah mu ne prima njegova djela i njegov iman napušta njegovo srce, pa kada vidiš sljedbenika novotarije na putu, pređi na drugu stranu!"

SLJEDBENIK NOVOTARIJE I NJEGOVO POKAJANJE

U vezi s pitanjem pokajanja sljedbenika novotarija, kaže Alija, radijallahu 'anhu: “Sljedbenik novotarije ne napušta novotariju, a da ne počne slijediti goru od nje.” Ove riječi Alije, radijallahu 'anhu, u skladu su sa hadisom Resulullaha, sallallahu 'alejhi ve sellem, u kojem govori o sljedbenicima novotarije:

“Oni izlaze iz vjere kao što izlazi strijela iz luka, zatim se neće vratiti vjeri sve dok se ne vrati strijela u svoj luk.” (Ebu-Davud)

Ovaj je hadis dokaz njihova nenapuštanja bid'ata i njihova nepokajanja, osim onih kojima se Allah smiluje, a prenosi se od Enesa ibn-Malika da je Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao:

“Allah je stavio zastor na tevbu svakog sljedbenika novotarije.” (Et-Taberani, El-Bejheki)

ZAKLJUČAK

Bid'at je odašiljač nevjerstva i unošenje u vjeru onoga što Allah i Njegov Poslanik nisu propisali. Zbog toga je bid'at gori od činjenja velikih grijeha. Šejtan se više raduje bid'atu od činjenja velikih grijeha, jer zna da se čovjek kaje za svoje grijehe, dok onaj koji čini bid'ate smatra njih osnovom vjere kojom se približava svome Gospodaru i ne kaje se zbog tih novotarija. Bid'ati uništavaju sunnete i sljedbenici novotarija preziru sunnet i njegove sljedbenike. Time se sljedbenici novotarija udaljavaju od Allaha i zaslužuju Njegovu kaznu jer prouzrokuju bolest ljudskih srca, kao i nered.

Na osnovu navedenog, zabranjuje se posjećivanje sljedbenika novotarija i sjedenje sa njima, osim radi savjetovanja njih i ukazivanja im na štetnost njihovih postupaka. Inače, ukazivanje poštovanja takvima može samo negativno djelovati. Ukoliko i pored savjetovanja sa njima to ne doprinese njihovom napuštanju novotarija, dužnost je ukazati na njihovo zlo i na opreznost od njihova djelovanja. Tako je dužnost učenih da im se suprotstavljaju, jer je velika opasnost za vjeru slijeđenje novotarija. Neophodno je znati da oni koji se suprotstavljaju vjeri potpomažu širenje novotarija i oni to pomažu na razne načine, jer znaju da je u tome

udaljavanje od islama i izobličavanje njegove prave slike.

Na kraju, svoju braću koja ljubomorno čuvaju svoju vjeru i koji je brane, i koji naređivaju na dobro, a odvraćaju od zla, opominjem riječima Resulullaha, sallallahu 'alejhi ve sellem:

"Islam je počeo sa pojedincima (usamljenicima) i vratit će se na pojedince (garibe) kao što je počeo, pa blago pojedincima (garibima)." Rečeno je: "Ko su to garibi, o Resulallah?" Reče: "Oni koji ispravljaju pri skretanju ljudi."

Prenosi se od Bekra ibn-'Amra el-Me'afirija da je Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao:

"Blago garibima koji se čvrsto drže Allahove knjige kada bude napuštena i koji poučavaju sunnetu kada se bude gasio."

Molimo Allaha, 'azze ve dželle, da pomogne našu vjeru, da je uzdigne, da ponizi din-dušmane i neka je salavat i selam na našeg Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem.

STVORENJA I ALLAHOVI ZAKONI

Kao što je Allah, dželle šanuhu, odredio zakone u svemiru kojeg je stvorio, također je postavio zakone i odredio jasne propise koje ne može promijeniti ni jedno od Njegovih stvorenja.

On će, subhanehu ve te'ala, pitati stvorenja o onome što su radili i od pitanja neće biti izuzeti ni poslanici ni pobožnjaci. Allah, dželle šanuhu, kaže:

"I sigurno će biti pitani oni kojima smo poslanike slali, a pitat ćemo doista i poslanike, i izložit ćemo im, pouzdano, sve što o njima znamo, jer Mi nismo odsutni bili." (Kur'an, VII/6,7)

Od Allahovih nepromjenljivih zakona jeste i to da će onaj koji slijedi Njegov put i vjeru biti spašen i imati vodstvo makar bio rob, a da će onaj koji napusti Njegovu uputu i bude slijedio put šejtana zalutati i biti upropašten, makar on bio vladar.

To je Allahov zakon i u njemu nema izmjene. On, subhanehu ve te'ala, nije dao kaznu narodu osim zbog njihovih grijeha, i On, 'azze ve dželle, nije ih izbavio iz kazne osim zbog njihove iskrene tevbe.

Ono što se odnosi na pojedince u Allahovom zakonu, također se odnosi i na narode. Tako, narod koji slijedi uputu, put spasa i Allahov zakon, taj narod će uspjeti, bit će pomognut u blagoslovu i dobru, a Allah, dželle šanuhu, povećat će mu njegovu snagu i moć.

Međutim, ukoliko taj narod bude okrenuo leđa Allahovoj uputi i bude slijedio zablude, on je propao i bit će uništen i ponižen. U njemu će zavladati nedaće zbog grijeha koje čine i neposlušnosti prema Stvoritelju, Koji sve zna.

Tumačeći ajet:

"...Allah neće izmijeniti narod dok on sam sebe ne izmijeni..." (Kur'an, XIII/11), Ibn-Dževzijj kaže: "Allah, dželle šanuhu, neće otkloniti nevolje narodu sve dok on ne napusti grijehe. Izmjena ne biva osim sa izmjenom. Zbog nasilja kojeg činimo i naših grijeha na nas se izručuju nedaće. Na taj način se Allah sveti nasilništvom."

Tumačeći ajet:

"Kakva god vas nevolja zadesi, to je zbog grijeha koje ste zaradili, a On mnoge i oprosti." (Kur'an, XLII/30), Ibn-Kesir u svome tefsiru prenosi hadis: "Kada je objavljen ovaj ajet, rekao je Resulullah, sallahu 'alejhi ve sellem:

"Tako mi Onoga u Čijoj ruci je duša Muhammedova, nema ogrebotine, ni prolijevanja znoja, niti uganuća noge, osim zbog grijeha, a Allah mnogo od toga prašta."

Dok El-Kurtubi tumačeći spomenuti ajet u svome tefsiru spominje hadis:

"Kakva god vas nedaća zadesila, tj. bolest, kazna ili belaj na dunjaluku, to je zbog onoga što su vaše ruke zaradile."

Ovakvi primjeri u Allahovoj knjizi su mnogobrojni. U svakom je ajetu pouka, u svakom kazivanju o prijašnjim narodima je opomena onima koji imaju svijesti, koji čuju i svjedoci su toga. Oni koji se okrenu od Allaha, subhanehu ve te'ala, i predaju se samo dunjaluku, njih čeka propast i kazna koja je neminovna.

Islamski je ummet nosilac upute i vodstva. Njega je Allah, dželle šanuhu, odabrao za nosioca Njegove najčasnije objave i objavio mu najčasniju Knjigu koja je jasna svjetlost i mudra opomena. Njemu je poslao najčasnijeg Poslanika, Svoga odabranika, Muhammeda, sallallahu 'alejhi ve sellem. Allah, dželle šanuhu, učinio je taj ummet ummetom koji će svjedok biti:

"...da budete svjedoci protiv ostalih ljudi, i da Poslanik bude protiv vas svjedok..." (Kur'an, II/143)

Allah, dželle šanuhu, odabrao je ovaj ummet i On, subhanehu ve te'ala, najbolje zna kome da dâ Svoju objavu. To je ummet koji je iskreno preuzeo emanet na sebe, odlučno dostavio objavu i koji se borio istinskim džihadom na tom putu. Zato ga je Allah, 'azze ve dželle, počastio i učinio ga najboljim koji se ikada pojavio među ljudima. Kao što je Allah, subhanehu ve te'ala, otvorio njihova srca ka islamu, pred njima je otvorio vrata mnogih tvrđava u koje su ušli kao graditelji, a ne rušitelji, kao pomagači, a ne kolonizatori, kao oni koji bratime, a ne kao oni koji unose razdor i neslogu. Vlast i vodstvo imali su više od trinaest stoljeća, a zatim je nestalo njihove države kada je nestalo hilafeta. Na njih su navalili nevjernički narodi, kao što zvijeri navaljuju na svoju hranu, pa su ih razjedinili i učinili ih narodima nakon što su bili jedan ummet.

"Ovaj vaš ummet je jedinstven ummet, a Ja sam vaš Gospodar, zato se samo Meni klanjajte!" (Kur'an, XXI/92)

Njihove su kuće podijeljene među državama, nakon što su bile jedna država na čelu sa halifom u jedinstvu i vjeri u jednog Stvoritelja. Nedaća za nedaćom nadvijaju se nad našim ummetom i čovjek pomisli da one ne ulaze nigdje osim u njihove kuće. Palestina, Kašmir,

Afganistan, Filipini, Bosna, jedna za drugom, sve u našim domovima. Politička anarhija, idejna, moralna, društvena... Šta je nama pa to sve gledamo, kao da nismo sinovi tog ummeta, sinovi slavnih koji su podigli bajrak džihada i osvajali uzdižući ga i nudeći mir, sigurnost i pravu vjeru. Tada je vodstvo bilo u njihovim rukama i zauzimali su više od četvrtine svijeta prostirući se na tri kontinenta. Kada bi izdali naredbu, čitav svijet bi se pokorio i kada bi pozvali ka nečemu, svi bi se odazvali.

Šta se to desilo pa smo u ovakvom halu (stanju)? Razjedinili smo se i na nas su nahrlili neprijatelji kao što vukovi nahrle na svoju žrtvu. Zli ljudi su nas pokorili i vladaju nad nama. Ali, znajmo da smo mi iznad njih i da su oni bezvrijedni kod Allaha, 'azze ve dželle, jer je nas Allah nas izabrao, kao što kaže:

"On je vas izabrao..." (Kur'an, XXII/78)

Naš ummet je uništen, razdijeljen i paralizovan, plijen koji je podijeljen na narode. Koji su to razlozi koji su nas doveli do ovako velike slabosti?

Ovdje nećemo ukazati na razloge sa gledišta sociologije i onog šta ona spominje kao uzroke nazadovanja ili napretka. Također, nećemo ukazati ni na političke i historijske razloge koji su doveli do slabosti muslimana i njihovog gubljenja prvenstva kojeg su uživali među drugim narodima. Ovim izlaganjem se vraćamo na glavnu osnovu, na glavni zakon, a to je naš Šerijat, koji je izvor naše veličine, osnova našeg ponosa i historije, naša uzdanica i cilj našeg života. Vraćamo se na islam, želeći ukazati na njegovo gledište kako bi shvatili stanje u kojem se nalazimo.

Poznato nam je da je Allah, subhanehu ve te'ala, postavio nepromjenljive zakone u svijetu u kojem živimo, u svemiru, u životu naroda, pojedinaca i zajednica.

Ummet koji slijedi put Upute, put slave, onaj koji se boji Allaha, dželle šanuhu, taj ummet postiže željeni cilj i njega Allah, 'azze ve dželle, čuva i pomaže.

Također nam je poznato da između Allaha i Njegovih stvorenja nema posebnih privilegija. Allahu je blizak onaj koji Mu je pokoran, a ponižen je onaj koji Mu je neposlušan. Onaj koji slijedi put ka Allahu, dželle šanuhu, njemu će Allah dati moć, veličinu i učiniti život lijepim:

"Onome ko čini dobro, bio muškarac ili žena, a vjernik je, Mi ćemo mu dati da proživi lijep život..." (Kur'an, XVI/97)

Istinu je rekao Uzvišeni Allah, pa šta ima ljepše od života muslimana, šta ima draže njegovom Gospodaru od takvog života? To je cilj kojeg želimo na dunjaluku i na ahiretu, a Allah, 'azze ve dželle, je sa onima koji se boje i sa onima koji dobra djela čine.

Poznato nam je da slijeđenje šejtana dovodi čovjeka do poniženja i propasti. Zato Allahu nema gorih stvorenja od onih koji su zanemarili Njegovu vjeru i Njegove odredbe.

Bilježi Ahmed u svom Musnedu od Abdurrahmana ibn-Džubejra ibn-Nufejra, od njegova oca, gdje se kaže: “Kada je osvojen Kipar, njegovi stanovnici su se raspršili, pa su plakali jedni drugima. Vidio sam Ebu-Derda'a kako sam sjedi i plače, pa sam rekao: “O Ebu-Derda', šta te rasplakalo u danu u kojem je Allah počastio islam i muslimane?” Rekao je: “Teško tebi o Džubejre, Allahu nema gorih stvorenja od onih koji su zanemarili Njegovu vjeru, a bili su moćni i imali su vlast, ali su ostavili Allahovu naredbu i postali ono što vidiš.”

Govor Ebu-Derda'a razjašnjava nam razloge i skrivene uzroke propasti našeg ummeta koji je posjedovao vlast, moć, oružje, riječ koja se morala slušati, a kada bi izdali naredbu, čitav dunjaluk bi se pokorio. Ali, kada smo napustili naredbu svoga Gospodara, suprotstavili se zahtjevima vjere slijedeći put koji nam nije određen, zadesilo nas je ono što danas gledamo svojim očima: razjedinjenost, poniženje, nedaće i propast. Da li na dunjaluku i na ahiretu ima zlo, a da njegov razlog nisu grijesi, neposlušnost i napuštanje Allahovih odredbi? Da li je neki narod, u prošlosti i u sadašnjosti, doživio nedaće osim zbog svojih grijeha i da li je izišao iz te krize osim sa iskrenim pokajanjem?

Pogledajmo u kur'anska kazivanja, naći ćemo pred sobom mnoga pitanja. Šta je izvelo Adema i njegovu ženu iz Dženneta, kuće blagodati, u kuću boli i nedaća do grijesi i neposlušnost Uzvišenome Allahu?

Utopljen je Nuhov sin, jer njegova djela nisu bila dobra i nije mu koristilo dobro koje je njegov otac činio. Šta je to prouzrokovalo vjetar nad Adom koji je uništavao sve pred sobom čineći ih da mrtvi leže na zemlji poput šupljih palminih debala. Njihove uništene kuće, usjevi i njive pouka su za one koji dolaze nakon njih. To je zbog onoga što su njihove ruke zaradile, a Allah, 'azze ve dželle, nikome nepravdu ne čini.

Šta je bilo uzrokom slanja zaglušujućeg glasa na Semuda, tako da su im srca pukla, do grijesi i neposlušnost Uzvišenome Allahu?

Šta je podiglo naselja Lutova naroda tako da su meleki čuli zavijanje njihovih pasa, a zatim je Allah, 'azze ve dželle, dao da ono što bi gore, bude dolje, i uništi ih, a zatim na njih sruči kamenje sa neba šaljući im kaznu koju nikom prije nije poslao. Šta ih je dovelo do toga do grijesi i neposlušnost Uzvišenome Allahu?

Šta je ugušilo prokletog faraona i njegovu vojsku u more i premjestilo im duše u Džehennem do oholost i grijesi?

Zar ne vidiš, brate, šta je prijašnje narode zadesilo od boli, kazni, izobličenja, katastrofalnih požara i utapanja? Da li je to bilo zbog ičega drugog osim zbog njihovih grijeha, a danas se to isto na nas sručuje, jer radimo grijehe koje su i oni činili. Nekima će ovakvo mišljenje biti čudno, a do guše smo se uvalili u grijehe, Zapad nas je opčinio i slijedimo sve nevjerničke običaje, tradiciju i način njihova života. Ono što je zabranjeno ne smatramo zabranjenim, niti haram velikim grijehom. Naprotiv, nekim grijesima se ponosimo i kitimo se nekim haramima.

Tome se nije ni čuditi, jer živimo u vremenu razvrata, vremenu belaja, nedaća i odsutnosti od islama, a oni koji su ga prihvatili društvo ih je odbacilo, dok na drugoj strani postoje oni koji očito pozivaju ka Džehennemu.

Ibn-Ebi-Dunja'a spominje predanje Dža'fera ibn-Muhammeda, on od njegova oca, a ovaj od njegova djeda, u kojem se kaže: "Rekao je Alija: 'Doći će vrijeme ljudima kada ništa neće ostati od islama osim njegovo obilježje, niti od Kur'ana do njegovo ime. Njihovi mesdžidi će tada biti puni, a daleko su od istine, a učeni su zlo pod nebeskim krovom, od njih je razdor nastao i njima će se vratiti.'"

Spominje se hadis od Semaka ibn-Harba, od Abdurrahmana ibn-Abdullaha ibn- Mes'uda i od njegova oca:

"Kada se pojavi kamata i zinaluk (blud) u nekom mjestu, Allah, 'azze ve dželle, Sebi dozvoljava da ga uništi."

Od riječi Hasana el-Basrija su i ove: "Kada ljudi budu pokazivali znanje, a ne budu radili po tome, kada se budu voljeli riječima, a srcima se mrzili i prekidali rodbinske veze, Allah, 'azze ve dželle, proklet će ih i učinit će ih gluhima i slijepima."

Ibn-Madže bilježi hadis od Abdullaha ibn-Omera ibn el-Hattaba, radijallahu 'anhuma:

"Bio sam deseti među muhadžirima kod Resulullaha, sallallahu 'alejhi ve sellem, pa nam se licem okrenuo Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem, i rekao: "O muhadžiri, utječem se Allahu od pet svojstava da ih doživite:

- nije se pojavio razvrat u nekom narodu, kojeg su javno činili, a da nisu bili kušani kugom i bolestima koje nisu bile kod njihovih predaka;

- nije neki narod kršio ugovor, a da mu Allah nije dao da neprijatelj njima zagospodari i da zauzmu njihovu imovinu;

- nije neki narod zakidao pri vaganju, a da nisu kušani sušom, velikom glađu i nasiljem vladara;

- nije se neki narod suprotstavio davanju zekata na svoj imetak, a da im nije uskraćeno spuštanje kiše sa neba, a da nije stoke, nikada ne bi im pala kiša;

- ako njihove vođe ne sude po onome što je Allah objavio u Svojoj knjizi, Allah će dati da neprijateljsvo zavlada između njih."

Sve su ovo opasne prijetnje i primjeri dostojni da čovjek o njima razmisli kako bi musliman odstranio od sebe uzroke propasti koji su zahvatili prijašnje narode, a koji prijete da se ponove na sve one koji budu činili ono što su i oni radili. Zato nam Kur'an ukazuje na prijašnje narode kako bi se uvjerili da nasilnike čeka velika kazna, a Allah, dželle šanuhu, kaže:

"Prije vas su mnogi narodi bili i nestali, zato putujte po svijetu i posmatrajte kako su završili oni koji su poslanike u laž ugonili. To je objašnjenje svima ljudima i putokaz i pouka onima koji se Allaha boje." (Kur'an, III/137,138)

Kur'anska kazivanja presijecaju srca onima koji se ismijavaju, oholima i silnima, spominjući zlodjela mušrika koji su okretali glavu od Knjige, koji su lagali i ismijavali se. Kaže Allah, 'azze ve dželle:

"Zar oni ne znaju koliko smo Mi naroda prije njih uništili, kojima smo na Zemlji mogućnosti davali kakve vama nismo dali i kojima smo kišu obilatu slali i učinili da rijeke pored njih teku, pa smo ih, zbog grijeha njihovih, uništavali i druga pokoljenja, poslije njih stvarali." (Kur'an, VI/6)

Također nam govori i o faraonu i njegovom narodu i kaže:

"I koliko ostaviše bašča i izvora, i njiva zasijanih, i dvorova divnih, i zadovoljstava koja su u radosti provodili! Tako to bi i Mi smo to u nasljedstvo drugima ostavili. Ni nebo ni Zemlja nisu ih oplakivali, i nisu pošteđeni bili." (Kur'an, XLIV/25-29)

Nakon faraona nasljedstvo pripada Davudu, a.s., koji se kaje svome Gospodaru, pokorava Mu se i čini dobra djela, a Gospodar mu čini željezo mehkim i daruje mu vlast:

"Mi smo Davudu Našu milost ukazali: 'O brda, ponavljajte zajedno s njim hvalu, i vi ptice!'- i učinili da mu mehko gvožđe bude. 'Pravi široke pancire i čestito ih pleti!' - i činite dobro, jer Ja vidim šta vi radite!" (Kur'an, XXXIV/ 10,11)

Prenosi se od Katadea, radijallahu 'anhu, da je tumačeći ajet:

"...Allah neće izmijeniti jedan narod dok on sam sebe ne izmijeni..." (Kur'an, XIII/11), rekao: "Promjena dolazi od ljudi, a olakšanje od Allaha i nemojte mijenjati ono što imate od Allahovih blagodati!"

Prenosi se od Alije, radijallahu 'anhu, da je Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao:

"Kaže Uzvišeni Allah: ***"Tako mi Moje veličine, uzvišenosti i uzdignuća iznad 'Arša, nema stanovnika nekog mjesta, niti kuće, niti čovjeka u pustinji, da su radili ono što sam mrzio od neposlušnosti prema Meni i da su se zatim preokrenuli čineći ono što volim od pokornosti prema Meni, a da im nisam preokrenuo ono što mrze od Moje kazne u ono što vole od Moje milosti. Niti ima stanovnika nekog mjesta, niti kuće, niti čovjeka u pustinji, da su radili ono što sam volio od pokornosti prema Meni i zatim su se preokrenuli čineći ono što mrzim od neposlušnosti prema Meni, a da im nisam preokrenuo ono što vole od milosti Moje u ono što mrze od kazne Moje!"***

Primjeri su ovoga mnogobrojni u Kur'anu i sunnetu, a očevici smo da nezahvaljivanje na blagodatima dovodi do njihovog nestanka, dok pokornost Allahu, ‘azze ve dželle, i zahvalnost na Njegovim blagodatima povećava blagodati i što rob više zahvaljuje Allahu, subhanehu ve te'ala, Allah mu više povećava opskrbu.

Pred sobom imamo Allahovu knjigu, koja je istina i koja nam pojašnjava šta se desilo sa prijašnjim narodima, njihovim visokim građevinama, baščama i bogatstvima. Kada su se okrenuli od Allahove upute i slijedili svoje strasti, Allah im je zapečatio njihova srca i zamijenio im blagodati kaznom, njihovu sigurnost strahom, bogatstvo siromaštvom, dobro zlim, a to sve zbog njihovih grijeha. Uništio ih je, a Allah, dželle šanuhu, kaže:

"Stanovnici Sabe imali su dokaz u mjestu u kom su živjeli: vrtove, zdesna i slijeva. "Jedite hranu Gospodara svoga i budite Mu zahvalni; kakav divan kraj i Gospodar Koji prašta!" Ali oni su nezahvalni postali, pa smo na njih poplavu pustili, popuštanjem brana nastalu, i zamijenili im njihove vrtove drugim vrtovima sa plodovima gorkim i tamariskom i neznatnim lotosom divljim. Kaznili smo ih tako zato što su bili nezahvalni, a da li Mi kažnjavamo ikog drugog do nevjernika, nezahvalnika?!" (Kur'an, XXXIV/15,16,17)

Ovo je samo jedan primjer onoga što se desilo nekim narodima kada su se okrenuli od Allahove upute. U ovim ajetima spomenuta je jasna slika koja ukazuje na veliku pouku, dokaz protiv onih koji slijede neistinu, a uputu onima čije srce prihvata istinu.

Sura El-'Ankebut govori nam o nekim narodima koje je Allah, dželle šanuhu, kaznio zbog njihova griješenja, razvrata i neposlušnosti prema Milostivome. Kaže Allah, ‘azze ve dželle:

"I kad izaslanici Naši Ibrahimu radosnu vijest donesoše, rekoše: ‘Mi ćemo uništiti stanovnike onoga grada, jer su njegovi stanovnici nevjernici.'

‘U njemu je Lut' - reče Ibrahim. ‘Mi dobro znamo ko je u njemu', rekoše oni, ‘mi ćemo njega i porodicu njegovu sigurno spasiti, osim žene njegove, ona će ostati s onima koji će kaznu iskusiti.'"

"Kad izaslanici Naši dođoše Lutu, on se zbog njih sneveseli i uznemiri. ‘Ne boj se i ne brini se', rekoše oni, ‘mi ćemo tebe i porodicu tvoju spasiti osim žene tvoje; ona će ostati s onima koji će kaznu iskusiti.

A na stanovnike ovoga grada spustit ćemo strašnu kaznu s neba zbog toga što su razvratnici.'

I od njega smo ostavili vidljive ostatke ljudima koji budu pameti imali.

A u Medjenu brata njihova Šuajba: 'O narode moj', govorio je on, 'Allahu se jedino klanjajte i činite ono za što ćete dobiti nagradu na onom svijetu, a po zemlji, nered praveći, zlo ne radite!'

Ali mu oni ne povjerovaše pa ih zadesi strašan potres i oni osvanuše u zemlji svojoj mrtvi, nepomični.

A i Ada i Semuda, ostaci domova njihovih su vam vidljivi, šejtan im je lijepim postupke njihove predočio, pa ih, iako su razumni bili, od Pravog puta odvratio;

I Karuna i faraona i Hamana; Musa im je jasne dokaze donio, ali su se na Zemlji oholo ponijeli i kaznu nisu izbjegli.

I sve smo prema grijesima njihovim kaznili: na neke vjetar, pun pijeska, poslali, a neke strašnim glasom uništili; neke u zemlju utjerali, a neke potopili. Allah im nije učinio nepravdu, sami su sebi nepravdu nanijeli." (Kur'an, XXIX/ 31-40)

Narod koji je uživao u blagodatima, a bio nezahvalan, bi kažnjen kako bi se povratio istini i bio zahvalan, ali je malo onih nezahvalnih koji postanu zahvalni.

Čovjeku koji čini grijehe zabranjuje mu se opskrba i ne nalazi slasti i zadovoljstvo u ibadetu zbog toga. Bilježi En-Nesai, Ibn-Madže i Ahmed da je Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao: "Zaista se čovjeku zabranjuje opskrba zbog grijeha koje čini." A kaže Vuhejb ibn-Verd: "Ne nalazi slast u ibadetu onaj koji je neposlušan prema Allahu, subhanehu ve te'ala, niti oni koji su Mu neposlušni."

Rečeno je Ibrahimu ibn-Edhemu, rahimehullah: "Šta nam je, upućujemo dove, ali nam se ne primaju, a Allah, tebareke ve te'ala, kaže:

"Molite Me, Ja ću vam se odazvati!" Rekao je: "To je zbog toga što su vam srca mrtva." Rečeno mu je: "A šta ih je to umrtvilo?" Rekao je: "Osam svojstava:

- saznali ste Allahovo pravo, a niste ga izvršavali;

- učite Kur'an, a ne radite po njegovim zahtjevima;

- rekli ste da volite Resulullaha, sallallahu 'alejhi ve sellem, a ne radite po njegovu sunnetu;

- rekli ste da se bojite smrti, a ne pripremate se za nju;

- Allah, dželle šanuhu, kaže:

"Zaista vam je šejtan neprijatelj i uzmite ga za neprijatelja!", pa ste se šejtanu pokorili u neposlušnosti prema Uzvišenome Allahu;

- rekli ste da se bojite vatre, a vaša tijela ste iscrpili u onome što zaslužuje vatru;

- rekli ste da volite Džennet, a ne radite za njega;

- kada ustanete iz svoje postelje, svoje sramote odbacite iza sebe, a tuđe prostrete pred sobom, pa time rasrdite svoga Gospodara, pa kako da vam se odazove?”

Na osnovu riječi ovog velikog pobožnjaka možemo reći da se i kod nas nalaze ove osobine, tako da i najpobožniji od nas upućuje dove, ali se one ne primaju. Utječemo se Allahu, ‘azze ve dželle, od bolne patnje i propasti koja slijedi nemarne, ogrezle u grijesima.

OSLANJANJE NA ALLAHOVU MILOST

Kada se obraćamo nekim ljudima savjetujući ih i ukazujući im na grijehe, odgovaraju nam da je Allahova milost velika. To i mi potvrđujemo, kao i Njegovu veliku plemenitost, opraštanje i dobro, ali takvi ljudi zaboravljaju da su zanemarili Allahove zapovijedi i odredbe. Zanemarili su da Allah, dželle šanuhu, pored toga što je milostiv, On, ‘azze ve dželle, žestoko kažnjava nasilnike. Onaj ko se oslanja na Allahov oprost, a ustrajan je u griješenju, on je silnik.

Rečeno je velikom pobožnjaku Hasanu el-Basriju: “Vidimo te da mnogo plačeš.” Rekao je: “Bojim se da me Allah baci u vatru ne želeći da mi se smiluje.”

Pitao je neki čovjek Hasana el-Basrija: “Šta misliš o onima koji nas plaše tako da nam se srca gotovo cijepaju od straha?” Odgovorio je: “Tako mi Allaha: ‘Da se družiš sa onima koji te podsjećaju na strahotu vatre želeći ti spas, bolje je nego da se družiš sa onima koji ti prividno pružaju utjehu sve do trenutka dok te ne iznenadi strah čije posljedice nećeš moći otkloniti.’”

POSTEPENO PRIBLIŽAVANJE KAZNI

Neko će se zapitati: “Kako to da vidimo ljude koji su prevršili svaku mjeru zla, čine razdor na Zemlji, nasilje, ubijaju i tlače, jedu kamatu, a pored toga oni žive u raskošu, njima kao da ne dolazi smrtni čas, uživaju u blagodatima i u blagostanju?”

Na takvo pitanje odgovaramo riječima da su takvi ljudi propali i da im je Allah, 'azze ve dželle, dao da uživaju u blagodatima kako bi ih više zavarao, a da oni to ne osjete.

Kaže Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem: “Zaista Allah daje nasilniku dobro, a kada mu da kaznu, tada ga ne pušta.” Zatim je proučio ajet:

"Eto, tako Gospodar tvoj kažnjava kad kažnjava sela i gradove koji su nasilje činili. Kažnjavanje Njegovo je zaista bolno i strašno." (Kur'an, XI/102) Allah, džele šanuhu, odgađa kaznu, ali je ne zanemaruje.

Na postepeno približavanje kazni (istidradž - tj. kada god rob učini grijeh, Allah mu daje blagodat i to ga udalji od pokajanja nakon čega slijedi kazna, a on je u najvećoj nemarnosti) ukazuje Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem, riječima: "Kada vidiš da Allah, 'azze ve dželle, daje robu ono što voli od dunjaluka, a nepokoran Mu je, to je postepeno približavanje kazni", zatim je proučio riječi Uzvišenoga, Silnoga:

"I kada bi zaboravili ono čime su opominjani, Mi bismo im kapije svega otvorili; a kad bi se onome što im je dato obradovali, iznenada bi ih kaznili i oni bi odjednom svaku nadu izgubili. I zameo bi se trag narodu koji je činio zlo i neka je hvaljen Allah, Gospodar svjetova!" (Kur'an, VI/44,45)

Neki naši prethodnici kažu: "Kada vidiš da ti Allah daje blagodati jednu za drugom, a ti si uporan u griješenju, boj se, jer je to postepeno približavanje kazni kojom te On, 'azze ve dželle, zavarava."

Kaže Allah, 'azze ve dželle:

"A da neće svi ljudi postati nevjernici, Mi bismo krovove kuća onih koji ne vjeruju u Milostivog od srebra učinili, a i stepenice uz koje se penju, i vrata kuća njihovih, i divane na kojima se odmaraju, i ukrase od zlata bismo im dali, jer sve je to samo uživanje u životu na ovom svijetu, a onaj svijet u Gospodara tvoga bit će za one koji budu Njegova naređenja izvršavali, a Njegovih zabrana se klonili." (Kur'an, XLIII/33-35)

Na one koji su ostavljeni u nemarnosti Allah, 'azze ve dželle, ukazuje riječima:

"Čovjek, kada Gospodar njegov hoće da ga iskuša, pa mu počast ukaže i blagodatima ga obaspe, rekne: 'Gospodar moj je prema meni plemenito postupio!' A kad mu, da bi ga iskušao, opskrbu njegovu oskudnom učini, onda rekne: 'Gospodar moj me je napustio!'" (Kur'an, LXXXIX/15,16)

Ovaj ajet nam ukazuje da ne znači da Allah, 'azze ve dželle, ukazaje počast svakom onome koga obaspe blagodatima, niti da napušta svakog onoga kome uskrati te blagodati. To znači da Allah, dželle šanuhu, iskušava prvog sa blagodatima, a drugom ukazuje počast stavljajući ga na kušnju.

Utječemo se Allahu, dželle šanuhu, od postepenog približavanja kazni, jer je to kušnja i propast koja dovodi do zablude. Zato, neka nikoga ne zavaravaju blagodati koje posjeduju silnici, jer je to bolna kazna, a Allah, 'azze ve dželle, nije nemaran, ali većina ljudi to ne zna.

LOŠE POSLJEDICE GRIJEHA

Griješenje i neposlušnost prema Allahu, 'azze ve dželle, dovodi do loših posljedica koje utječu na srce i na čitavo tijelo, na dunjaluk i na ahiret. To su:

1. nedostatak znanja, a posebno o Šerijatu, jer griješenje zatvara put svjetlosti i njenom prodiranju u srce. Allah, dželle šanuhu, kaže:

"...I bojte se Allaha, Allah vas uči..." (Kur'an, II/282);

2. nedostatak opskrbe, a kaže Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem:

"Zaista se čovjeku zabranjuje opskrba zbog grijeha koje čini." (Ahmed);

3. otuđenost koju grješnik osjeća u srcu tako da on ni u čemu ne osjeća zadovoljstvo, makar imao pred sobom sve ovosvjetske blagodati;

4. otuđenost od ljudi, a posebno onih koji dobro čine. Takva osoba izgubi bliskost prema svojoj porodici, djeci, rođacima, pa čak i sebi postane stran. Neki naši prethodnici su rekli: "Kada zgriješim prema Allahu, 'azze ve dželle, to vidim u ponašanju svoje žene i djece prema meni";

5. poteškoće u životu i veće udaljavanje od Pravog puta;

6. tama koja obavija njegovo srce, a koju on osjeća kao što osjeća noćnu tamu;

7. griješenje slabi srce i tijelo udaljujući ga od upute, skraćujući mu život i uništavajući mu blagoslov;

8. grješnici odgajaju grješnike i nasilnike, jer grješnici ostavljaju iza sebe grješnike, a oni koji dobra djela čine ostavljaju one koji ih nasljeđuju u tome;

9. ojačava u srcu želju za grješenjem, a slabi mu želju za pokajanjem koje se na kraju potpuno izgubi;

10. gubi osjećaj za ružna djela, tako da ne primjećuje prezir drugih niti njihov govor o njegovim lošim postupcima;

11. svaki grijeh je jedno od nasljedstva prijašnjih naroda koji su uništeni, kao oholost, razvrat…;

12. griješenje dovodi do udaljavanja čovjeka od njegova Gospodara i njegove propasti, a Allah, dželle šanuhu, kaže:

"...A koga Allah ponizi, niko ga ne može poštovanim učiniti..." (Kur'an, XXII/18);

13. upornost u griješenju dovodi do gubljenja osjećaja za grijeh, on ga umanjuje u svome srcu, a to je znak njegove propasti;

14. posljedice griješenja čovjek osjeti na drugim ljudima s kojima dolazi u kontakt, tako da on i drugi ispaštaju zbog toga;

15. griješenje dovodi do poniženja, a veličina se postiže samo pokornošću Allahu, 'azze ve dželle:

"Ako neko želi veličinu, pa - u Allaha je sva veličina..." (Kur'an, XXXV/10)

Onaj koji želi veličinu postići će je samo pokornošću Allahu, 'azze ve dželle, i zato su neki naši prethodnici upućivali dove: "Bože, daj mi veličinu pokornošću Tebi i ne ponizi me neposlušnošću prema Tebi!";

16. griješenje truje razum i pamet čovjeku, a pamet ima svjetlost koju gase grijesi. Koliko god čovjek bude više griješio, Allah, dželle šanuhu, mu zapečati njegovo srce i on postaje od nemarnih:

"...Ono što su radili prekrilo je njihova srca." (Kur'an, LXXXIII/14);

17. spriječen je od blagodati dove Resulullaha, sallallahu 'alejhi ve sellem, i meleka, jer je

Allah, 'azze ve dželle, naredio Svome Poslaniku i melekima da traži oprosta za vjernike i vjernice:

"Meleki koji drže 'Arš i oni koji su oko njega veličaju i hvale Gospodara svoga i vjeruju u Njega i mole se da budu oprošteni grijesi vjernicima: "Gospodaru naš, Ti sve obuhvataš milošću i znanjem, zato oprosti onima koji su se pokajali i koji slijede Tvoj put i sačuvaj ih patnje u vatri! Gospodaru naš uvedi ih u vrtove 'Adna, koje si im obećao, i pretke njihove i žene njihove i potomstvo njihovo, - one koji su bili dobri, Ti si, uistinu, silan i mudar. I poštedi ih kazne zbog ružnih djela, jer koga Ti toga dana poštediš kazne zbog ružnih djela, Ti si mu se smilovao, a to će, zaista, veliki uspjeh biti!"" (Kur'an, XL/7-9);

18. nestanak stida koji je hrana srcu i osnova svakog dobra, što dovodi do zla. Kaže Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem:

"U stidu je svako dobro.", i kaže: "Ono što su ljudi spoznali od prijašnjeg vjerovjesničkog govora je: "Ako se ne stidiš, radi šta hoćeš!";

19. u srcu slabi veličanje Gospodara, 'azze ve dželle, jer da rob veliča svoga Gospodara, ne bi se odao grijesima;

20. zaborav na Allaha, 'azze ve dželle, što dovodi do otvaranja vrata šejtanu i propasti iz koje nema spasa:

"O vjernici, Allaha se bojte, i neka svaki čovjek gleda šta je za sutra pripremio, i Allaha se bojte, jer On dobro zna šta radite. I ne budite kao oni koji su zaboravili Allaha, pa je On učinio da sami sebe zaborave, to su pravi grješnici." (Kur'an, LIX/18,19);

21. nestanak blagodati na čije mjesto dolaze nedaće, a to sve zbog grijeha, kao što kaže Alija, radijallahu 'anhu: "Allah, dželle šanuhu, nije spustio belaj osim zbog grijeha, niti ga je uzdigao osim sa tevbom." A Allah, 'azze ve dželle, kaže:

"Kakva kod vas nevolja zadesi, to je zbog grijeha koje ste zaradili, a On mnoge i oprosti." (Kur'an, XLII/30);

22. grijesi utječu na obolijevanje srca i dokle god je ono bolesno, ne koristi mu hrana koju koristi kao lijek. Kao što bolest utječe na slabljenje tijela, tako grijesi utječu na bolest srca, odnosno grijesi su produkt bolesnog srca. Onaj koji suzbija svoje strasti od griješenja, njegovo mjesto je Džennet i on će uživati Allahove blagodati, a velika je razlika između toga i onoga što čeka grješnike:

"Čestiti će sigurno ući u Džennet, a grješnici sigurno u Džehennem." (Kur'an, LXXXII/13,14)

Nemojmo misliti da se ove Allahove riječi odnose samo na blagodati ahireta i na njegovu kaznu, već se to odnosi na troje: dunjaluk, berzah i na život nakon konačne odluke. Jedni su u blagodatima, a drugi u kazni. Da li postoji blagodat do blagodat srca, i da li postoji kazna do kazna srca? Da li ima gore kazne od kazne srca, straha, brige, žalosti, udaljavanja od Allaha i od ahireta, vezanja za nekog drugog mimo Allaha? Svako robovanje mimo Allahu, dželle šanuhu, i vezivanje za nekog drugog mimo Njega, ‘azze ve dželle, dovodi do kazne i propasti.

ZAKLJUČAK

Ljudi trebaju znati kolika je Allahova veličina i Njegova milost koja sve obuhvata. Kada se neko od robova obrati svome Gospodaru iskrenim pokajanjem, Allah, subhanehu ve te'ala, mu pruža Svoju milost, oprost i zadovoljstvo, pa i više od toga, a to je brisanje njegovih grijeha, jer je On, 'azze ve dželle, milostiv i prima pokajanja. Nakon ukazivanja na velike grijehe koje čine neki ljudi, kaže Uzvišeni Allah:

"...a ko to radi iskusit će kaznu, patnja će mu na onom svijetu udvostručena biti i vječno će u njoj ponižen ostati; ali onima koji se pokaju i uzvjeruju i dobra djela čine, Allah će njihova hrđava djela u dobra promijeniti, a Allah prašta i samilostan je." (Kur'an, XXV/68-70)

Iz ovog je ajeta očita Allahova veličina i Njegova dobrota prema robovima. On, ‘azze ve dželle, oprašta sve grijehe i mijenja ih u dobra djela. Ajet koji pruža najveću nadu robovima jeste ajet u kome Allah, dželle šanuhu, obraćajući se Poslaniku, sallallahu 'alejhi ve sellem, ukazuje na mogućnost tevbe i oprost onima koji griješe:

"Reci: 'O robovi moji koji ste se prema sebi ogriješili, ne gubite nadu u Allahovu milost! Allah će, sigurno, sve grijehe oprostiti. On, doista, mnogo prašta i milostiv je.'" (Kur'an, XXXIX/53)

Vrata su Dženneta otvorena onima koji se kaju i budu iskreni u tome, koji se nakon toga suzdrže od griješenja. Allahov zakon prema pojedincima i narodima je takav da On, subhanehu ve te'ala, oprašta onima koji se kaju. Narod koji se vrati istini i bude iskren u svom pokajanju, njega će Allah, dželle šanuhu, uzdići, dat će mu ponos, spasit će ga od propasti, podarit će mu lijep život, opskrbu, sigurnost, zaštitu i učinit će ih nasljednicima na Zemlji. Allah, dželle šanuhu, kaže:

"Allah obećava da će one među vama koji budu vjerovali i dobra djela činili sigurno namjesnicima na Zemlji postaviti, kao što je postavio namjesnicima one prije njih, i da će im zacijelo vjeru njihovu učvrstiti, onu koju im On želi, i da će im sigurno strah sigurnošću zamijeniti; oni će se samo Meni klanjati i neće druge Meni ravnim smatrati..." (Kur'an, XXIV/55)

Za kraj želim spomenuti ajet i kur'ansko kazivanje, moleći Allaha da se time okoristimo:

"Zašto nije bilo ni jednog grada koji je povjerovao i kome je njegovo vjerovanje koristilo, osim naroda Junusova, kome smo, kada je povjerovao, sramnu patnju u životu na ovom svijetu otklonili i život mu još neko vrijeme produžili." (Kur'an, X/98)

Kako vidimo iz spomenutog ajeta riječ je o Junusovu narodu koji je bio nastanjen u Ninivi, istočno od Mosula, na sjeveru Iraka. Na značenje ovog ajeta ukazuju mufesiri riječima: "Ni jedan narod nije vjerovao, a da mu je koristio njihov iman u trenutku izliva Allahove srdžbe na njih do Junusov narod." Kaže se da je Allah, 'azze ve dželle, ulio u njihovo srce pokajanje u trenutku kada im se približila kazna i kada su bili izgubili svaki trag Junusu, te su se odvojili od svojih žena i djece četrdeset dana obraćajući se Allahu. Kada su oni bili iskreni u svome pokajanju, Allah je otklonio od njih kaznu: ***"...i život mu još neko vrijeme produžili"***, tj. nećemo ih kazniti, ***"i uživajte u svome životu na dunjaluku sve do časa smrti."***

Čemu je naš ummet danas potrebniji od iskrenog pokajanja Allahu, 'azze ve dželle, kako bi otklonio od sebe poniženje u kojem se nalazi, vratio ponos i slavu koju je nekada imao, kako bi njime rukovodili najbolji među njima, a ne oni koji su u zabludi i koji se suprotstavljaju islamu.

Omer, radijallahu 'anhu, pitao je jednog ashaba: "Znaš li šta uništava islam?" Rekao je: "Ne." Rekao je: "Greške učenih, javne rasprave i vlast koja je u rukama zlih vođa."

Molimo Allaha, 'azze ve dželle, da nas uputi na Pravi put, put spasa, Njemu pripada sva zahvala i neka je salavat i selam na Njegova Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem.

PROPISI KOJI SE ODNOSE NA NOVOROĐENČE

Stvarajući čovjeka u najljepšem obliku Uzvišeni Allah mu je odredio i razne propise, od samog njegovog rođenja, pa do vječnog boravišta. Dok dijete boravi u majčinoj utrobi, ono biva pod Allahovom zaštitom, a nakon rođenja ono potpada pod šerijatske zakone i njegovi roditelji, skrbnici ili oni koji se brinu o njegovom odgoju dužni su povinovati se tim zakonima koji su im naređeni i izvršavati ih dok dijete ne postane punoljetno, odnosno zadužena osoba, kada meleki s desne i s lijeve strane počinju da pišu njegova dobra i loša djela.

Ovim pismom obraćamo se roditeljima koje je Allah opskrbio novorođenčetom i onima koji se brinu o djeci da izvršavaju dužnosti i obaveze koje su im određene da ih izvršavaju dok su djeca pod njihovim nadzorom i brigom, od rođenja do punoljetnosti.

Ono čemu smo najviše potrebni u ovom vremenu jesu lijepo odgojena djeca i zdrava sredina u kojoj će živjeti. Da bismo uspjeli u tome, potrebno je poznavanje propisa vezanih za novorođenče kako bi od samog početka dijete odgajali u duhu islama. Jedino na taj način mogu izrasti generacije istinskih vjernika koji će nositi emanet vjere na svojim plećima i povratiti ono što smo izgubili zbog naše udaljenosti od vjere i odgojem koji je stran islamu i uputama Resulullaha, sallallahu 'alejhi ve sellem.

Zbog velike važnosti koju islam pridaje odgoju ukazujemo na slijedeće propise vezane za novorođenče kako bi oživili sunnete i usmjerili nove generacije ka spoznaji svoje vjere i obavezama kojima ih Allah duži:

1. Obaveza učenja ezana na desno uho

Prenosi se od Ebi-Rafi'a, gdje se kaže: “Vidio sam Resulullaha, sallallahu 'alejhi ve sellem, kako El-Hasanu b. Aliji uči ezan na desno uho kada ga je rodila Fatima.” (Ebu-Davud i Et-Tirmizi)

Preporučljivo je da prvo što na ovom svijetu dijete čuje, budu riječi ezana, riječi koje

sadrže veličanje Allaha (Allahu ekber), šehadet, da nema drugog boga osim Allaha ("La ilahe illallah"), a kojeg čovjek izgovara kada prihvata islam. Zbog toga je učenje ezana djetetu obilježje islama kojim se označava dolazak na ovaj svijet, kao što se uči šehadet, pred čovjekom koji je na samrti, pred napuštanjem ovog svijeta, kako bi mu zadnje riječi koje izgovara bile "La ilahe illallah".

2. Poželjnost nošenja djeteta pobožnom čovjeku da mu premaže desni sokom od hurme

Prenosi se od Ebu-Burejdea, od Ebi-Musa'a, i kaže: "Rođen mi je sin, pa sam ga odnio Resulullahu, sallallahu 'alejhi ve sellem, pa mu je dao ime Ibrahim i premazao mu je desni hurmom" (Buhari i Muslim), tj. uzeo je hurmu, zatim je sažvakao, te uzeo od njenog soka stavljajući ga u usta djetetu i premazao mu desni, a zatim je Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem, proučio dovu djetetu za blagoslov. Buharija je zabilježio i riječi: "Proučio mu je dovu za blagoslov i dao mi ga je, a bio je najstarije dijete Musaa."

Dakle, nakon učenja ezana muškom i ženskom djetetu na desno uho, uči se dova djetetu za berićet. Iz hadisa saznajemo da je dopušteno, kao što kaže Muslim, da se djetetu još prvog dana da ime, a lijepo je muškoj djeci dati ime Abdullah, Muhammed i ostala imena koja su imali poslanici.

3. 'Akika (klanje kurbana) i propisi vezani za nju

Definicija: 'Akika je klanje kurbana za novorođenče.Islamski stav o 'akiki: ona je pritvrđeni sunnet i iz toga se ne izuzima ni očevo siromaštvo. To je radio Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem, kao i njegovi ashabi i oni koji su došli nakon njih.

Dokaz za to jeste hadis koji se prenosi od Selmana b. 'Amira ed-Dabijja, gdje se kaže: "Rekao je Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem: 'Za dijete je (dužnost) 'akika, pa za njega pustite krv (akika) i otklonite od njega ono što ga uznemirava.'" (Buhari)

Prenosi se od Semre, gdje se kaže: "Rekao je Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem: 'Svako je dijete zalog svoje 'akike. Ona se kolje za njega sedmog dana, na taj dan mu se daje ime i brije mu se glava.'" (Buhari, Muslim i drugi)

Prenosi se od 'Aiše, radijallahu 'anha, od njenog oca Ebu-Bekra, hadis u kojem se kaže: "Rekao je Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem: 'Za muško dijete kolju se dvije jednake ovce, a za žensko se kolje jedna ovca.'" (Ahmed i Et-Tirmizi), a u drugom predanju stoji: "Naredio nam je Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem, da zakoljemo 'akiku, za žensko dijete ovcu, a za muško dijete dvije ovce. (Ahmed)"

Svako je dijete zalog svoje 'akike." Tumačeći ovaj hadis, kaže 'Ata' u svome komentaru: "Uskraćuje se roditelju šefa'at (zagovorništvo) njegova djeteta." Kaže Ahmed: "Uskraćuje

se šefa'at njegovim roditeljima", tj. dijete neće činiti šefa'at za svoje roditelje, jer za njega nisu zaklali ‘akiku.

Ulema smatra poželjnim da se ‘akika kolje sedmog dana, a ako se nije u mogućnosti, onda četrnaestog dana ili dvadeset i prvog, pa ako se ni tada ne bude u mogućnosti, zaklat će se bilo koji dan, kao što je dopušteno da se za muško dijete zakolje jedan kurban.

Na osnovu prethodnog hadisa: "Naredio nam je Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem, da zakoljemo ‘akiku…", određeni broj uleme stoji na stanovištu da je klanje ‘akike vadžib. El-Hasan el-Basri smatra da je čovjek za koga roditelji nisu zaklali ‘akiku dužan da sam za sebe zakolje. Malik, Šafija, Ahmed b. Hanbel i drugi smatraju da je ‘akika sunnet koji se ne smije izostaviti. Određeni broj uleme smatra da je ‘akiku lijepo obaviti, a to na osnovu sahih hadisa: "Kome se rodi dijete, pa želi da za njega obavi obred (‘akike), neka ga obavi." (En-Nesai i Ebu-Davud)

U slučaju da neko umjesto klanja ‘akike želi da udijeli sadaku siromasima u vrijednosti jedne ili dvaju ovaca, pa i više, ulema smatra da je klanje ‘akike bolje od udjeljivanja njene protuvrijednosti, jer je ‘akika sunnet i propisani ibadet koji u sebi nosi mudrost iskupljivanja ‘Ismaila, 'alejhissellam, kao što spominje Kur'an: ***"...i kurbanom velikim ga iskupismo." (Kur'an, XXXVII/107)***

Puštanje krvi kurbana jeste cilj ‘akike koja je kao ibadet povezana sa namazom, kao što kaže Allah, dželle šanuhu: ***"Zato se Gospodaru svome moli i kurban kolji" (Kur'an, CVII/2)***

Po mišljenju uleme, za dijete koje nije živjelo više od sedam dana ne kolje se ‘akika.

Značaj klanja ‘akike za dijete jeste veliki, jer ona donosi koristi djetetu, kao i činjenje dove za njega. Kurban koji se zakolje za dijete u sebi nosi značenje žrtvovanja, iskupljenja, sadake i zahvale na blagodati novorođenčeta koje je cilj ženidbe. Na taj način se djetetu pruža zaštita od šejtana i njegova djelovanja na njega, tako da kurban biva njegovim iskupom, a ukoliko se ne zakolje za dijete ‘akika, ono postaje pod šejtanskim djelovanjem, i zato kaže Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem: "Za dijete je (dužnost) ‘akika, pa za njega pustite krv i otklonite od njega ono što ga uznemirava." (Buhari). Time nam hadis potvrđuje da se ‘akikom od djeteta otklanja sve ono što ga uznemirava.

Meso od ‘akike poželjno je skuhati, a može da se i sirovo podijeli.

Sunnet je da se skuha meso od ‘akike, a ukoliko se priloži uz drugu hranu, to biva još veće dobročinstvo prema siromasima, komšijama i prijateljima.

Kada se uzima ovca za ‘akiku, ona ne smije biti slijepa, hroma niti bolesna. Od nje se ne smije ništa prodati, pa ni koža. Roditelji će djeteta jesti od ‘akike, a dopušteno im je da je podijele kao sadaku, ili kao hediju.

Onaj za koga roditelji nisu zaklali ‘akiku dok je bio mlad, uradit će to kasnije, jer je

Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem, zaklao za sebe ‘akiku nakon što mu je objavljeno vjerovjesništvo, što bilježi El-Bejheki.

Prenosi se od ‘Aiše, radijallahu ‘anha, hadis u kome se kaže: “Zakoljite na ime njegovo (ime djeteta) i recite: ‘Bismillah, Bože ovo je Tebi i od Tebe. Ovo je ‘akika toga i toga.'” Ukoliko bi čovjek zanijetio klanje ‘akike, a ne bi ništa rekao, Allah će ga, ako Bog da, nagraditi.

4. Brijanje glave i davanje sadake

Nakon što je rečeno u prethodnom hadisu: “Svako je dijete zalog svoje ‘akike, ona se kolje za njega sedmog dana, na taj dan mu se daje ime i brije mu se glava.” (Buhari, Muslim i drugi), kaže Ibn-Abdulbirr: “Brijanje glave biva sedmog dana i ulema to smatra poželjnim. Upitan je El-Hasan el-Basri o riječima Resulullaha, sallallahu 'alejhi ve sellem: “…i otklonite od njega ono što ga uznemirava.” (Buhari), pa je rekao: “To je brijanje njegove glave.”

Prenosi se od Enesa b. Malika, radijallahu ‘anhu: “Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem, naredio je sedmog dana brijanje glave El-Hasanu i El-Husejnu, pa su oni to uradili i udijelili su sadaku u težini srebra.” Sadaka će se udijeliti nakon što se izvaga kosa, a nakon toga će se u toj mjeri udijeliti sadaka u protuvrijednosti iste težine srebra. Nije dopušteno brijati jedan dio glave, a drugi ostavljati, već treba obrijati cijelu glavu, i to brijačem, odnosno žiletom. Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem, zabranio je ostavljanje jednog dijela kose pri brijanju, pa kaže Ibn-Omer: “Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem, zabranio je brijanje jednog dijela kose, a ostavljanje drugog.” (Buhari)

5. Davanje imena djetetu

Sunnet je okupati dijete nakon rođenja, kao i dati mu ime. Kaže El-Bejheki u svome Sunenu da se djetetu nadijeva ime prvog dana. Također, to navode Buhari i Muslim, dok ulema dozvoljava odgađanje nadijevanja imena djetetu do trećeg dana, do sedmog dana (dana ‘akike), pa i prije i poslije toga. Dopušteno je dati dijete dojilji koja nije njegova majka da ga doji.

Prenosi se od Ebu-Derdaa, radijallahu ‘anhu, gdje se kaže: “Rekao je Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem: ‘Zaista ćete vi biti prozivani vašim imenima i imenima vaših očeva, pa uljepšajte svoja imena!'” (Ebu-Davud)

Prenosi se od Ibn-Omera: “Rekao je Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem: ‘Zaista su najdraža imena Allahu, 'azze ve dželle, Abdullah i Abdurrahman.'” (Muslim)

Prenosi se od Ibn-Omera: “Rekao je Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem: ‘Najdraža imena Allahu jesu Abdullah i Abdurrahman, najljepša su Haris i Hemmam, a najružnija su Harb i Murret.'” (En-Nesai)

Pokuđeno je davati imena meleka poput: Džibril, Mikail i Israfil, kao i imena koja ne dolikuju čovjeku i koja on prezire, poput imena pasa i slično. Zabranjuje se davanje djetetu imena koja su svojstvena Gospodaru, subhanehu ve te'ala, poput: El-Ehad, Er-Rezzak, El-Halik, Es-Semi', El-Besir i drugih, kao što se zabranjuju i imena Kur'ana i njegovih sura, poput: Ta-Ha, Ja-Sin, Hamim.. Nema nikakve smetnje u mijenjanju ružnih imena, naprotiv sunnet je da se u tom slučaju nadije novo lijepo islamsko ime. Muslim bilježi hadis da je Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem, predio ime Asija u ime Džemila. Davanje lijepog imena djetetu jeste roditeljska dužnost. Ukoliko se roditelji ne bi mogli dogovoriti oko imena djeteta, otac ima prednost da u tom slučaju odabere ime, na što hadisi ukazuju, a i zato što se djeca nazivaju po očevima, a ne po majkama, kao što Kur'an navodi: ***"Zovite ih po očevima njihovim, to je kod Allaha ispravnije..." (Kur'an, XXXIII/5)*** - a i na Sudnjem danu će se ljudi pozivati po imenima svojih očeva.

Buhari u svom Sahihu bilježi hadis: "Dajite imena po mom imenu, a ne dajite nadimke po mom nadimku", a nadimak Resulullaha, sallallahu 'alejhi ve sellem, bio je Ebu-Kasim. One koji daju svome djetetu ime Muhammed, savjetujemo ih da ga pravilno pišu sa dvoje M, dok neki ljudi daju svome djetetu ime Muhamed, sa jednim M, iz razloga kako bi se razlikovalo ime njegova djeteta od imena Poslanika, iz počasti prema Poslaniku, što je pogrešno, jer nam je Poslanik, a.s., naredio da svojoj djeci dajemo njegovo ime, bez izmjena. Također dozvoljava se nadijevanje više od jednog imena.

6. Obrezivanje (sunećenje) novorođenčeta i njegovi propisi

Rekao je Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem: " Četiri stvari su od sunneta poslanika; stid, mirisanje, misvak i brak." (Et-Tirmizi i Ahmed)

Prenosi se od Ebu-Hurejrea, radijallahu 'anhu: "Rekao je Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem: 'Pet stvari je Allah posebno odredio čovjeku: obrezivanje, otklanjanje dlaka sa stidnih dijelova tijela, skraćivanje brkova, rezanje nokata i otklanjanje dlaka ispod pazuha.'" (Buhari i Muslim)

U vezi s pitanjem obrezivanja, islamska ulema se razišla. Malik, Šafija i Ahmed smatraju da je ono vadžib, a Ebu-Hanife i El-Hasan el-Basri smatraju to sunnetom, a ne vadžibom. Neki stoje na stanovištu da je to pritvrđeni sunnet, a Malik je o tom pitanju veoma strog tako da smatra da ne može biti imam osoba koja nije obrezana, niti se takvoj osobi prima svjedočenje. Obrezivanje je islamsko obilježje s kojim se musliman razlikuje od nemuslimana.

Stav uleme o pitanju vremena u kome se dijete sunneti je takav da nema dokaza koji ukazuju na njegovo vrijeme, već je sunećenje dopušteno u bilo kojem periodu. Stariji čovjek koji je prihvatio islam nije dužan obrezivati se i po mišljenju većine uleme sa njega spada ta dužnost.

7. Bušenje ušiju djetetu

Dopušteno je ženskom djetetu probušiti uho radi ukrasa i stavljanja nakita na uho, dok to nije dopušteno muškom djetetu.

8. Mokraća muškog i ženskog djeteta prije nego što počnu jesti običnu hranu

Kaže Ibn-Tejmijje: “Ashabi su se složili da postoji razlika između muškog i ženskog djeteta.” Ishak kaže: “Praksa Resulullaha, sallallahu 'alejhi ve sellem, bila je da polije vodom po mokraći muškog djeteta koje nije jelo običnu hranu (tj. koje je dojilo samo mlijeko), a mokraća ženskog djeteta se pere, hranilo se dijete mlijekom ili običnom hranom. To su slijedili učenjaci, ashabi i oni koji su došli nakon njih. Međutim, kada dijete povrati, to ne predstavlja nečistoću. Također je dopušteno nošenje djeteta u namazu iako se ne zna stanje u kojem se nalazi njihova odjeća.

Naša posljednja dova je: Hvala Allahu, Gospodaru svjetova.

SA POSLANIKOM NA BAJRAM

Bajram-namaz je propisan prve godine po Hidžri i on spada u pritvrđene sunnete koje je uvijek obavljao Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem, te naredio ljudima i ženama da i oni iziđu na bajram-namaz i da ožive žibadete i propise Bajrama u skladu sa postupcima Resulullaha, sallallahu 'alejhi ve sellem. Zbog velike važnosti poznavanja tih propisa sažeto navodimo slijedeće:

1. Preporučenost kupanja, mirisanja i oblačenja naljepše odjeće:

Prenosi se od El-Hasana es-Sibta, da je rekao: “Naredio nam je Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem, da za bajrame obučemo najbolje što imamo, da se namirišemo najljepšim što imamo i da kao žrtvu prinesemo naša najbolja grla.” (El-Hakim)

2. Pojesti nešto prije Ramazanskog bajrama, ali ne i prije Kurban - bajrama

Na dan Ramazanskog bajrama sunnet je da se pojede neparan broj hurmi prije izlaska na namaz, dok je za Kurban-bajram sunnet odgoditi jelo nakon klanjanja, te jesti od svoga kurbana ukoliko je čovjek u mogućnosti da ga zakolje.

Ahmed i Buhari bilježe hadis od Enesa: “Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, ne bi izišao na dan Ramazanskog bajrama dok ne pojede hurme, a jeo ih je u neparu”, tj. jeo bi po tri, pet ili sedam.

Prenosi se od Burejdea: “Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, ne bi izišao na dan Ramazanskog bajrama dok ne bi jeo, a ne bi jeo na dan Kurban-bajrama, dok se ne bi vratio.” (Et-Tirmizi, Ibn-Madže i Ahmed) Također je dodao: “Pa bi jeo od svog kurbana.”

3. Izlazak na musallu

Bajram-namaz je dopušteno klanjati u mesdžidu, ali je bolje da se klanja van njega ukoliko nema nekog opravdanog razloga za izostavljanje tog sunneta, poput kiše. Iz toga se

izuzima i njegovo klanjanje u Meki gdje je bolje klanjanje bajram-namaza kod Ka'be. Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem, klanjao je bajram-namaz na musalli, a zbog kiše je samo jednom klanjao u mesdžidu, što se prenosi od Ebu-Hurejrea.

Prenosi se od Ebu-Se'ida el-Hudrijja, radijallahu ‘anhu: “Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem, bi za Ramazanski i Kurban-bajram izlazio na musallu. Prvo što bi počeo, bio bi namaz, a zatim bi se okrenuo i ustao okrenuvši se ljudima. Ljudi bi sjedili u safovima, pa bi ih on savjetovao, oporučivao bi im i naređivao. Ukoliko bi želio poslati vojsku, poslao bi je ili da naredi nešto, naredio bi, a zatim bi se udaljio. I Kaže Ebu-Se'id: “Ljudi su još na tome…”

Ovim nam se ukazuje da bajramska hutba nije ograničena samo na savjete i upute, već ona sadrži i opomene, uputstva za sve ono što doprinosi dobrobiti ummeta.

Prenosi se od Abdullaha b. ‘Umera, radijallahu 'anhu: “Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem, izlazio bi na musallu na dan Bajrama, a sa sobom bi ponio štap. Kada bi stigao na musallu, štap bi postavio ispred sebe i klanjao bi prema njemu, jer je musalla otvoreni prostor u kome nema ništa da se njime zaštiti (od prolaska šejtana).” (Buhari i Muslim)

Na osnovu navedenih hadisa pred sobom imamo jasne dokaze da je sunnet klanjanje bajram-namaza na musalli, van mesdžida, a što potvrđuje i većina uleme.

Imam En-Nevevi u Muslimovom komentaru kaže: “Ovo je dokaz za one koji kažu da je sunnet izići na musallu i klanjati bajram-namaz, što je bolje od njegova klanjanja u mesdžidu, a tako rade ljudi u većini mjesta.”

Kaže Ibn-Kudame u “El-Mugniju”: “Ne prenosi se od Resulullaha, sallallahu 'alejhi ve sellem, da je klanjao bajram-namaz u mesdžidu, osim u slučaju vremenskih nepogoda.”Kaže Ibnul-Hadž u “El-Medhalu”: “Sunnet je da se bajram-namaz klanja na musalli. Poznato je da je Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao: “Namaz u ovom mom mesdžidu je bolji od hiljade namaza u drugome, osim u El-Mesdžidu el-Haramu.” Međutim, i pored tolike vrijednosti klanjanja namaza u Poslanikovoj džamiji, on je izlazio na musallu napuštajući mesdžid.

U tome je jasan dokaz potvrde o naredbi izlaska na musallu za bajram-namaz. To je sunnet, a njegovo klanjanje u mesdžidu, po mišljenju malikijske škole, jeste bid'at, osim u slučaju nužde koja to zahtijeva i vremenskih nepogoda. To nije od prakse Resulullaha, sallallahu 'alejhi ve sellem, niti ijednog od četverice halifa. Također je Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem, naređivao ženama da iziđu na bajram-namaz, pa čak i onima koje su u hajzu (s tim što one neće klanjati namaz, već će biti iza ostalih žena). Jedna od žena je rekla Resulullahu, sallallahu 'alejhi ve sellem: “Neka od nas nema ogrtač.” Pa je rekao Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem: “Pozajmit će joj njena sestra kako bi prisustvovala dobru i pozivu muslimana.”Na osnovu sahih hadisa sve četiri pravne škole zastupaju mišljenje da se

bajram-namaz klanja na musalli, osim u slučaju nužde i vremenskih nepogoda.

Mudrost klanjanja bajram-namaza na musalli

Izlazak ljudi, žena i djece na musallu gdje će se klanjati bajram-namaz u sebi krije veliku mudrost, a to je da se sakupe svi muslimani čitavog područja dva puta godišnje i da svoja srca okrenu ka Allahu pod zajedništvom jedne riječi i predvođeni jednim imamom, veličajući i čineći iskrene dove Allahu, te iskazujući radost zbog Allahove blagodati kojom ih je obasuo. Na taj način Bajram uistinu postaje Bajramom.

Koliku je važnost tom namazu pridavao Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem, vidimo iz njegova naređivanja da i žene iziđu na Bajram i da čak pozajme odjeću, ukoliko je ne posjeduju, kako bi učestvovale u tom velikom muslimanskom veselju.

Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem, klanjao bi ljudima bajram-namaz, a to je ostala praksa i njegovih halifa i vođa koji bi nakon namaza upućivali savjete, poučavali korisnom, naređivali davanje sadake i na taj način bi se potpomogao siromašni i zadobila njegova naklonost. Time se i on raduje onim što mu je Allah darovao na taj dan koji je okružen Allahovom milošću i zadovoljstvom.

Pa, možda će muslimani odgovoriti na poziv slijeđenja svoga Poslanika i oživljavanje islamskih obreda u čemu se krije njihov spas i uspjeh.

"O vjernici, odazovite se Allahu i Poslaniku kad od vas zatraži da činite ono što će vam život osigurati..." (Kur'an, VIII/24)

Izlazak ljudi, žena i djece na Bajram krije u sebi i drugu mudrost, a to je da muslimani ukažu na svoju snagu i brojnost. Zbog toga se Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem, ne bi vraćao istim putem kojim je otišao na bajram-namaz kako bi stanovnicima i jednog i drugog puta ukazao na jačinu muslimana. Izborom velikog centra ili parka kao musalle na kojoj bi se klanjao bajram-namaz oživljava se sunnet.

4. Vraćanje drugim putem

Stav je većine uleme da je sunnet uputiti se jednim putem na bajram-namaz, a drugim se vratiti, svejedno, odnosilo se to na imama ili na druge.

Prenosi se od Ebu-Hurejrea, radijallahu 'anhu: "Kada bi Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem, izišao na Bajram, vratio bi se putem kojim nije otišao." (Ahmed, Muslim i Et-Tirmizi) Međutim, dopušteno je da se čovjek vrati putem kojim je i došao.

5. Vrijeme bajram-namaza

Vrijeme klanjanja bajram-namaza jeste nakon izlaska sunca tri metra, pa do podne. Prenosi se od Džunduba: “Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem, nam je klanjao Ramazanski bajram, a sunce je izišlo koliko dva koplja, a Kurban-bajram s izlaskom sunca koliko jedno koplje.” Dužina jednog koplja iznosi tri metra. Kaže Eš-Ševkani da je ovaj hadis najbolji od hadisa koji govore o određivanju vremena bajram-namaza. Kao što vidimo, u hadisu se preporučuje požurivanje sa Kurban-bajramom, a odgađanje Ramazanskog bajrama.

Kaže Ibn-Kudame: “Sunnet je da se požuri sa Kurban-bajramom kako bi se blagovremeno zaklao kurban, a da se odgodi Ramazanski bajram kako bi se ostavilo prostora za davanje sadekatul-fitra, a u tome ne znam za razilaženje među ulemom.”

6. Ezan i ikamet za Kurban-bajram

Kaže Ibn-Kajjim: “Kada bi Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem, izišao na musallu, klanjao bi bez ezana i ikameta, a nije bilo ni poziva za uspostavom džemata. Sunnet je da se ne radi nešto poput toga.”

Prenosi se od Ibn-'Abbasa i Džabira hadis u kojem se kaže: “Muezzin nije učio ezan za Ramazanski bajram, niti za Kurban-bajram.” (Buhari i Muslim)

7. Tekbir za bajram-namaz

Bajram-namaz ima dva rekata i sunnet je, čemu Eš-Ševkani daje prednost, da se na prvom rekatu tekbiri izgovoraju sedam puta nakon početnog tekbira, a na drugom pet puta, izuzimajući iz toga tekbir ustajanja na rekat. Prilikom svakog tekbira ruke će se podizati. U hanefijskom mezhebu, što se prenosi od Ibn-'Abbasa i grupe ashaba, tri tekbira se donose nakon početnog tekbira prije učenja i na drugom također tri tekbira, ali nakon učenja. Ahmed i Šafija smatraju poželjnim pravljenje stanke čineći zikr između svaka dva tekbira, poput izgovaranja: “Subhanallah, Elhadulillah, La ilahe illallah, Allahu ekber.” Ebu-Hanife i Malik smatraju da se tekbiri izgovaraju jedan iza drugog, bez stanki.

Prenosi se od ‘Amra b. Šu'ajba, zatim od njegova oca, pa od njegova dede da je rekao: “Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, izgovorio bi dvanaest puta tekbir: sedam na prvom rekatu, a pet na drugom i ne bi klanjao prije toga, niti poslije.” (Ahmed i Ibn-Madže)Izgovaranje je tekbira sunnet i njihovo izostavljanje, bilo ono namjerno ili iz zaborava, ne kvari namaz.

8. Namaz prije i poslije bajram-namaza

Nije zabilježeno da su Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem, i njegovi ashabi kada bi stigli na musallu, klanjali sunnete prije ili poslije bajram-namaza. Kaže Ibn-'Abbas: “Izišao je

Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem, na dan Bajrama, pa je klanjao dva rekata (bajram-namaza), a nije klanjao prije niti poslije njih." (Buhari, Muslim i drugi)

9. Ispravnost bajram-namaza

Bajram-namaz ispravan je muškarcima, ženama, djeci i putnicima, bili oni kod kuće ili na putu, u džematu ili pojedinačno, u kući, mesdžidu ili na musalli. Onaj ko ne klanja bajram-namaz u džematu, klanjat će dva rekata. Kaže Buhari: "Kada neko propusti bajram-namaz, klanjat će dva rekata, a također i žene i oni koji su u kućama i selima.

10. Bajramska hutba

Hutba nakon bajram-namaza i njeno slušanje jeste sunnet, kao što je sunnet i započeti hutbu zahvalom Allahu Uzvišenome. Kaže Ibn-Kajjim: "Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem, započinjao bi svaku svoju hutbu zahvalom Allahu i ne prenosi se ni jedan hadis da je započinjao bajramske hutbe tekbirom, dok se prenosi da je učio tekbire u toku hutbe. Prenosi se od Se'ida, Poslanikova, sallallahu 'alejhi ve sellem, muezzina da je Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem, učio tekbire u toku hutbe i da ih je mnogo učio u bajramskoj hutbi. Međutim, to nije dokaz da je počinjao hutbu sa tekbirom.

11. Igra, zabava i bajramsko slavlje

Dopuštena igra i zabava bez muzičkih instrumenata preporučena je za Bajram, na dan islamskog veselja. To spada u islamska obilježja koje je Allah odredio na dan Bajrama, što predstavlja radost i tijelu i duši.

Prenosi se od ‘Aiše, radijallahu ‘anha, da je rekao Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem: "Neka jevreji Medine znaju da je naša vjera lahka i da sam ja poslan sa pravom vjerom." Prenosi se od Nubejše, radijallahu 'anhu: "Rekao je Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem: "Dani Kurban-bajrama su dani za slavlje i veličanje Allaha."

12. Vrijednost činjenja dobrih djela u prvih deset dana zul-hidžeta

Prenosi se od Ibn-'Abbasa da je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao: "Allahu, 'azze ve dželle, nema dražih dana u kojima se čine dobra djela od ovih dana (zul-hidžeta)." Rekli su: "Niti džihad na Allahovom putu, o Resulullah?" Reče: "Niti džihad na Allahovom putu, osim da čovjek izađe u džihad sa svojim imetkom i da se ne vrati ni sa čim od toga." (Buhari)

Prenosi se od Ibn-'Umera: "Rekao je Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem: "Nema boljih dana kod Allaha, subhanehu ve te'ala, niti djela dražih Allahu u njima od ovih deset dana, pa

povećajte u njima tehlil (La ilahe illallah), tekbir (Allahu ekber) i tahmid (Elhamdu lillah).” (Ahmed, Et-Taberani)

Tumačeći ajet: ***“...i da bi u određene dane, prilikom klanja kurbana, kojim ih je Allah opskrbio, Njegovo ime spominjali...” (Kur'an, XXII/28),*** Ibn-'Abbas kaže da su ti dani u prvih deset dana zul-hidžeta.

Kolika je vrijednost posta na Dan Arefata, devetog dana zul-hidžeta, vidimo iz slijedećeg hadisa. Prenosi se od Ebu-Katadea, radijallahu 'anhu: “Upitan je Resulullah, sallallahu 'alejhi ve sellem, o postu na Dan Arefata. Rekao je: ‘On iskupljuje grijehe prošle godine, te ostatak tekuće godine.’” (Muslim)

Navedeni hadis govori o vrijednosti posta na Dan Arefata, s tim što se hadžijama koji taj dan borave na Arefatu ne preporučuje dotični post.

13. Čestitanje Bajrama

Prenosi se od Džubejra b. Nufejra, da je rekao: “Kada bi se ashabi Resulullaha, sallallahu 'alejhi ve sellem, sreli na dan Bajrama, rekli bi jedni drugima: “Tekabbele minna ve mink (Nek Allah ukabuli meni i tebi).” (Buhari)

14. Učenje tekbira u bajramskim danima

Sunnet je učenje tekbira na dan Bajrama. Allah, subhanehu ve te'ala, spominje dane Ramazanskog bajrama i kaže: ***“... da određeni broj dana ispunite, i da Allaha veličate zato što vam je ukazao na Pravi put, i da zahvalni budete.” (Kur'an, II/185),*** a o Kurban-bajramu kaže: ***“I spominjite Allaha u određenim danima...” (Kur'an, II/ 203)*** i kaže: ***“... tako smo vam ih potčinili da biste zahvalni bili.” (Kur'an, XXII/ 36)*** Stav većine uleme jeste da se tekbiri na Ramazanski bajram uče od izlaska na namaz pa do početka hutbe. Neki smatraju da se tekbiri uče nakon viđenja mlađaka uoči Bajrama pa do izlaska na musallu dok se imam ne popne na minber.

Međutim, vrijeme učenja tih tekbira za Kurban-bajram počinje od sabaha na Dan Arefata, devetog dana zul-hidžeta, pa do ikindije zadnjeg dana Bajrama, tj. trinaestog zul-hidžeta. Njihovo vrijeme nije precizno određeno tako da se mogu uvijek učiti.

Tekbiri se mogu učiti na različite načine. Prenosi se od Abdurrezzaka, zatim od Selmana: “Učite tekbir: ‘Allahu ekber, Allahu ekber, Allahu ekberu kebira!'"

Prenosi se od Omera i Ibn-Mes'uda: “Allahu ekber, Allahu ekber, La ilahe illallah, wallahu ekber, Allahu ekber, we lillahil-hamd!”

PROPISI DŽUMA-NAMAZA NA TEMELJIMA KUR'ANA I SUNNETA

Nakon hidžre iz Meke u Medinu, Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, požurio je podučiti muslimane njihovoj vjeri i ukazivao im je na neispravnost nekih njihovih postupaka koje su oni običavali praktikovati u džahilijetu, a koji su bili u suprotnosti sa islamskim vjerovanjem. Poništavajući važnost džahilijetskih postupaka, islam je muslimanima pružio zamjenu sa islamskim propisima i praznicima. Tipičan primjer za to su Ramazanski i Kurban-bajram. Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, zatekao je stanovnike Medine kako u određena dva dana proslavljaju svoje nekadašnje džahilijetske podvige podsjećajući se na iste. Vidjevši to, Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, im reče: "Allah vam je ta dva dana zamijenio boljim od njih, to su vam Ramazanski i Kurban-bajram." (Prenosi Ebu-Davud)

Na ovaj način je Allah, dželle šanuhu, dane šejtanske pretjerane zabave muslimanima zamijenio danima u kojima Ga oni, radosni zbog upotpunjivanja svoje pokornosti Njemu, puno slave, zahvaljuju Mu i od Njega traže oprost za svoje grijehe.

Dakle, mi muslimani imamo tri praznika koje slavimo. Dva od njih slavimo samo jednom godišnje, dok nam se treći praznik ponavlja svake sedmice. To je dan džume, dan kojeg mi muslimani slavimo svake sedmice. Allah, dželle šanuhu, propisao je muslimanima obavljanje pet namaza u danu i noći. Na kraju sedmice se mi muslimani okupljamo da svi zajedno na dan džume krunišemo svoju pokornost Allahu, dželle šanuhu, kada zajedno obavljamo džuma-namaz, i to je itekako valjan razlog da nam taj dan bude nedjeljni praznik. Na dan džume je Allah, dželle we žala, upotpunio stvaranje svega živog. U poglavlju Qaf, Uzvišeni Allah, kaže:

"Mi smo stvorili nebesa i Zemlju i ono između njih - za šest dana, i nije Nas ophrvao nikakav umor." (Kur'an, L/38)

Komentarišući ovaj ajet, islamska ulema kaže da je Allah, dželle šanuhu, započeo stvaranje u nedjelju, a završio sa njim u petak, na dan džume, kada je stvorio i Adema, sallallahu 'alejhi ve sellem. Na dan džume, petak, Adem je uveden u Džennet, u petak je

izveden iz njega, i u petak će nestati dunjaluka i Obećani čas će toga dana nastupiti.

Dan džume je specifičan po tome što se u njemu obavlja džuma-namaz i što se muslimani sakupljaju da jednom sedmično svi zajedno, slaveći Allaha, dželle šanuhu, poslušaju džumansku hutbu u kojoj se imam dotiče najvažnijih problema islamskog društva i savjetuje ljude kako da, slijedeći sunnet Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, pronađu rješenje za svoje probleme i da, ne daj Bože, ne traže rješenja u nevjerničkim sistemima mimo Šerijata. Zato je zabranjeno da se samo dan džume provede u postu, kao što je zabranjeno postiti samo Ramazanski i Kurban-bajram jer su to islamski praznici.

Allah, dželle šanuhu, odredio je muslimanima praznike nakon završetka njihovog ibadeta Njemu, dželle ve ‘ala. Nakon jednomjesečnog posta, dolazi nam Bajram, tj. praznik u kojem mi slavimo upotpunjavanje našeg ibadeta Njemu Uzvišenom. Nakon napornih obreda hadža, nastupa praznik Kurban-bajram kojim se kruniše ibadet u mjesecu zul-hidžetu. Isti je slučaj i sa danom džume kada na kraju svake sedmice u ibadetu proslavljamo našu pokornost Uzvišenom tokom prošle sedmice.

Prisustvovanje džuma-namazu ima velikih sličnosti sa prisustvom hadžija na hadžu. Se'id b. Musejeb, rahimehullah, kaže: “Više volim prisustvovati džumi, negoli dobrovoljnom (nafila) obavljanju hadža! “ Također, ko požuri sa svojim odlaskom na džuma-namaz, kao da je prinio kurban Allahu, dželle šanuhu, u zavisnosti od vremena u kojem je pošao na obavljanje ovog namaza. Od Ebu-Hurejrea, radijallahu anhu, prenosi se da je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao: “Ko se petkom okupa onako kao što se kupa poslije spolnog akta, a potom krene u džamiju u prvom jutarnjem satu, računa mu se nagrada kao da je žrtvovao devu; ko krene u drugom satu kao da je žrtvovao kravu; ko krene u trećem satu kao da je žrtvovao rogata ovna; ko krene u četvrtom satu kao da je žrtvovao kokoš, a ako krene u petom satu, računa mu se kao da je žrtvovao jaje…” (Prenosi Buhari)

Redovno prisustvovanje džuma-namazu povlači za sobom brisanje učinjenih grijeha u toku minule sedmice pod uvjetom da se ne čine veliki grijesi. Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, kaže: “Pet dnevnih namaza, džuma do džume, ramazan do ramazana, brišu grijehe ukoliko se čovjek kloni velikih grijeha.” (Prenosi Muslim)

U Musnedu imama Ahmeda, rahimehullah, stoji hadis u kojem Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, o danu džume, kaže: “On je kod Allaha bolji od Ramazanskog i Kurban-bajrama.”

Mu'mini će i u Džennetu imati svoje praznike. To su dani kada će oni posjećivati svoga Gospodara. To je dan džume. Tada će im Allah, dželle šanuhu, ukazati veliku počast i prikazat će im se i oni će gledati u Njegovo plemenito lice. To će njima biti najljepši dar u Džennetu i neće im se ništa ljepše od toga dogoditi. Gledanje u Njegovo lice je spomenuto u Kur'anu kao najveća i najbolja nagrada:

“One koji čine dobra djela čeka nagrada, i više od toga...” (Kur'an, X/26)

Od Suhejba, radijellahu anhu, prenosi se da je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao: “Kada džennetlije uđu u Džennet, Allah, azze ve dželle, reći će im: ‘Želite li da vam povećam (nagradu)?' Oni će odgovoriti: ‘Zar nam nisi lica osvijetlio, zar nas nisi u Džennet uveo, zar nas nisi Džehennema sačuvao?' Tada će Allah otkriti zastor sa Sebe i džennetlijama neće biti dato ništa ljepše i bolje od gledanja u Njegovo lice.” Zatim je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, proučio: “One koji čine dobra djela čeka nagrada, i više od toga...” (Prenosi Muslim)

Oni dani koji su bili mu'minima praznici na dunjaluku, ti će im dani biti praznici i na ahiretu, u Džennetu. Oni će se u tim danima sakupljati kada će im se njihov Gospodar prikazivati. Zbog toga je dan džume nazvan i više od toga, tj. dan u kojem će se On prikazivati stanovnicima Dženneta. Također su ga predislamski Arapi nazivali i danom arabizma.

ODLIKE DANA DŽUME

Od Ebu-Hurejrea, radijallahu anhu, prenosi se da je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao: “Najbolji dan u kojem je Sunce izgrijalo jeste dan džume; toga dana je stvoren Adem, toga dana je uveden u Džennet i toga dana je izišao iz njega.” (Prenosi Muslim)

Također od Ebu-Hurejrea, radijallahu anhu, prenosi se da je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao: “Na dan džume meleki stoje na vratima svake džamije i upisuju jednog za drugim (imena onih koji idu klanjati džuma-namaz). Kada se imam uspe na minber, oni pozatvaraju stranice i pođu prisustvovati spominjanju Allaha. Onaj koji porani na džumu, kao da je zaklao kamilu, zatim onaj nakon njega, kao da je zaklao kravu, zatim onaj nakon njega, kao da je zaklao ovcu, zatim onaj nakon njega, kao da je zaklao kokoš, a onaj zadnji, kao da mu je poklonjeno jaje.” (Prenose Buhari i Muslim)

Odlazak na džuma-namaz Ababe b. Rifa'a pripovijeda: “Dok sam išao na džuma-namaz, stiže me Ebu-Abbas i reče: ‘Čuo sam Vjerovjesnika, sallallahu 'alejhi ve sellem, kako kaže: ‘Ko upraši svoje noge na Allahovom putu (misli se na odlazak na džuma-namaz), Allah će ga sačuvati od džehenemske vatre.''' (Prenosi Buhari)

Od Ebu-Hurejrea, radijallahu anhu, prenosi se da je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao: “Na dan džume meleki stoje na vratima svake džamije i upisuju jednog za drugim (imena onih koji idu klanjati džuma-namaz). Kada se imam uspe na minber, oni pozatvaraju stranice i pođu prisustvovati spominjanju Allaha. Onaj koji porani na džumu, kao da je zaklao kamilu, zatim onaj nakon njega, kao da je zaklao kravu, zatim onaj nakon njega, kao da je zaklao ovcu, zatim onaj nakon njega, kao da je zaklao kokoš, a onaj zadnji, kao da mu je

poklonjeno jaje.” (Prenose Džema'a, osim Ibn-Madžea)

Rečeno je da trenutak poranjavanja na dan džume nastupa odmah nakon zenita Sunca (vrijeme nastupanja podne-namaza), a završava se sjedenjem imama na minberu. Trenutak (sahat) na koji se ovdje misli ne ograničava se samo na sahat, kako je nama poznat, već se time želi iskazati jedan određeni vremenski period. Ovaj hadis nam ukazuje na vrijednost kupanja na dan džume i ranog polaska na džuma-namaz.

Od Ebu-Hurejrea, radijallahu anhu, prenosi se da je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao: “Na dan džume ima sahat kojeg ako musliman provede u namazu, i moli Allaha za svoje potrebe, Allah će mu to zaista dati”, - tada je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, pokazao prstima da se taj sahat nalazi u veoma kratkom periodu.” (Prenose Buhari i Muslim) U predanju od Muslima stoji: “…Taj je sahat zaista kratak.”

U komentaru određivanja vremena tog sahata na dan džume Ebu-Burde, a ovaj od svoga oca prenosi da je čuo Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, kako kaže: “Taj je sahat između imamovog sjedenja (nakon prve hutbe), pa sve do završetka namaza.” (Prenosi Muslim) Ibn-Madže, Ebu-Davud i Nesa'i smatraju da je taj sahat između ikindija-namaza pa sve do zalaska Sunca. U drugom predanju od Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, o sahatu uslišavanja dove, stoji: “…To je zadnji sahat u danu (prije zalaska Sunca).” (Prenosi Ibn-Madže) Također se prenosi da je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao: “Na dan džume ima jedan časak i ako musliman u njemu zamoli Allaha za kakvo dobro, Allah će mu ga dati. Taj je časak poslije ikindije.” (Prenosi Ahmed) “Dan džume ima dvanaest sahata; jedan je sahat u kome musliman, ako zamoli Allaha, uslišat će mu sigurno. Tražite taj sahat pri kraju ikindijskog vakata.” (Prenosi Nesa'i i Hakim) Od Selemea b. Abdurrahmana, radijallahu anhu, prenosi se da su ashabi Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, bili složni da je sahat uslišavanja dove, upravo onaj časak prije isteka ikindijskog vakata. (“Fethul-Bari” Ibn-Hadžer el-Askalani)

Od Ebu-Musaa, radijallahu anhu, prenosi se da je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao: “Taj je sahat između imamovog sjedenja (nakon sjedenja na minber, tj. između dvije hutbe), pa sve do završetka namaza.”

TEŠKE POSLJEDICE NAPUŠTANJA DŽUMA-NAMAZA

Od Ibn-Omera, radijallahu anhuma, prenosi se da su čuli Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, kako na minberu govori: “Ili će se ljudi okaniti zapostavljanja džuma-namaza, ili će

Allah zapečatiti njihova srca (tj. Allah će dati zastor između njih i Njegove upute) pa će postati nemarni (nehajni i bezbrižni).” (Prenosi Muslim)

OBAVEZA KUPANJA I PREPORUKA NAMIRISAVANJA I UPOTREBA MISVAKA RADI DŽUMA-NAMAZA

Prenosi se da je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao: “Kupanje petkom dužnost je svakoj punodobnoj osobi, pranje zuba misvakom i mazanje miomirisom, ukoliko ga ima.” (Prenosi Buhari)

Također je musliman dužan da na dan džume obuće svoju najljepšu odjeću zbog hadisa Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, kojeg prenosi Ebu-Seid, radijallahu anhu, a u kojem stoji: “ Kupanje petkom dužnost je svakom muslimanu i treba obući najljepšu odjeću koju posjeduje, a i treba se namirisati, ako ima mirisa.” (Prenose Ahmed i Šejhan, tj. Buhari i Muslim) Taberani prenosi od Ebu-Hurejrea, radijallahu anhu, da je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao: “O vi muslimani, ovo je dan vašeg praznovanja pa okupajte se i upotrijebite misvak.”

ČESTO DONOŠENJE SALAVATA NA POSLANIKA, SALLALLAHU ’ALEJHI VE SELLEM, NA DAN DŽUME

Ebu-Davud i Nesa'i prenose da je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao: “Najodabraniji dan u sedmici jeste petak. Nastojte da u tom danu donesete što više salavata na mene, jer će ti salavati biti meni predočeni.” Prisutni ga upitaše: “Kako će ti biti predočeni, kad će tvoje tijelo tada biti rastočeno i pretvoreno u prah, Allahov Poslaniče?” “Allah je zabranio zemlji da izjede tijela Allahovih poslanika”, odgovori Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem.

ČITANJE POGLAVLJA EL-KEHF NA DAN DŽUME

Ebu-Se'id el-Hudrij, radijallahu anhu, kaže da je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao: "Ko na dan džume pročita poglavlje El-Kehf, osvijetlit će ga svijetlo (nur) između dvije džume." (Prenosi Nesa'i i Hakim)

OBAVEZA KLANJANJA DŽUMA-NAMAZA

Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, kaže: "Dužnost je svakom muslimanu da džuma-namaz obavi u džematu, osim četvero: rob, žena, dječak i bolesnik." (Prenosi Ebu-Davud i Hakim)

Islamska ulema slaže se da je obavljanje džuma-namaza fardi-ajn, stroga dužnost svakog punoljetnog, normalnog muškarca. Uzvišeni Allah, kaže:

"O vjernici, kada se u petak na namaz pozove..." (Kur'an, LXII/9)

Ebu-Hurejrea, radijallahu anhu, prenosi da je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao: "Mi smo (po vremenu i primanju Objave) prvi, mada je njima data objava prije nas. Zatim, ovo je dan koji im je bio određen kao praznik pa su se u pogledu njega razišli i Allah je nas na to uputio, a ostali svijet u tom nas slijedi; Jevreji svetkuju sutrašnji dan (subotu), a kršćani prekosutrašnji (nedjelju)." (Prenosi Muslim) "Ko namjerno izostavi tri džume, Allah će mu zapečatiti srce." (Prenose peterica "El-hamse")

Džuma-namaz je fardi-ajn, kojeg je dužan klanjati svaki musliman, slobodan, punoljetan i pametan, a koji nije na putu i nema opravdanja za izostajanje sa džume. Prema tome, džumu nisu dužni klanjati: dijete, rob, putnik-dužnik koji se plaši hapšenja, niti onaj koji ima neku zapreku zbog koje mu je dopušteno izostajanje iz džemata. Međutim, svi su ovi dužni klanjati podne-namaz. Klanjanje podne-namaza nakon džume nije obaveza onima koji su klanjali džuma-namaz, Allah, dželle šanuhu, nam je propisao pet, a ne šest namaza dnevno.

Vrijeme je džume vrijeme podne-namaza. Imam Ahmed, Buhari Ebu-Davud i Bejheki prenose od Enesa, radijallahu anhu, da je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, klanjao džuma-namaz kada je Sunce prešlo preko zenita. Džemat je uvjet valjanosti džuma-namaza. Nema nikakvih dokaza kada je u pitanju broj ljudi koji je neophodan za valjanost džuma-namaza zbog hadisa Tarika b. Šihaba koji prenosi da Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem,

rekao: “Džuma-namaz dužni su obaviti svi muslimani u džematu.”Neki su čak rekli da je ispravno sa dvojicom klanjati džuma-namaz.

Iz gore navedenog hadisa da se razumjeti da su uvjeti za obavljanje džume slijedeći:

1) da je muškarac;

2) slobodan (da nije rob ili tome slično);

3) zdrav;

4) koji nije na putu i

5) nema opravdanja za izostajanje sa džume;

6) džemat je uvjet valjanosti džuma-namaza. Što se tiče ostalih uvjeta mimo ovih koje postavlja neka ulema, ne postoji nikakva osnova na koju se mogu pozvati.

Autor djela Er-Rewdatun-nedijje, Siddik Han, rahimehullah, kaže: “Džuma je namaz poput ostalih namaza i ne postoji ništa što nas može uputiti na to da je ovaj namaz drugačije prirode od ostalih. Na ovaj način mi uzvraćamo onima koji za obavljanje ovog namaza kao uvjet postavljaju postojanje islamske države i halife (koji bi predvodio ovaj namaz), a i onima koji kažu da se ovaj namaz može obavljati samo u velikoj džamiji u gradu, a ne i na selu, a i onima koji kao uvjet navode određeni broj klanjača. Ne postoje nikakvi dokazi da ovi uvjeti mogu biti mustehab, a kamoli da budu vadžib. Naprotiv, ako u jednom mjestu dva čovjeka klanjaju džuma-namaz i osim njih nema drugih ljudi, oni su dužnost klanjanja džume u potpunosti obavili.”

Ulema smatra da je hutba obavezna prije džuma-namaza jer je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, stalno držao hutbu, a također i riječi Allaha, dželle šanuhu: “O vjernici, kada se u petak na molitvu pozove, kupoprodaju ostavite i pođite da molitvu obavite…” Ulema smatra da molitva ovdje znači hutba jer je slična namazu.

Prilikom džume obavezno je proučiti dvije hutbe. Kad se imam popne na minber, preporučljivo je da prisutnima nazove selam, a potom sjedne i okrene se prema džematlijama, te se prouči ezan. Džabir, radijallahu anhu, prenosi da je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, nazivao selam kada bi se uspeo na minber. (Prenosi Ibn-Madže) Bilal, radijallahu anhu, ezanio je kada bi Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, sjeo na minber, a ikametio bi kada je Poslanik sišao sa minbera. (Prenosi Ahmed) Kada bi se Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, uspeo na minber, ashabi su svoja lica okretali prema njemu. (Prenosi Ibn-Madže)

Uvjet je da hutba bude jasna, razgovijetna i bez grubih riječi. Imam Newewi, rahimehullah, kaže: “Hutba treba biti razgovijetna, jasna i sa logičkim redosljedom. Ne smije biti komplikovana, ne smije sadržati nejasnih riječi i ne treba biti gruba.” Hatib treba izabrati aktuelnu temu za svoju hutbu na kojoj će govoriti o problemima sa kojima se muslimani danas susreću, ali, prije svega, hutba treba biti savjet koji će ih podsjetiti na ahiret a da istovremeno u muslimanima izazove osjećaj jedinstva i islamske solidarnosti među

muslimanima. Autor djela Er-Rewdatun-nedijje, Siddik Han, rahimehullah, kaže: “Šerijatska je hutba ona koju je održao Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem; u njoj je bilo upozorenje od džehenemske vatre i podsticaj na djelovanje radi dostizanja dženetskih blagodati. To je, u osnovi, srž hutbe i zbog toga je ona propisana.”

Od Ibn-Mes'uda, radijallahu anhu, prenosi se da je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, svoje hutbe uobičavao počinjati ovim riječima: “Zahvala pripada samo Allahu, Njime se pomažemo, od Njega oprost tražimo i Njemu se utječemo od zla samih sebe i od naših zlih djela. Koga Allah uputi, niko ga sa Pravoga puta skrenuti neće, a koga Allah u zabludi ostavi, niko ga na Pravi put uputiti ne može. Svjedočim da nema boga do Allaha, i svjedočim da je Muhammed, sallallahu 'alejhi ve sellem, Njegov rob i Poslanik. Poslat je s istinom, da ljude obraduje prije Sudnjeg dana; ko se pokorava Allahu i Njegovom Poslaniku taj je na Pravom putu, a ko se prema Allahu i Njegovom Poslaniku ogriješi samom sebi štetu nanosi, a Uzvišenom Allahu ne može nauditi niučem.” (Prenosi Ebu-Davud)

Zatim se nastavlja sa citiranjem slijedećih ajeta:

"O vjernici, bojte se Allaha onako kako se treba bojati i umirite samo kao muslimani! " (Kur'an, III/102)

"O ljudi, bojte se Gospodara svoga, Koji vas od jednog čovjeka stvara, a od njega je i drugu njegovu stvorio, i od njih dvoje mnoge muškarce i žene rasijao. I Allaha se bojte - s imenom čijim jedni druge molite - i rodbinske veze ne kidajte, jer Allah, zaista, stalno nad vama bdi." (Kur'an, IV/1)

"O vjernici, bojte se Allaha i govorite samo istinu, Popravit će vam djela vaša i oprostiti vam grijehe vaše; a ko bude pokoran Allahu i Njegovom Poslaniku - pa zaista je postigao uspjeh veličanstven." (Kur'an, XXXIII/70-71)

Preporučuje se da se iza ovih ajeta i hadisa na početku hutbe donese i salavat na Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem.

Također, Muslim u svojoj zbirci prenosi da je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao: “Nakon navedenog; najbolji je govor Knjiga Allahova, a najbolja je uputa Muhammedov, sallallahu 'alejhi ve sellem, postupak. Najgore su stvari novotarije u vjeri, a svaka je novotarija zabluda.”

Nakon ovog kratkog govora imam će početi s temom svoje hutbe u kojoj treba spomenuti kur'anske ajete, spominjanje Allaha, dželle šanuhu, i učinit će dovu za mu'mine i muminke. Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, držao je dvije hutbe i sjedio je između njih kratkim

sjedanjem. Ulema je procijenila da je to kratko sjedanje ravno vremenu čitanja poglavlja El-Ihlas, dok neka ulema kaže da je to kratko sjedanje dovoljno samo za kratak odmor, a neki drugi kažu da je to sjedanje u periodu poput sjedanja između prvog i drugog rekata i između trećeg i četvrtog rekata, a što se naziva dželsetul-istiraha (ovo je postupak Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, kojeg je često puta praktikovao). Ebu-Davud, rahimehullah, kaže: "Kada bi se (Poslanik) uspeo na minber, sjeo bi sve dok mujezin ne završi sa ezanom, nakon toga bi ustao i počeo s hutbom, nakon toga bi sjeo i ne bi govorio, nakon toga bi ustao i ponovo bi govorio." Hafiz Ibn-Hadžer, rahimehullah, u svojem djelu Fethul-Bari fi šerhi sahihil-Buhari, kaže: "Predanje Ebu-Davuda u vezi s pitanjem sjedenja Poslanika između dvije hutbe i to da nije govorio za vrijeme svog sjedenja ne znači da Vjerovjesnik nije u sebi spominjao Allaha i molio ga u sebi."

Uvjet je da hutba bude jasna, razgovijetna i bez grubih riječi. Imam Newewi, rahimehullah, kaže: "Hutba treba biti razgovijetna, jasna i sa logičkim redosljedom. Ne smije biti komplikovana, ne smije sadržati nejasnih riječi i ne treba biti gruba." Hatib treba izabrati aktuelnu temu za svoju hutbu na kojoj će govoriti o problemima sa kojima se muslimani danas susreću, ali, prije svega, hutba treba biti savjet koji će ih podsjetiti na ahiret, a da istovremeno u muslimanima izazove osjećaj jedinstva i islamske solidarnosti među muslimanima. Ibn-Kajjim el-Džewzijje, rahimehullah, kaže: "Hutba Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, bila je objašnjenje načela vjerovanja u Allaha, meleke, knjige, poslanike i susret s Njim. Spominjao je Džennet i Džehennem. Govorio je o tome šta je Allah pripremio Svojim miljenicima, a i o onome šta je On pripremio Njegovim neprijateljima. Te su njegove hutbe ispunjavale srca ljudi imanom i spoznajom Allaha, dželle šanuhu." Wehbi Zuhajli u svojem djelu Fikhul-islami we edilletuhu kaže: "Hutba na dan džume treba sadržavati zahvalu Allahu, salavat na Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, i nasihat o vjeri i dunjaluku."

Fakihi hanefijske pravne škole kažu da se hutba treba započeti zahvalom Allahu i spominjanjem šehadeta, donošenjem salavata na Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, savjet, podsjećanje na ahiret i citiranje Kur'ana. Nakon prve hutbe imam treba sjesti. Na drugoj hutbi će započeti zahvalom Allahu, donošenjem salavata na Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, i dovom za mu'mine i mu'minke da im Allah oprosti grijehe i smiluje im se, da od njih otkloni nevolje, da im da jasnu pobjedu nad neprijateljem, da ih sačuva svake bolesti, i ovo je sve od sunneta u hanefijskoj pravnoj školi. Međutim, ovo nisu šartovi hutbe jer sam imam Ebu-Hanife, rahimehullah, kaže da je za valjanost hutbe dovoljno da imam samo prouči subhanellah ili bismillah ili Allahu Ekber. Fakihi malikijske pravne škole kažu da gore spomenute komponente hutbe nisu uvjet za valjanost hutbe, već su samo mendub (preporučljivo). Fakihi šafijske pravne škole kažu da su spomenute komponente hutbe ujedno i njeni dijelovi bez koje ona nije potpuna. Fakihi hanbelijske pravne škole smatraju da

gore navedene komponente predstavljaju uvjet za valjanost hutbe, osim dove. Ibn-Kudame, rahimehullah, koji je pripadao hanbelijskoj pravnoj školi, u svojem fenomenalnom djelu El-Mugni kaže: “Kada imam u toku hutbe počne s dovom, da li je prisutnima dopušteno govoriti ili ne?" U vezi sa ovim pitanjem postoje dva mišljenja:

- dopušteno je govoriti za vrijeme dove jer je to znak da je imam završio sa hutbom i to je isto kao da je imam sišao sa minbera;
- nije dopušteno govoriti jer je dova dio hutbe, a govor za vrijeme hutbe nije dopušten kako to smatraju fakihi hanbelijske pravne škole.

Islamska ulema slaže se da je zabranjeno govoriti za vrijeme hutbe, ma kakav god njen sadržaj bio. Dužni su da za vrijeme hutbe šute i oni koji nisu u stanju čuti imama. Također smatraju i to da se za vrijeme hutbe neće naređivati dobro i neće se odvraćati od zla!!! Od Ebu-Hurejrea, radijallahu anhu, prenosi se da je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao: “Ako bi čovjek svome drugu pokraj sebe rekao: ‘Šuti!', pogriješio bi (i izgubio džumansku nagradu).” (Prenosi Buhari)

Pokuđeno je da se za vrijeme hutbe ljudi zanimaju bilo kakvim aktivnostima jer Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, kaže: “Ko se poigrava kamenčićima izgubio je nagradu dana džume.” (Prenosi Muslim) Tirmizi također kaže da je ovo vjerodostojan hadis. Kada se čovjek poigrava nečim u toku hutbe, to mu odvraća pažnju i odvraća ga od skrušenosti. Pokuđeno je i da bilo šta pije za vrijeme imamove hutbe. Dužnost je pristutnima da hutbu proslijede šutnjom od trenutka kada imam počne sa hutbom, i to je mišljenje malikijskih i hanbelijskih pravnika. Imam Ebu-Hanife smatra da se mora prekinuti sa razgovorom odmah nakon imamovog uspinjanja na minber. Imam Šafija smatra da za vrijeme hutbe nije zabranjeno govoriti, ali je bolje šutjeti. Što se imama na minberu tiče, njemu je dopušteno govoriti i dopušteno mu je upozoriti one koji ne prate hutbu ili rade ono što je u suprotnosti sa sunnetom Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem. Imam može reči: “Šuti, ne govori, ne razdvajaj safove između ljudi”- i nešto slično tome. Prisutni mogu odgovoriti imamu ako ih nešto upita za vrijeme hutbe jer je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, Selika, radijallahu anhu, kada je ušao u mesdžid za vrijeme Poslanikove hutbe, upitao: “Jesi li klanjao?” - “Ne”, odgovori Selik. “Ustani i klanjaj”, reče mu Poslanik.

Od Ibn-Omera prenosi se da je neki čovjek ušao u mesdžid dok je Omer držao hutbu, pa kada ga je Omer ugledao, upita ga: “Zašto kasniš?” Ovaj mu odgovori: “Bio sam prezauzet, nisam čak ni svojoj kući pošao i samo sam uspio abdestiti se.” Tada mu Omer reče: “Zar samo abdest? Zar nisi čuo da je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, naredio kupanje (na dan džume).” (Prenose Buhari i Muslim)

Vrijeme kupanja počinje odmah nakon zore dana džume pa sve do zenita Sunca (vrijeme podne-namaza). Neka ulema smatra da je kašnjenje sa kupanjem pred sami odlazak na džumu bolje.

Neka islamska ulema smatra da je zabranjeno da se u toku hutbe naziva selam, te uzvraćanje na isti. Oni su obavezno slušanje hutbe odredili analogno prema namazu u kojem je govor zabranjen. U to spada i zahvala Allahu nakon kihanja u toku hutbe i zabrana nazdravljivanja riječima: “Allah ti se smilovao.” Također, ta ulema dodaje da je dopušteno govoriti u toku hutbe samo u slučaju upozoravanja slijepca za koga se vjeruje da može upasti u bunar ili upozorenje čovjeku kome se približila škorpija te postoji bojazan da će ga otrovati i tome slično. Riječi Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem: “Ako bi čovjek svome drugu pokraj sebe rekao: ‘Šuti!', pogriješio bi “, - ne znače da je klanjač ostao bez džuma-namaza, već znače da je njemu uskraćen sevap dana džume, naprotiv, neka ulema smatra da je uskraćivanjem sevapa u tom danu on počinio grijeh. Ibn-Abdulbirr, rahimehullah, kaže: “Koncenzus (idžma'a) među ulemom jeste takav da je šutnja za vrijeme hutbe vadžib prisutnima koji su u stanju čuti govor imama. Uopće, zabrana govora za vrijeme hutbe se odnosi na sve. Ne smije se sa ljudima selamiti i nazdravljivati onome koji kihne...”

MIŠLJENJA ISLAMSKE ULEME U VEZI S PITANJEM OBAVEZE ŠUTNJE PRISUTNIH ZA VRIJEME HUTBE

Newewi, rahimehullah, poznati učenjak šafijske pravne škole u svojem djelu Medžmu'u (tom IV) kaže: “Dužnost je šutjeti za vrijeme hutbe, ali mi ne smatramo zabranjenim govor za vrijeme iste.” Ovo je mišljenje Urveda, Ibn-Zubejra, Seida b. Džubejra, Nehaija, Sevrija i Ebu-Davuda. Imam Malik, El-Evzai, imam Ebu-Hanife i imam Ahmed su mišljenja da je govor za vrijeme hutbe zabranjen. Oni svoju tvrdnju dokazuju riječima Uzvišenog: “A kad se uči Kur'an, vi ga slušajte i šutite da biste bili pomilovani.” (Kur'an, VII/204) Također i na osnovu hadisa Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, u kojem stoji: “Ako bi čovjek svome drugu pokraj sebe rekao: ‘Šuti!‘, pogriješio bi (i izgubio džumansku nagradu).” (Prenosi Buhari i Muslim)

Isto tako i hadis kojeg prenosi Ebu-Derda, radijallahu anhu, a u kojem stoji: “Na dan džume ušao sam u mesdžid Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, i on je na hutbi učio poglavlje Et-Tevba, pa sam ja upitao Ubejja b. Ka'ba: ‘Kada je objavljena ova sura?’ Ubejj mi nije odgovorio na pitanje. Kada smo završili sa namazom, upitao sam ga zašto mi nije odgovorio, a on mi reče: ‘Ti si danas izgubio sevape svojeg namaza!’ Ja sam o tome obavijestio Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, koji mi je rekao: ‘Istinu je rekao Ubejj.’”

(Prenosi Bejheki) Međutim, pravnici šafijske škole dokazuju svoje mišljenje isto tako vjerodostojnim hadisima u kojim se spominje da je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, prekidao svoju hutbu i odgovarao ljudima na njihova pitanja. Primjer je toga hadis kojeg prenosi Enes, radijallahu anhu: “Dok je na dan džume Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, držao hutbu, uđe jedan čovjek i upita ga: ‘Allahov Poslaniče, kad' će Sudnji dan?’ Tada su ga ljudi počeli ušutkivati, ali on je bio uporan i to je ponovio tri puta i ljudi su ga za to vrijeme ušutkivali. Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, mu tada odgovori: ‘Teško tebi, šta si to pripremio za Sudnji dan?’” (Prenosi Bejheki)

Buharija i Muslim prenose od Enesa: “Dok je Vjerovjesnik, sallallahu 'alejhi ve sellem, držao petkom hutbu, ustade jedan čovjek i reče: ‘Allahov Poslaniče, propali su konji, a propalo je i ostalo, pa moli Allaha da nas napoji!’ Poslanik je pružio svoje ruke i proučio dovu.” Međutim, neka ulema kaže da se dizanje ruku odnosi samo na istiska-namaz (namaz za kišu). (“Medžmu'u šerhul-mehezzeb” tom IV, str.395)

Također, pravnici šafijske škole kažu da se obaveza šutnje kod gore navedenog ajeta odnosi samo pri čitanju Kur'ana i da je nepotrebni govor koji upropašćava sevap džume onaj govor od kojeg nema nikakve koristi. Zato šafijski pravnici ne uzimaju za ispravnu analogiju koja spaja između namaza i hutbe jer postoje vjerodostojni dokazi da je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, govorio za vrijeme hutbe.

Ibn-Hazm Andalusi, rahimehullah, u vezi s pitanjem obaveze šutnje u toku hutbe, kaže: “Dužnost je da svi koji prisustvuju hutbi ne progovore nijednu riječ za vrijeme iste, osim, nazivanja selama kada čovjek ulazi u mesdžid i nazdravljivanja onom koji kihne i zahvali se Allahu, dželle šanuhu, i donošenje salavata na Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, ako imam to naredi prisutnima sa minbera, uzvraćanje imama sa minbera onome koji ga nešto upita ili od njega potraži objašnjenje. U tim situacijama niko ne smije govornika ušutkivati, ali išaretom će mu ukazati da ne govori. Ko za vrijeme hutbe govori o nečem drugom osim ovog što smo spomenuli, a zna da je zabranjen svaki drugi govor osim ovog, ostao je bez (sevapa) džume. Međutim, ako imam-hatib unese u hutbu govor koji ne sadrži ajete, hadise i dovu, već govori o nečem drugom, tada je dopušteno govoriti, kao što je dopušteno govoriti i za vrijeme njegovog sjedanja između dvije hutbe. Za vrijeme hutbe prisutni ne smiju čeprkati prstima po kamenčićima.”

Također, Ibn-Hazm u vezi s pitanjem nazivanja i uzvraćanja selama kaže: “Što se tiče selama i uzvraćanja na isti, prenosi se od Ebu-Hurejrea, radijallahu anhu, da je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao: ‘Ako neko od vas sjedne među ljude, neka ih poselami, a kada napusti sijelo, pa neka ponovo poselami jer je prvi selam isto što i drugi.’” (Ebu-Davud) Allah, dželle šanuhu, kaže: “Kada pozdravom pozdravljeni budete, ljepšim od njega otpozdravite, ili ga uzvratite…” (Kur'an, IV/86)

Također i zahvaljivanje Allahu nakon kihanja i nazdravljivanja na isto, ukoliko se onaj koji kihne zahvali Allahu, dželle šanuhu, Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, kaže:

“Kada neko od vas kihne, neka zahvali Allahu, a oni koji ga čuju neka mu nazdrave sa: ‘Allah ti se smilovao', i neka im on uzvrati: ‘Neka Allah oprosti i nama i vama.'” (Prenosi Ebu-Davud)

Također, Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, kaže: “Kada neko od vas kihne, neka kaže: ‘Hvala Allahu‘, a onaj ko ga čuje neka mu uzvrati: ‘Allah ti se smilovao‘, a on neka mu odgovori: ‘Neka vas Allah uputi i popravi vaše stanje.'” (Prenosi Ebu-Davud) Ako nam neko bude rekao da je ispravnije šutjeti za vrijeme hutbe, onda je ispravno i to da je nazivanje selama i uzvraćanje na isti također vadžib, a i zahvala Allahu nakon kihanja kao i nazdravljivanje je vadžib. Neki smatraju da nazivanje selama i nazdravljivanje nakon kihanja ne važi za vrijeme hutbe, tj. hutba se treba propratiti bez riječi… Naše mišljenje u vezi s tim pitanjem je slijedeće: Prenosi se da je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao o namazu: “U njemu se ne smije razgovarati…” Znači, pogrešno je da hutbu određivamo analogno prema namazu, jer šutnja za vrijeme hutbe nije naređena Kur'anom, ni sunnetom, a ni kocenzusom uleme. Ja sam prostudirao cijelo pitanje i pronašao sam da je dopušteno imamu odgovarati na potrebe prisutnih dok se nalazi na minberu, u toku hutbe, i taj govor između imama i klanjača nije farz, već je mubah, dopušten u izuzetnim situacijama, od kojih ćemo neke spomenuti… Ako ovo imamo u obziru, kako se onda može zabranjivati da u toku hutbe nazivamo selam i uzvraćamo na isti i nazdravljivamo onom koji kihne, a da istovremeno smatramo dopuštenim govor koji nije naređen ni Kur'anom ni sunnetom!!? Enes b. Malik, radijallahu anhu, pripovijeda: “Dok je Vjerovjesnik, sallallahu 'alejhi ve sellem, držao hutbu petkom, ustade jedan beduin i reče: ‘Allahov Poslaniče, propali su konji, a propalo je i ostalo, pa moli Allaha da nas napoji!', pa je on pružio svoje ruke i proučio dovu.” (Prenosi Buhari) Ebu-Rifa'a, radijallahu anhu, kaže: “Došao sam Poslaniku, sallallahu 'alejhi ve sellem, dok je on držao hutbu i rekao sam: ‘Allahov Poslaniče, došao sam te upitati o vjeri jer ja ne znam kakva je moja vjera!' Tada je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, prekinuo sa hutbom i prišao mi je i sjeo je na jednu stolicu, čini mi se da je bila od željeza, i počeo me je podučavati onome što ga je podučio Uzvišeni Allah. Nakon toga je nastavio sa svojom hutbom do kraja.” (Prenosi Muslim)

Hasan Basri, rahimehullah, kaže: “Za vrijeme hutbe može se poselamiti i uzvratiti na selam, a i nazdraviti onome koji kihne i zahvali Allahu.”

Poznati tabi'in Ata, rahimehullah, kaže: “Ako čovjek kihne za vrijeme imamove hutbe i zahvali Allahu, ili nazove selam a ti ga čuješ, onda mu u sebi nazdravi i u sebi mu uzvrati na selam, a ako ne čuješ hutbu, onda mu nazdravi i uzvrati na selam glasom koji se čuje.”

UKRATKO O GOVORU PRILIKOM HUTBE

1. Zabranjuje se govor kada se imam popne na minber, a onaj koji se poigra sa kamenčićima ili nečim drugim izgubio je vrijednost džuma-namaza.

2. Ko uđe u mesdžid dok imam drži hutbu nije mu dopušteno da naziva selam. Međutim, ukoliko neko i pored toga nazove selam, prepušteno je izboru da mu se uzvrati išaretom na selam, da mu se nikako ne uzvrati ili da mu se odgovori selam u sebi, a ne naglas.

3. Kada hatib spomene ime Allahova Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, dopušteno je slušaocu da u sebi donese salavate na njega.

4. Prilikom kihanja za vrijeme hutbe dopušteno je klanjaču da se u sebi zahvali Allahu, dželle šanuhu.

5. Kada hatib spomene ajete koji govore o kazni i o Džehennemu, dopušteno je slušaocu da zatraži zaštitu od vatre, a isto je pravilo i sa istigfarom.

6. Ukoliko hatib bude dovio prilikom prve ili druge hutbe, dopušteno je slušaocu da u sebi izgovara “Amin!” Ukoliko hatib počne učiti dovu nakon druge hutbe, dopušteno je slušaocu da izgovara “Amin”, jer je hatib završio sa hutbom.

7. Dopušten je govor za vrijeme hutbe u slučaju spašavanja slijepca, opominjanja na postojanje zmije, škorpiona, vatre ili nečeg sličnog u mesdžidu kako bi se otklonila šteta.

VRIJEDNOST POSTUPAKA ONIH KOJI ŠUTNJOM PROPRATE HUTBU

Od Ebu-Hurejrea, radijallahu anhu, prenosi se da je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao: “Ko se petkom okupa i pođe na džuma-namaz, zatim klanja ono što mu je propisano, zatim šutnjom proprati govor imama i nakon toga klanja sa njim, oprošteni su mu grijesi između te i buduće džume, a i tri dana nakon toga.” (Prenosi Muslim)

Imam Šafija, rahimehullah, u svom Musnedu od Sa'lebea b. Ebi-Malika, radijallahu anhu, prenosi da je rekao: “Ljudi su razgovarali među sobom dok je Omer sjedio na minberu. Kada bi mujezin završio sa ezanom, Omer bi ustao i svi bi prekinuli s govorom i nisu ništa govorili sve dok ne bi završio sa drugom hutbom. Nakon ikameta i Omerovog silaska sa minbera, ashabi bi govorili.”

Također, imam Šafija, u svojem djelu El-Umm, prenosi Od Sa'lebea: “Kada se imam uspe na minber, prisutni će prekinuti sa spominjanjem Allaha i imamov govor prekida razgovor među ljudima. Svaki govor nakon hutbe je dopušten.”

IMAM NE TREBA U DOVI PODIZATI RUKE NA MINBERU

Prije džuma-namaza imam na minberu, za vrijeme hutbe, ne treba dizati ruke kao što se to radi u dovi jer je to postupak suprotan sunnetu Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem. Husajn, radijallahu anhu, prenosi kako je Ummare b. Ruejbe, radijallahu anhu, vidio Bišra b. Mervana kako na minberu doveći diže ruke. Taj njegov postupak Ruejbe žestoko osudi riječima: “Neka Allah uništi te dvije ruke; zaista sam ja vidio Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, kako je (na minberu) desnom rukom činio ovako…" Tada je Ruejbe počeo micati kažiprstom svoje desne ruke. (Prenosi Muslim)

OBAVEZA KLANJANJA TEHIJJETUL-MESDŽIDA I PORED TOGA ŠTO SE IMAM NALAZI NA MINBERU

Za vrijeme hutbe, dok je imam na minberu, klanjači koji tek tada uđu u mesdžid, dužni su klanjati dva rekata prije sjedenja. Džabir b. Abdullah, radijallahu anhu, prenosi: “Dok je Vjerovjesnik, sallallahu 'alejhi ve sellem, učio petkom hutbu, dođe jedan čovjek i on mu reče: ‘O ti, jesi li klanjao?' ‘Nisam‘, odgovori ovaj. ‘Ustani i klanjaj‘, reče mu Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem.”‘ (Prenose Buhari i Muslim)

GREŠKE KOJE MUSLIMANI ČINE NA DAN DŽUME A KOJE PROUZROKUJU GUBLJENJE SEVAPA OVOG MUBAREK DANA

1. Od Ebu-Hurejrea, radijallahu anhu, prenosi se da je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve

sellem, rekao: “Na dan džume meleki stoje na vratima svake džamije i upisuju jednog za drugim (imena onih koji idu klanjati džuma-namaz). Kada se imam uspe na minber, oni pozatvaraju stranice i pođu prisustvovati spominjanju Allaha. Onaj koji porani na džumu, kao da je zaklao kamilu, zatim onaj nakon njega, kao da je zaklao kravu, zatim onaj nakon njega, kao da je zaklao ovcu, zatim onaj nakon njega, kao da je zaklao kokoš, a onaj zadnji, kao da mu je poklonjeno jaje.” (Prenose Buhari i Muslim)

2. Od Ewsa b. Ewsa, radijallahu anhu, prenosi se da je rekao: “Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, gdje kaže: ‘Ko se petkom okupa i očisti što je bolje moguće, i porani najranije što može, i pođe pješice, a ne na jahalici, zatim se približi imamu i proprati (hutbu) slušajući je bez ikakve nedopuštene aktivnosti (tjelesne i govorne), imat će za svaki korak nagradu kao da je klanjao i postio tokom cijele godine.'” (Prenose Ahmed i Ebu-Davud)

3. Selman Farisija, radijallahu anhu, pripovijeda da je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao: “Ko se petkom okupa, očisti što je bolje moguće, namaže (kosu) uljem ili se namiriše mirisom svoga doma, pa zatim pođe i ne rastavi između dvojice (u safu), zatim klanja ono što mu je propisano, pa šuti i sluša dok imam drži hutbu, oprašta mu se ono što je učinio između ove i prethodne džume.” (Prenosi Buhari)

4. Od Ebu-Hurejrea, radijallahu anhu, prenosi se da je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao: “Ako bi čovjek svome drugu pokraj sebe rekao: ‘Šuti!‘, pogriješio bi (i izgubio džumansku nagradu).” (Prenose Buhari i Muslim)

Iz navedenih hadisa može se zaključiti da je sevap džuma-namaza veoma velik. Ko praktikuje ono što je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, praktikovao na dan džume, ima slijedeće sevape:

prvo - svakim korakom do mesdžida mu'min ima nagradu kao da je cijele godine klanjao i postio;

drugo - ko porani na džuma-namaz ima nagrade kao da je Allahu prinio kurban čija je veličina u zavisnosti od njegovog poranjivanja u mesdžid;

treće - grijesi se brišu i praštaju od džume do džume;

četvrto - meleki upisuju klanjačima sevape zbog obavljenog džuma-namaza.

Nažalost, danas je malo muslimana koji obraćaju pažnju na ove veoma važne stvari na dan džume. Ponekad se to radi iz neznanja, ali u globali to rade zbog mržljivosti i nemarnosti i njihove udaljenosti od sunneta Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem. Njihova udaljenost od sunneta na dan džume može se ogledati u slijedećim tačkama:

- zanemarivanje ranog odlaženja na džuma-namaz;
- zanemarivanje obaveznog kupanja, namirisavanja i upotrebe misvaka na dan džume;
- međusobni govor ljudi za vrijeme hutbe;

- okretanje leđa ili boka prema imamu dok je ovaj na minberu, a hutba je u toku;
- nepotrebno poigravanje tespihom i pucanje prstiju;
- razdvajanje između safova i uznemiravanje klanjača u njima.

GREŠKE IMAMA NA MINBERIMA PRIJE, U TOKU I POSLIJE HUTBE

- Duljenje hutbe i skraćivanje namaza (sunnet je upravo obrnuto);

- dova imama neposredno nakon njegovog uspinjanja na minber rukama uperenim prema kibli i njegovo okretanje leđa klanjačima kojima ne naziva selam, što je od sunneta. Ibn-Tejmijje, rahimehullah, kaže: "Dova imama nakon uspinjanja na minber nema nikakve osnove u sunnetu." ("El-Ihtijaratul-ilmijje");

- nenazivanje selama prisutnima nakon uspinjanja na minber;

- zapostavljanje i zanemarivanje hutbe Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, s kojom je on običavao početi hutbu a koja počinja sa: "Innel-hamde lillahi nahmeduhu ve neste'inuhu ve nestagfiruhu… (ovu smo hutbu u prevodu prethodno naveli);

- prebrzo završavanje s drugom hutbom;

- ograničavanje druge hutbe na prazno iščitavanje arapskog teksta, bez ikakvih savjeta i podsticanja na bogobojaznost i praktikovanje islamskih propisa;

- stalno završavanje hutbe riječima Uzvišenog: "Innellahe je'muru bil-'adli wel-ihsani…";

- imamovo usporeno uspinjanje i silaženje s minbera, a neki od imama na svakoj stepenici čitaju posebne dove koje se ne prenose od Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, i imamovo okretanje prema kibli dignutih ruku prije uspinjanja na minber;

- imamovo dizanje ruku pri dovi. Ibn-Tejmijje, rahimehullah, kaže: "Pokuđeno je da imam digne ruke za vrijeme hutbe dok je na minberu jer je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, samo micao kažiprstom desne ruke pri dovi";

- podizanje ruku klanjača u toku imamove dove. Ibn-Abidin, rahimehullah, pravnik hanefijske škole, kaže: "…Ako to urade, onda su pogriješili." ("Hašijetu Ibni-Abidin" tom 1 str.768);

- podizanje ruku u dovi za vrijeme imamovog sjedenja između dvije hutbe. Rešid Rida, rahimehullah, kaže: " Dizanje ruku u dovi za vrijeme imamovog sjedenja između dvije hutbe nema nikakvog oslonca u sunnetu Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem… Mora se šutjeti u toku cijele hutbe (pa i za vrijeme imamovog sjedenja između dvije hutbe). Prisutni trebaju doviti u sebi da ne smetaju drugima (za vrijeme imamovog sjedenja između dvije hutbe) i ne

trebaju dizati svoje ruke. Ko uradi suprotno ne postupa po sunnetu Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem. Naprotiv, oni se svojim postupkom suprotstavljaju sunnetu jer je imam možda već ustao na drugu hutbu a oni još uvijek dove podignutih ruku. Preče im je da za vrijeme hutbe slušaju i razmišljaju o njenom sadržaju. Ovaj pogrešan postupak muslimana je obična prezrena novotarija." ("Fetava", Muhammed Rešid Rida, tom 1, str.58);

- klanjanje podne-namaza nakon što su klanjali džuma-namaz, a ispravnije je da se podne-namaz ne treba klanjati nakon obavljenog džuma-namaza.

SUNNETI HUTBE

- Od sunneta Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, jeste i to da se hutba održi na minberu kako bi ga ljudi mogli vidjeti. Buharija i Muslim prenose hadis u kojem stoji da je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, držao hutbu na minberu. Od Saiba b. Jezida, radijallahu anhu, prenosi se da je rekao: "U vrijeme Vjerovjesnika, sallallahu 'alejhi ve sellem, Ebu-Bekra i Omera, ezan je bio odmah nakon imamovog sjedanja na minber." (Prenosi Buhari)

- Kada se imam popne na minber, treba nazvati selam prisutnima jer je tako Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, radio. Imam treba dva puta nazvati selam prisutnima:

- pri ulasku u mesdžid;

- kada se popne na minber.

- Minber treba imati samo tri stepenice i imam će pri hutbi stati na drugoj kako bi nakon prve hutbe mogao sjesti i odmoriti se na trećoj stepenici.

- Imam se treba prije ezana popeti na minber i tek tada će mujezin početi sa ezanom. Džuma-namaz ima samo jedan ezan.

- Hutba treba biti kratka, razumljiva i jasna.

- Prisutni se trebaju okrenuti prema imamu i trebaju posvetiti svoju pažnju hutbi, a ako to ne urade, ostali su bez sevapa dana džume. I ko se poigrava kamenćićima (što smo već spomenuli u sahih hadisu), i analogno prema ovome hadisu ko se igra tespihom ili slično tome izgubio je sevap dana džume.

POKUĐENOST UPLITANJA PRSTIJU PRILIKOM ODLASKA U MESDŽID

Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, zabranio je uplitanje prstiju prilikom odlaska u mesdžid a i za vrijeme boravka u mesdžidu. Ebu-Seid, radijallahu anhu, prenosi da je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao: “Kada se neko od vas nalazi u mesdžidu neka ne upliće prstima jer je uplitanje prstiju od šejtana. Vi ste u namazu sve dok se nalazite u mesdžidu i tako dokle god ne napustite mesdžid.” (Prenosi Ahmed)

Što se pak tiče zabrane uplitanja prstiju prilikom odlaska u mesdžid, to se da vidjeti iz hadisa Ka'ba b. Udžrea koji kaže da je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao: “Kada se neko od vas abdesti, pa neka uljepša svoj abdest, a ako zatim pođe u mesdžid, neka ne upliće prstima jer se već nalazi u namazu.” (Prenosi Ebu-Davud)

Iz ovih se hadisa može zaključiti da je uplitanje prstiju zabranjeno, ali ne na stupnju harama, pri odlasku u mesdžid na dan džume i u drugim danima sve dok se čovjek nalazi u namazu ili se nalazi u iščekivanju namaza.

Komentarišući ove hadise El-Hattabi, rahimehullah, kaže: “Neki ljudi upliću prste samo radi razonode i gubljenja vremena… Ima ih koji pri sjedenju uplićući prste obje ruke obuhvataju svoja koljena što izaziva drijemež kod njih. To im stanje u većini slučajeva kvari abdest…”

Ako se neko od prisutnih uspava za vrijeme hutbe, bez uplitanja prstiju i obuhvatanja koljena, onda se treba okrenuti na stranu suprotnu onoj na kojoj se nalazio, pod uvjetom da ne uznemirava druge pri svojem pomjeranju. Ibn-Omer, radijallahu anhu, prenosi da je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao: “Ako se neko od vas, na dan džume, uspava na mjestu na kojem se nalazi (u mesdžidu) neka se okrene na drugu stranu.” (Prenosi Hakim)

ODLIKE DŽUMANSKOG DANA

* Dan džume ubraja se u najbolji dan u sedmici.

Ulema se razišla o pitanju da li je on vredniji ili dan Arefata.

Dan džume je naš sedmični Bajram.

* Na dan džume i u njegovim noćima poželjno je učiti salavate na Allahova Poslanika, jer se prenosi od Resulullaha, sallallahu 'alejhi ve sellem, da je rekao: “Mnogo donosite salavate na mene na dan džume i u noćima džume!” (El-Bejheki)

* Naredba kupanja na taj dan je vadžib, do tog stupnja da je jači od naredbe vitr-namaza.

* Poželjno je na dan džume upotrijebiti misvak i namirisati se, a upotreba misvaka je vrednija od njegove upotrebe u drugim danima, kao i od mirisanja.

* Poželjno je da se na taj dan obavlja što više namaza, čini zikr i uči Kur'an sve dok se imam ne popne na mimber. Izlaskom imama zabranjuje se obavljanje namaza, a početkom hutbe se zabranjuje govor.

* Dužnost je šutjeti za vrijeme hutbe, a ko progovori za vrijeme hutbe on se poigrava sa namazom i gubi vrijednost džuma-namaza.

* Poželjno je proučiti suru El-Kehf na dan džume, a prenosi se od Resulullaha, sallallahu 'alejhi ve sellem, da je rekao: "Ko prouči suru El-Kehf na dan džume, obaspe ga svjetlost ispod njegovih stopala pa do nebeskih svodova koja će ga obasjati na Sudnjem danu, a opraštaju mu se (manji) grijesi između dvije džume." (El-Hakim)

* Na dan džume poželjno je obući najljepšu odjeću. Prenosi se od Ebi-Ejjuba, radijallahu 'anhu, da je rekao: "Čuo sam Resulullaha, sallallahu 'alejhi ve sellem, da je rekao: 'Ko se okupa na dan džume, namiriše se ukoliko bude imao mirisa, obuče najljepšu svoju odjeću, te iziđe sa smirenošću sve dok ne dođe do mesdžida, a zatim klanja, ako hoće, ne uznemirujući nikoga, a zatim kada se imam popne na minber bude šutio sve dok se ne klanja, bit će mu oprošteni grijesi između dvije džume.'" (Ahmed)

* Poželjno je na dan džume namirisati mesdžid, a drugi halifa Omer, radijallahu 'anhu, bi, kada bi nastupilo pola dana, naređivao da se namiriše mesdžid u Medini.

* Onome ko je dužan klanjati džuma-namaz nije dopušteno kretati na put u doba nastupanja džuma-namaza, već je dužan otići na džuma-namaz, a zatim krenuti na put.

* Onaj koji krene na džuma-namaz, za svaki korak ima nagradu godinu posta i namaza, a prenosi se od Resulullaha, sallallahu 'alejhi ve sellem, da je rekao: "Ko se okupa na dan džume, te porani (u mesdžid), približi se imamu i šuti, za svaki učinjeni korak ima nagradu godinu dana posta i namaza, a to je Allahu lahko." (Ahmed, Ibn-Huzejme, Et-Tirmizi, En-Nesai i Ebu-Davud)

* Na dan džume opraštaju se grijesi, u njemu je sahat u kome se primaju dove i kada rob u njemu zamoli svoga Gospodara, Allah mu prima dovu. O sahatu na dan džume rečeno je da u njemu ima pet korisnih trenutaka koje mu'min treba iskoristiti; prvi trenutak je zenit Sunca, a zadnji je imamovo sjedenje na minberu.

PREPORUČENOST KLANJANJA NAFILE PRIJE EZANA DŽUMA-NAMAZA I NEPOSTOJANJE KLANJANJA DŽUMANSKOG SUNNETA NAKON EZANA DŽUMA-NAMAZA

Imam Ševkani, rahimehullah, smatra da se može klanjanjati nafila prije džuma-namaza (prije ezana za džuma-namaz). Ovo mišljenje potvrđuju i fetve imama Ebu-Hanife i Šafije, koji također smatraju da je dopušteno obavljati nafilu prije ezana za džuma-namaz. Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, kaže: "Ko se petkom okupa, očisti što je bolje moguće, namaže (kosu) uljem ili se namiriše mirisom svoga doma, pa zatim pođe i ne rastavi između dvojice (u safu), zatim klanja ono što mu je određeno, pa šuti i sluša dok imam drži hutbu, oprašta mu se ono što je učinio između ove i prethodne džume." (Prenosi Muslim) Ovim se hadisom dokazuje da je dopušteno obavljati nafilu prije ezana džuma-namaza. Imam San'ani, rahimehullah, autor djela Subulus-selam, kaže: "Hadis koji govori o (džumi), upućuje na to da se mora klanjati nafila ukoliko je čovjek u stanju da je obavi i nema neke određene granice što se te nafile tiče. Važno je zaraditi sevap džume pa makar i sa dva rekata tehijjetul-mesdžida."

Imam Ibn-Kajjim el-Džewzije, rahimehullah, u svojm djelu Zadul-Mi'ad kaže: "Namaz o kojem se u ovom hadisu govori, a kojeg prenosi Muslim, u kome stoji: '…zatim klanja ono što mu je određeno…' jeste nafila namaz koji je preporučljivo obaviti, a posebno onima koji porane na džuma-namaz, i to dok se vrijeme džuma-namaza još uvijek ne približi i Sunce se ne nalazi na zenitu (kada već počinje vrijeme džuma-namaza)." To je primjer čovjeka koji dođe na sahat prije vremena džuma-namaza i prvo klanja tehijjetul-mesdžid a nakon toga nafilu koju treba prekinuti na otprilike pola sahata prije zenita jer postoji vjerodostojan hadis u kome je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, zabranio obavljanje namaza dok je Sunce u zenitu. A kada se imam uspne na minber, okrenut će se prema prisutnima i poselamit će ih, a zatim će sjesti, i tada će mujezin ezaniti samo jednom, kao što je to praksa Poslanika, a. s. Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, bi nakon ezana ustao i počeo sa hutbom i ashabi bi šutnjom pratili njegov govor sve dok ne bi završio sa obje hutbe. Ni Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, a i niko od ashaba, nije klanjao sunnet između ezana i hutbe jer smo već spomenuli da je ezan za džuma-namaz proučavan samo jednom, a to je jedino vjerodostojno preneseno od Poslanika, a. s., i to je dokaz da je džuma-namaz poput bajram-namaza prije

kojeg također ne postoji sunnet koji se treba klanjati. Džabir, radijallahu anhu, prenosi da je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, nazivao selam kada bi se uspeo na minber. (Prenosi Ibn-Madže) Bilal, radijallahu anhu, ezanio je kada bi Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, sjeo na minber, a ikametio kada bi Poslanik sišao sa minbera. (Prenosi Ahmed i Nesa'i) Kada bi se Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, uspeo na minber, ashabi su svoja lica okretali prema njemu. (Prenosi Ibn-Madže) Ebu-Davud, rahimehullah, u svojoj zbirci prenosi da je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, sjeo na minber dok mujezin ne prouči ezan; nakon toga bi ustao i održao hutbu; nakon toga bi sjeo i ne bi govorio ništa; nakon toga bi ustao i održao bi drugu hutbu." Imam Ibn-Tejmijje, rahimehullah, kaže: "Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, nije klanjao sunnete prije džuma-namaza nakon ezana i niko ne prenosi da je to on učinio. U njegovo vrijeme učio bi se ezan samo nakon njegovog uspinjanja na minber. Bilal, radijallahu anhu, proučio bi ezan, a zatim bi Poslanik održao dvije hutbe, nakon čega bi Bilal proučio ikamet i Poslanik bi klanjao ljudima. I zato kažemo da nije bilo moguće da je on, a niti ko od njegovih ashaba, klanjao sunnete nakon ezana, i nigdje se ne prenosi da je čak on u svojoj kući klanjao sunnete neposredno prije izlaska na džumu."

Što se tiče početka vremena džuma-namaza, prenosimo ispravnije mišljenje uleme koja smatra da vrijeme džuma-namaza počinje u vremenu podne-namaza, dok imam Malik, rahimehullah, smatra da je dopušteno održati hutbu prije zenita, ali pod uvjetom da se tada ne obavlja namaz osim u vrijeme kada nastupi vrijeme podne-namaza.

KO STIGNE NA DRUGI REKAT DŽUMA-NAMAZA NE TREBA KLANJATI PODNE-NAMAZ

Ko stigne na jedan rekat džuma-namaza taj je stigao na džumu, a ko stigne na manje od jednog rekata, on mora klanjati četiri rekata (podnevskog farza). Od Ibn-Omera, radijallahu anhu, prenosi se da je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao: "Ko stigne na jedan rekat na džuma-namazu i na nekom drugom namazu, neka klanja i drugi (rekat), jer mu je tada namaz ispravan." (Prenosi Nesa'i, Ibn-Madže i Darekutni) Ovim se hadisom dokazuje da onaj ko stigne na drugi rekat džuma-namaza, stigao je na džuma-namaz i pored toga što nije prisustvovao hutbi.

KO STIGNE U MESDŽID ZA VRIJEME HUTBE TREBA KLANJATI DVA REKATA TEHIJJETUL-MESDŽIDA

Džabir, radijallahu anhu, rekao je: “Uđe (u mesdžid) jednog petka neki čovjek, dok je Vjerovjesnik, sallallahu 'alejhi ve sellem, držao hutbu i Poslanik ga upita: ‘Da li si klanjao?’ ‘Nisam’, odgovorio je. ‘Onda klanjaj dva rekata!’, reče Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem.” (Prenosi Buhari i Muslim) Ovaj hadis predstavlja jasan dokaz da onaj ko zakasni na džuma-namaz i uđe u mesdžid u toku hutbe dužan je klanjati dva rekata i pored toga što je bilo kakva aktivnost za vrijeme hutbe zabranjena, a i iz hadisa se isto tako vidi da imam može govoriti sa prisutnima, a oni koji sjede ne trebaju govoriti.

KLANJANJE SUNNETA NAKON DŽUMA-NAMAZA

Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, prenosi da je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao: “Kada neko od vas klanja džuma-namaz, neka nakon toga klanja još četiri rekata.” (Prenosi Muslim) Abdullah b. Omer, radijallahu anhu, bi nakon obavljanja džuma-namaza otišao svojoj kući, tamo bi klanjao dva rekata i govorio bi: “Ovako je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, radio.” (Prenosi Muslim)

U komentaru prvo navedenog hadisa imam Ibnul-Arebi, rahimehullah, kaže: “Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, naredio je da se nakon džume klanja četiri rekata da ne bi neznalice pomislili da sa još dva rekata mogu upotpuniti ona dva rekata džuma-namaza. Ta četiri rekata treba klanjati dva po dva jer Poslanik kaže: “Nafila danju je dva po dva.” (Prenose Ebu-Davud i Ibn-Hibban) Također je potrebno ova četiri rekata klanjati na ovaj način da ne bi sljedbenici novotarija pomislili da je to podne-namaz. Zato treba klanjati dva po dva da ne bi ta nafila sličila podnevskom farzu.” Također se može klanjati u kući, nakon džuma-namaza jer je i to sunnet Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem. Što se hadisa Ibn-Omera tiče, u komentaru istog, Ibn-Tejmijje kaže: “Ako čovjek klanja u mesdžidu, onda će klanjati četiri rekata, a ako ih klanja kući, onda samo dva.” Ovom je izjavom Ibn-Tejmijje usaglasio različitosti u vezi s predanjima gore navedenih hadisa i objasnio na koji ih način

trebamo shvatiti. Ulema smatra da je ipak bolje klanjati kod kuće jer Vjerovjesnik, a. s., kaže: “Najbolji namaz čovjeka jeste onaj namaz obavljen kod kuće, osim farza.” Ovo je mišljenje imama Šafije, Malika i Ahmeda.

Kod prevelike gužve na džuma-namazu treba tražiti mjesto za obavljanje namaza u džamiji, i ne obavljati ga na ulici, ukoliko to uvjeti dopuštaju. Imam Ahmed i Bejheki prenose od Sejjara, radijallahu anhu, da je rekao: “Čuo sam Omera kako na hutbi kaže: ‘Poslanik je sagradio ovaj mesdžid, a sa njime smo bili mi muhadžiri i ensarije. Kada bude gužve u mesdžidu, neka ljudi čine sedždu na leđima njihove braće.’” Također se prenosi da je Omer vidio neke ljude kako klanjaju na ulici, te im reče: “Klanjajte u mesdžidu.”

KAKO POSTUPITI KADA SE DAN BAJRAMA POKLOPI SA DANOM DŽUME

Imam San'ani, rahimehullah, u svojem djelu Subulus-selam na stranici 469 od Ibn-Abbasa, radijallahu anhuma, prenosi da ne treba klanjati džuma-namaz ako se u istom danu poklopi sa bajram-namazom. Ibn-Abbas također o ovom pitanju kaže da je ovaj postupak u suglasnosti sa sunnetom Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem. Prenosi se da je Ibn-Zubejr, radijallahu anhu, bio imam na bajram-namazu na dan džume. ‘Ata, rahimehullah, kaže: “Mi smo došli u mesžid da klanjamo džuma-namaz, a Ibn-Zubejra nije bilo. Tada smo svi posebno klanjali podne-namaz. Kada je Ibn-Abbas, radijallahu anhu, došao iz Taifa, mi smo ga obavijestili o postupku Ibn-Zubejra. On nam je tada rekao: ‘Ibn-Zubejr je pravilno postupio.’”

Od sunneta je neklanjanje džuma-namaza i treba spojiti između bajram i džuma-namaza, sa samo dva rekata, i taj se namaz treba klanjati u vremenu bajram-namaza. Ibn-Abbas je spajao između bajram i džuma-namaza, i toga dana ne bi klanjao podne-namaz, već bi direktno klanjao ikindija-namaz. Ebu-Davud, rahimehullah, od Ibni-Zubejra, radijallahu anhu, prenosi da je rekao: “Dva su se praznika poklopila u jednom danu, pa ih je Ibn-Zubejr spojio u jednom namazu kojeg je klanjao ujutro rano sa samo dva rekata (u vrijeme bajram-namaza), nakon toga nije klanjao ništa sve do ikindija-namaza .” Od Zejda b. Erkama, radijallahu anhu, prenosi se da je rekao: “Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, klanjao je bajram-namaz, a nakon toga je dozvolio neobavljanje džuma-namaza i zatim je rekao: ‘… Ko hoće da klanja (džumu) neka klanja.’” (Prenosi Buhari, Muslim, Ebu-Davud, Nesa'i i Ibn-Madže - u hadiskoj terminologiji se spominje termin hamse: peterica)

Iz ovoga se da vidjeti da oni koji žele klanjati i džumu, mogu je klanjati. Također se iz hadisa da zaključiti da u osnovi džumu ne treba klanjati, ali ko želi može je obaviti. Od Ebu-

Hurejrea, radijallahu anhu, prenosi se da je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao: “U ovom danu su se poklopila dva praznika, i ko želi ne mora klanjati džumu, ali mi ćemo spojiti (između bajrama i džume samo jednim namazom u vrijeme bajramskog namaza).” (Prenose Hakim i Ibn-Madže)

Imam Šewkani smatra da treba klanjati džumu i pored toga što se klanjao bajram, ali on također smatra da je dopušteno neklanjanje džuma-namaza u tom danu. Imam Šewkani u djelu Nejlul-ewtar str.336 kaže: “Dopušteno je ne klanjati džuma-namaz na dan Bajrama.”

Ko studiozno razmotri ovo pitanje vidjet će da oni koji nisu klanjali bajram-namaz moraju klanjati džuma-namaz, a ako to ne uspiju, npr. zbog imamovog nedolaska na džumu, onda moraju klanjati podne-namaz. Kao što smo već spomenuli, za džuma-namaz je potreban džemat, a i dvojica su dovoljna, i ovo je potvrđeno hadisima i koncenzusom uleme i nema nikakve razlike između džemata na džuma-namazu i na ostalim namazima, i nije prenesen nikakav hadis u kome se spominje potreban broj džematlija sa kojima bi se mogla klanjati džuma.

Literatura:

1. “Zadul-me'ad” - Ibn-Kajjim el-Džewzijje - tom I
2. “Fikhus-sunne” - Sejjid Sabik - tom I
3. “Nejlul-ewtar” - Muhammed b. Ali eš-Šewkani, tom I
4. ”Subulus-selam” - Es-San'ani - tom II
5. “Temamul-minne” - Muhammed Nasirud-din el-Abani
6. “Bejanul-mehadžeh” - Ibn-Redžeb
7. “Kitabul-Madžmu'u” - Imam Newewi - tom IV
8. “Bulugul-meram min edilletil-ahkam” - Hafiz Ibn-Hadžer
9. “El-muhalla” - Ibn-Hazm, tom III
10. “El-Fikhul-islamijj we edilletuhu” - Dr.Wehbi Zuhajli, tom II
11. “El-kawlul-mubin fi ahtai-l-musallin” - Mustafa Mešhur
12. “Fethul-Bari šerhu sahihil-Buhari” - Ibn-Hadžer
13. “Sahihu Muslim” - Imam Newewi - tom VI
14. “Ihkamul-ahkam” - Ibnil-Dekik el-'Id - tom I
15. “Er-rewdatun-nedijje” - Hasan Siddik Khan - tom I
16. “Es-sejlul-džerar” - Muhammed b. Ali eš-Šewkani
17. “Medžmu'al-fetawa” - Ibn-Tejmijj
18. “Hašije” - Ibni-Abidin” tom I str.768
19. ¨El-fikhu žala mezahibil-erbe'a¨ - grupa učenjaka, poglavlje o i badetima.

KAMATA - ISKUŠENJE DANAŠNJICE

Imam Ahmed, rahimehullah, prenosi u svojoj zbirci hadis od Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, u kojem stoji: “Doći će vrijeme kada će se ljudi baviti kamatom!” Rekoše: “Zar će se svi ljudi baviti kamatom, Allahov Poslaniče?” Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, odgovori: “Oni koji se neće baviti kamatom bit će poprašeni njenom prašinom!”

Ovo je obavještenje Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, koji ne govori po hiru svome:

"On ne govori po hiru svome - to je samo objava koja mu se obznanjuje..." (Kur'an, LIII/3-4)

Ono o čemu nas je Vjerovjesnik, sallallahu 'alejhi ve sellem, obavijestio već se ostvarilo u modernom dobu čiji smo mi direktni svjedoci. Ko se ne bavi kamatom indirektno je pogođen njenim posljedicama. Kamata je postala iskušenje današnjice. Neki je čak smatraju nerazdvojnim dijelom “modernog društva” i govore da samo “budale” danas ne uzimaju kamatu. Drugi su otišli malo dalje od toga pa smatraju da je kamata njihovo pravo i niko ne smije zabadati nos u to njihovo pravo(!) Ima i takvih koji se predstavljaju kao islamski autoriteti i govore u ime islama (o kojem islamu oni govore to nam zaista nije jasno) pomažući se kur'anskim ajetima želeći dokazati da je kamata neminovni dio običaja i tradicije današnjeg društva i zato je treba odobriti u granicama tih običaja nazivajući je imenima putem kojih žele iskriviti njen pravi smisao i tako prevariti ljude. Oni zaboravljaju da je islam taj koji upravlja društvom i da se običaji i tradicije moraju usaglasiti sa islamskim sistemom, a da nikako ne može biti obratno. Ako se ekonomski sistemi modernih država danas baziraju na kamatnom obrtaju, onda je već došlo vrijeme da mi muslimani preuzmemo stvar u svoje ruke i počnemo ulagati sve što posjedujemo od naših imansko-finansijskih mogućnosti kako bi bili u stanju uspostaviti novo islamsko društveno uređenje. To bi društveno uređenje bilo bazirano na osnovama preuzetim iz načela kur'anskih ajeta koji tretiraju temu o ekonomskom uređenju, a isto tako i iz hadisa Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, i muslimani se toga moraju pridržavati u svakom vremenu, bez obzira na okolnosti koje ih okružuju i situaciju u kojoj se

nalaze, a i bez obzira na ekonomski prioritet nevjerničkih zemalja.

Oni koji pomno prate zbivanja u svijetu ekonomije znaju da je kamata kataklizma modernog društva. To je jedna finansijska institucija koja sa sobom vuče veoma negativne posljedice u društvu i treba joj se suprotstaviti svim snagama. Te negativne posljedice, koje su rezultat kamatiziranja društva, mogu se jasno vidjeti na licima i postupcima onih koji je koriste. Kamataši eksploatišu druge da bi na kraju izvukli korist od toga bez ikakvog ulaganja truda i napora ili, u najmanju ruku, bez ikakvog prisustva straha da uložena imovina može propasti. Primjera radi, kada neko posjeduje 100.000 američkih dolara, lahko mu je uložiti ih sa 5 % kamatne stope i na kraju godine će dobiti iznos od oko 5.000 hiljada dolara, a da nije ni prstom mrdnuo, a niti je bio izložen mogućnosti bilo kakvog finansijskog kolapsa. Krize kroz koje prolaze neke države u svijetu nisu ništa drugo do rezultat pogubnog kamatnog obrtaja u društvu. To je taj ekonomski sistem koji se bazira na kamatnom zlu gdje oni koji ulažu stalno dobijaju, a oni koji uzimaju kredite skoro stalno gube. To bi zlo bilo prevaziđeno jedino ako ekonomski sistem društva bude utemeljen na osnovama pomaganja između investitora i onih koji uzimaju kredite (koji su zabranjeni islamom). To je pravednije i ispravnije i garantuje ekonomski prosperitet dotičnog društva.

ISLAMSKI STAV O KAMATI

Islam nije prešutno odobrio neprirodnu ulogu kamate u upropašćavanju i uništenju društvenog sistema. Čak i prije Poslanikove, sallallahu 'alejhi ve sellem, Hidžre, još za vrijeme njegovog boravka u Meki, u sredini u kojoj su muslimani bili potlačeni Uzvišeni Allah, objavljuje:

"A ono šta ste dali od kamate da bi porasla u imecima ljudi - pa neće porasti kod Allaha; a ono šta date od zekata želeći lice Allahovo - pa ti takvi su oni koji umnogostručuju." (Kur'an, XXX/39)

Ovaj nam ajet, bez sumnje, dovoljno govori o opasnosti kamate i o tome da je ona zabranjena (haram) u islamu. Nakon Poslanikove, sallallahu 'alejhi ve sellem, Hidžre u Medinu, Allah, dželle šanuhu, objavljuje:

"O vi koji vjerujete! Ne jedite kamatu dvostruku, mnogostruku (bezdušni zelenaši ne budite), i Allaha se bojte, jer ćete tako postići što želite." (Kur'an, III/130)

Ovaj ajet predstavlja jasnu zabranu kamate u islamu. Neki su učenjaci iz ovog ajeta shvatili da je mnogostruka kamata upravo ona koju pozajmljivač uvjetljava pri vraćanju duga onog koji je uzajmio. To tvrde bazirajući se na oblike džahilijetskog zelenašenja gdje su pozajmljivači udvostručivali sumu datog duga do određenog perioda. Na taj bi se način višak (kamata) duga udvostručio i udvostručeni iznos bio bi u spomenutom višku, a ne u osnovi duga, jer je kamata nedopušteni višak, a ne pozajmljeni dug. Allah, dželle šanuhu, kaže:

"Oni koji jedu kamatu neće stajati, izuzev kao što stane onaj koga od dodira izbezumi šejtan. To zato što oni kažu: 'Zaista je trgovina kao kamata' - i dozvoljava Allah trgovinu, a zabranjuje kamatu. Pa onom kome dođe pouka od Gospodara njegovog, te se sustegne, tad je njegovo ono što je prethodno bilo, a stvar njegova je do Allaha; a oni koji to opet učine - pa takvi će biti stanovnici vatre, oni će u njoj biti vječno. Uništava Allah kamatu, a unapređuje sadake. A Allah ne voli nijednog nevjernika, grješnika. Uistinu, koji vjeruju i čine dobra djela i obavljaju namaz i daju zekat, imat će oni nagradu svoju kod Gospodara svog, i neće biti straha nad njima i neće oni zažaliti. O koji vjerujete! Bojte se Allaha i ostavite što je preostalo od kamate, ako ste vjernici. Ako ne učinite, eto vam onda, nek znate, - rata od Allaha i Poslanika Njegova! A ako se pokajete, ostat će vam glavnice imetaka vaših, nećete nikoga oštetiti niti ćete oštećeni biti. A ako je (dužnik) u nevolji, onda pričekajte dok bude imao; a još vam je bolje, nek znate, da dug poklonite." (Kur'an, II/275-280)

Ovo su jedni od zadnje objavljenih ajeta Poslaniku, sallallahu 'alejhi ve sellem. Neki mufessiri smatraju da su objavljeni na tri mjeseca prije Poslanikovog preseljenja na ahiret. U svojem oproštajnom govoru, u kojem je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, detaljno objasnio i utvrdio načela islama, stoji: "Predislamska je kamata poništena i vama pripadaju samo glavnice imetaka vaših, nećete nikoga oštetiti, niti ćete oštećeni biti. Prva kamata koju odbacujem jeste kamata mog amidže Abbasa b. Abdulmuttaliba. Sva je odbačena." Prethodni ajeti i hadis jasno govore o zabrani kamate i detaljno je objašnjeno da je kamata svaki višak na glavnicu čovjekovog imetka. Ovi šerijatski tekstovi jasno zabranjuju predislamsku kamatu, tj. kamatu uopće, bez obzira na njene oblike i forme. Svaki višak na glavnicu čovjekovog imetka jeste haram, bez obzira na koji je način sklopljen dogovor vraćanja duga između pozajmljivača i onog koji pozajmljuje. U prethodnim ajetima spominje se da su se nevjernici suprotstavili zabrani kamate govoreći: "Zaista je trgovina kao kamata", jer su smatrali da je dobitak u kamati istovjetan sa dobitkom u trgovini gdje čovjek zarađuje novac kupovinom i prodajom svojih proizvoda, također, kada svoj novac pozajmljuje nekom, čovjek od njega

traži naplaćivanje usluge kroz pozajmljeni novac i samim tim učestvuje u profitu onog kojem je pozajmio bez ikakvog truda i znojenja. Uzvišeni Allah je nevjernicima odgovorio: *"...i dozvoljava Allah trgovinu, a zabranjuje kamatu..."* Nevjernici su trebali odmah prihvatiti i shvatiti mudrost zabrane kamate, naprotiv, oni su se pobunili ne želeći shvatiti da u trgovini ima dobitka, ali i gubitka, a kamata sa sobom nosi samo dobitak bez ikakvih mogućnosti finansijskog kolapsa.

Ova vrsta kamate koju je Kur'an spomenuo poznata je kao kamata na pozajmljeni novac i to je ona vrsta predislamske kamate, a u fikhskoj terminologiji je poznata pod terminom riba en-nesie. Imam Ahmed, rahimehullah, upitan je o ovoj vrsti kamate pa je rekao: "To je kada dužnik bude upitan: 'Hoćeš li na vrijeme vratiti dug ili ćeš to činiti u ratama s određenim procentom viška?' Pa ako nije u stanju da na vrijeme vrati dug, onda će dužnik zatražiti odlaganje roka za vraćanje duga, a pozajmljivač će zauzvrat potražiti procentualni novčani višak kao naknadu za čekanje vraćanja duga." Neka ulema smatra da je ovo jedini oblik zelenašenja, tj. kamate zbog riječi Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem: "Nema kamate osim u en-nesie ." Ashabi Abdullah b. Abbas, Usame b. Zejd, Zejd b. Erkam i Ibn-Zubejr, radijallahu anhu, istog su mišljenja. Ova vrsta kamate je također poznata i pod terminom er-riba el-dželijj, a ostale vrste se nazivaju er-riba el-hafijj. Imam Ibn-Kajjim, rahimehullah, kaže: "Er-riba el-dželijj je isto što i er-riba en-nesie. To je ta džahilijetska vrsta kamate kada dužnik kasni sa vraćanjem duga a pozajmljivač povećava vrijednost pozajmljenje svote koja će nakon nekog vremena vrijednost od stotinu dinara pretvoriti u desetine hiljada dinara." (Ealamu el-muweki'in", tom 2, str.99)

Sličnu je izjavu dao i imam Ebu-Bekr el-Džessas, rahimehullah, koji kaže: "Kamata kojom su se bavili predislamski Arapi bila je kredit od nekoliko dinara koji je trebao biti vraćen nakon određenog perioda sa određenim viškom na glavnicu pozajmljene svote. Ovo je bila veoma raširena vrsta kamate među predislamskim Arapima." "Džahilijjetska kamata bila je dugoročni kredit sa određenim preduvjetima. Višak (kamata) je bila naknada za svako odlaganje blagovremenog vraćanja kredita. Uzvišeni je Allah poništio i zabranio ovu vrstu zelenašenja te je rekao:

"A ako se pokajete, ostat će vam glavnice imetaka vaših..."
" ...i ostavite što je preostalo od kamate, ako ste vjernici."

Šerijatski tekstovi koje smo ovdje prenijeli jasno nas upućuju na dvije komponente u koje je nemoguće posumnjati, a to su:

- termin er-riba (kamata) ima svoje značenje u jezičkoj terminologiji i isti je termin bio poznat kod predislamskih Arapa koji su se bavili kamatom. Značenje tog jezičkog termina je

procentualno povećavanje duga do roka isplaćivanja istog. Kur'anom je ova vrsta kamate zabranjena. Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao je da je to džahilijetska kamata i niko od ljudi, učenjaci i neuki, ne smije zagovarati teoriju o dvojnom značenju termina er-riba (kamata) jer je značenje ovog termina itekako potvrđeno u jezičkoj terminologiji, a prije svega Kur'an je potvrdio značenje ovog termina ajetom:

"A ako se pokajete, ostat će vam glavnice imetaka vaših..."

- Koncenzus (idžma'a) među ulemom jeste da svaki procentualni dodatak, koji se uvjetuje prije vraćanja duga, na pozajmljenu svotu predstavlja er-riba (kamatu). Ko poriče ovu činjenicu ili raspravlja oko nje taj je porekao jednu potvrđenu komponentu islama.

Također postoji još jedna vrsta kamate koja je spomenuta u sunnetu i poznata je kao kupoprodajna kamata. Osnova ove vrste kamate nije dug već se njena osnova nalazi u samom kupoprodajnom dogovoru koji je šerijatski neispravan. Primjer toga je hadis Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, u kojem stoji: "Zlato za zlato, srebro za srebro, žito za žito, ječam za ječam, so za so, sve treba biti ravno suprotnom, i treba biti ruka na ruku (da se razmijenjena roba odmah isplati bez odlaganja i to na mjestu dogovora). Ko tome doda višak ili traži višak, upao je u kamatu i onaj koji daje i onaj koji uzima." (Prenosi Muslim)

Radi pojašnjenja ovog hadisa navest ćemo slijedeći primjer čovjeka koji posjeduje kilogram zlata od osamnaest karata kojeg ne smije prodavati po cijeni od dva kilograma zlata od četrnaest karata. Znači, ako su u pitanju proizvodi iste prirode, onda je zabranjeno vrednovati ih zbog njihovih različitih karakteristika. Prenosi se da je jedan čovjek rekao Poslaniku, sallallahu 'alejhi ve sellem, kako posjeduje nekvalitetne hurme koje je želio zamijeniti za bolje, ali niko mu nije htio dati bez viška kojeg bi on dao kao naknadu za kvalitetnije hurme koje će dobiti. Tada mu Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, reče: "Prodaj svoje hurme i zarađenim novcem kupi bolje." Ovo je govor Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, koji nam dovoljno govori o zabrani ove vrste razmjene, tj. kamate, posebno kada je jelo u pitanju. Iz ovoga se mogu izvući slijedeći korisni zaključci:

- zabrana monopola bilo kojom vrstom hrane i omogućavanje kupovine hrane onome koji je ne posjeduje;

- postizanje jednakih mjerila radi balansiranja vrijednosti stvari. Novčano posredovanje u kupoprodaji omogućava ravnopravnu razmjenu u kojoj nema kamate;

- unapređivanje trgovine i uspješan plasman proizvoda na tržištu.

STAV ISLAMA O PRODAJAMA BEJ'U ILEL-EDŽELI, BEJ'U ET-TEWERRUK, I BEJ'U BIL-'INE

U jezičkoj terminologiji izraz prodaja znači razmjena. Termin kupoprodaja je zajednički naziv za cijelu operaciju trgovinske razmjene. U šerijatskoj terminologiji prodaja (bej'a) znači međusobnu razmjenu imetka na obostrano zadovoljstvo prodavača i kupca, a imetak je sve ono što se nalazi u čovjekovom posjedu i čime se on koristi. Inače, prodaja je dopuštena Kur'anom, sunnetom i koncenzusom islamske uleme. Uzvišeni Allah kaže:

"...i dozvoljava Allah trgovinu, a zabranjuje kamatu..." (Kur'an, II/275)

Poslaniik, a. s., kaže: "Najbolja je zarada čovjeka ona koju je svojom rukom zaradio, a i svaka poštena prodaja." (Fikhus-sunne, tom 3, str.127) Poštena je prodaja ona u kojoj prodavac ne vara kupce lažno prikazujući svoju robu koja ne vrijedi onoliko koliko je on cijeni ili jednostavno podvali ljudima truhlo ili nekvalitetno. Kupoprodaja je bila itekako poznata u vrijeme prvih muslimana i oni su je praktikovali, međutim, oni su postavili uvjete da oni koji se bave trgovinom trebaju poznavati propise koji su vezani za nju, tj. kada je trgovina ispravna, a kada ne, kada je u okvirima halal, a kada je u okvirima harama (kamate). Omer, radijallahu anhu, običavao je hodati pijacom Medine gdje je na sav glas govorio: "Neka na našoj pijaci ne prodaju oni koji ne poznaju propise kupoprodaje, a ko prodaje, a ne poznaje propise, taj jede kamatu, htio to ili ne! "

Allah, dželle ve 'ala, dopustio je trgovinu koja treba predstavljati put ka obostranoj zaradi i zadovoljstvu u trgovinskoj razmjeni, a nikako nije propisao da se u kupoprodaji uzima od ljudi nekakav višak (kamata) koji predstavlja običnu pljačku onog dobra kojeg posjeduje onaj koji pozajmljuje ili kupuje na rate. Da bi nam se pojasnila slika o kamati i o vrstama prodaja o kojima želimo ovdje govoriti, postavit ćemo sami sebi jedno pitanje a to je, kakav je stav islama o pitanju prodaje jedne vreće šećera koja košta 100 DM, a mi ćemo je prodati za 150 DM imajući u obziru da ćemo isplatu te vreće odložiti do određenog roka? Mi na ovo pitanje odgovoramo da je to dopuštena vrsta trgovine jer se trgovinska razmjena u kojoj egzistira direktna novčana isplata ne tretira kao trgovina u kojoj se uvjetuje isplaćivanje viška nakon određenog roka. Ova je vrsta trgovine bila poznata kod prvih muslimana i niko je nije porekao ili opovrgao njenu ispravnost. Neki učenjaci smatraju da je i ova vrsta trgovine zabranjena, ali nemaju valjanih dokaza za tu njihovu tvrdnju. Osim toga, da je ova

vrsta trgovine dopuštena, dovoljno govori i sam postupak prodavača koji je prihvatio isplatu do određenog roka jer će se na taj način on više okoristiti, a istovremeno je i kupac zadovoljan isplatom tog viška koji nije u stanju da odmah u novčanim sredstvima isplati potrebnu sumu koja se od njega traži. Kada je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, Amra b. el-Asa postavio za zapovjednika islamske vojske i pošto je situacija zahtijevala brze pripreme, Poslanik je kupovao jednu kamilu za dvije koje je otplaćivao nakon određenog roka. Ova je vrsta kupoprodaje dopuštena i potpada pod općenitost riječi Uzvišenog:

"O vjernici, zapišite kada jedan od drugog pozajmljujete do određenog roka..." (Kur'an, II/282)

Međutim, ako čovjek kupuje dotični proizvod, ne radi svoje lične potrebe, već da bi ga prodao po skupljoj cijeni kako bi se okoristio novčanom vrijednošću proizvoda, a ne samim proizvodom, onda se ta vrsta kupoprodaje naziva beju' et-tewerruk. Ulema se razišla u vezi s pitanjem ove vrste trgovine tako da neki smatraju da je ona zabranjena, neki smatraju da je ona samo pokuđena, jer se tom vrstom trgovine želi kupiti novac s novcem, a plasirani proizvod predstavlja samo neku vrstu posrednika u tom poslu. Međutim, ima uleme koja smatra da je ovo dopuštena vrsta trgovine jer ljudi koji su potrebni novca možda nisu u stanju pozajmiti potrebnu sumu a da im pozajmljivač ne uvjetuje kamatu i oni smatraju da je ova trgovina u sklopu riječi Uzvišenog:

"...i dopušta Allah trgovinu, a zabranjuje kamatu..." (Kur'an, II/275) "O vjernici, zapišite kada jedan od drugog pozajmljujete do određenog roka..." (Kur'an, II/282)

Osnova u šerijatskim međusobnim trgovinskim odnosima jeste da su sve vrste trgovine dopuštene ako ne postoji šerijatska zabrana istih, a nama nije poznato da postoji dokaz iz Kur'ana ili sunneta koji zabranjuje ovu vrstu trgovine. Što se pak tiče dokazivanja da je ovo zabranjena vrste trgovine time što neki smatraju da se njome samo kupuje novac novcem, to nije tačno jer se u trgovini u većini slučajeva trguje upravo da bi se prodajom ograničenog broja proizvoda ostvario što veći profit, što je najnormalnija stvar jer svaki trgovac želi ostvariti dobru zaradu. Beju' et-tewerruk je kada čovjek kupi neki proizvod čiju isplatu uvjetuje do određenog roka. Nakon toga, on je prodao taj isti proizvod nekom drugom i za to dobio gotov novac, a još uvijek nije isplatio proizvod onom od koga ga je kupio zbog potrebe koju on osjeća za zarađenim novcem. U ovoj vrsti trgovine nema kamate jer čovjek koji je kupio dotični proizvod prodaje isti sasvim drugom čovjeku, a ne onom od koga je kupio, i pored toga što je njemu ostao dužan. Međutim, puno je ljudi koji ovu vrstu trgovine ne sprovode na dopušteni način i prodaju ljudima ono što nije u njihovom posjedu i tim istim

novcem nakon toga kupuju dotični proizvod po nižoj cijeni i dostavljaju ga kupcu koji je već platio taj isti proizvod. Neki prodaju kupljeni proizvod koji nisu ni iznijeli iz dućana, što je isto tako Šerijatom zabranjeno. Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao je Hakimu b. Hazzamu: “Nemoj prodavati ono što ne posjeduješ!” (Prenosi Tirmizi i Ebu-Davud)

Također se prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao: “Ne dozvoljava se ulaganje (onog što se ne posjeduje) pa trgovina i prodaja onoga što ne posjeduješ.” (Prenosi Tirmizi)

Abdullah b. Omer, radijallahu anhu, kaže: “Kupovali smo jelo na đuture i nasumce, pa je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, poslao ljude koji su nam rekli da ne prodajemo jelo dok ga ne utovarimo na naše jahalice.” (Prenose Buhari i Muslim)

Isto tako Ebu-Davud i Darekutni prenose da je Vjerovjesnik, sallallahu 'alejhi ve sellem, zabranio prodaju proizvoda na mjestu prodaje sve dok se taj proizvod ne utovari na jahalici. Iz ovih se hadisa može zaključiti da iskrenom muslimanu nije dopušteno prodavati proizvode koji nisu u njegovom vlasništvu sve dok ih ne kupi i ne postanu njegovo vlasništvo. Trgovcu-muslimanu je dužnost odgađanje prodaje proizvoda sve dok ga ne kupi i ne utovari u svoje vozilo ili bilo koje prevozno sredstvo. Također, možemo zaključiti da nije dopuštena prodaja proizvoda koji se nalaze u dućanu sve dok se ne iznesu iz dućana i dok ih u vlasništvo ne preuzme kupac jer ovaj čin predstavlja suprotstavljanje sunnetu Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem. Kupoprodaja koja nije u skladu sa Šerijatom povodi za sobom puno zla i nereda čije su posljedice u društvu nesagledive i čiji krajnji rezultat zna samo Allah, dželle ve 'ala.

Da ovdje spomenemo jednu veoma lukavu prevaru zapadnjačkih “trgovaca”. Naime, kod prodaje auta u Evropi se koristi metod poznat pod imenom liesing, kada se kupljeni auto treba isplaćivati u ratama u periodu, naprimjer, od pet godina. Ako kupac uspije isplatiti auto u dogovorenom periodu, onda taj auto prelazi u njegovo lično vlasništvo. Međutim, ako on u tome ne uspije, onda se za cijelo vrijeme isplaćivanja on smatra kao da je samo uzeo auto pod najam rent-a-car, i pored toga što u dogovoru stoji da je on taj auto kupio. U biti auto je vlasništvo prodavača sve do trenutka isplaćivanja zadnje rate, koja je navedena u dogovoru. Ali, da pretpostavimo da je dotični kupac isplaćivao auto u toku četiri godine i jedanaest mjeseci. Ako u dvanaestom mjesecu pete godine ne isplati ugovorenu ratu, onda mu se auto oduzima jer se računa kao da nije isplatio dogovorenu sumu rent-a-cara, a ne sumu kupovine auta. Upravo je ovo onaj detalj kojeg islam zabranjuje u kupoprodaji.

Danas u Evropi svi kupoprodajni dogovori su bazirani na liesingu i upravo su zbog toga haram jer u sebi sadrže ovu vrstu prevare koja se u islamu itekako smatra kamatom jer je kupac dužan isplaćivati i određeni postotak viška na već postojeće rate. Upozoravamo muslimane da se klone ove vrste haram-trgovine jer je ona povod Allahove , dželle ve 'ala, srdžbe i neka nas On sačuva ovog zla. Da samo još spomenemo da se ova vrsta kupoprodaje

veoma razlikuje od prodaje koju islam dopušta, a koja se naziva bej'u et-tedžil. Ako se dvoje ljudi dogovore u vezi s pitanjem prodaje auta te prodavac kaže kupcu: “Ako platiš sada, cijena je 10.000 DM, a ako platiš kasnije, onda je cijena 11.000 DM.” Ova vrsta trgovine ne sadrži u sebi kamate jer ulema kaže da dodatni iznos od 1.000 DM predstavlja naknadu za period u kome je prodavac čekao kupca sa isplatom, a i ono što je najvažnije jeste to da su se oni za vrijeme potpisivanja ugovora dogovorili o takvom vidu isplate, što nije slučaj sa liesingom, pa makar neki pomislili da je to jedno te isto. I u bej'u et-tedžil nema isplaćivanja nikakvog postotnog viška kojeg kupac isplaćuje na svakoj rati. Ovaj način kupoprodaje dozvoljavaju Ebu-Hanife, Šafija, Šewkani i druga islamska ulema. U kamatu spada i isplaćivanje viška na kredit kojeg neki ljudi pozajmljuju od banke. O onima koji jedu kamatu Ibn-Abbas, radijallahu anhu, kaže: “Na Sudnjem danu bit će proživljeni daveći se!” Od Semure b. Džunduba, radijallahu anhu, prenosi se da je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao: “Jedne sam noći vidio dva čovjeka koji su me izveli do svete zemlje. Tako smo hodali sve dok nismo stigli do jedne rijeke od krvi na čijoj je obali stajao jedan čovjek sa kamenjem u ruci. U rijeci se nalazio čovjek koji je plivajući pokušavao izaći na obalu, i uvijek kada bi se približio obali, ovaj drugi bi ga pogodio kamenjem po ustima i ovaj bi se ponovo vratio na sredinu rijeke. I tako se stalno ponavljalo. Upitao sam: ‘Šta je ovo?‘ Odgovorili su mi: ‘Onaj kojeg si vidio u rijeci, taj je jeo kamatu.”‘ (Prenosi Buhari) Ibn-Abbas, radijallahu anhu, kaže: “Kada se blud i kamata pojave u jednom mjestu, sami su pozvali Allahovu kaznu.” (Prenosi Hakim) Ibn-Mes'ud, radijallahu anhu, prenosi od Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, da je rekao: “Kamata ima sedamdeset i tri ogranka od kojih je najbezazleniji kao da čovjek bludniči sa svojom majkom; najgora kamata je oštetiti muslimana u njegovom imetku i njegovoj časti.” (Prenosi Hakim) Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, kaže: “Doći će vrijeme kada će ljudi zarađivati novac, a neće voditi računa da li je haram ili halal.” (Prenosi Buhari)

VRSTE DOPUŠTENIH DUGOVA

1. Da kupac ima potrebe za kupovinom određenog proizvoda, ali u datom trenutku ne posjeduje gotov novac te kupuje proizvod odgađajući njegovu isplatu, istovremeno prihvatajući da nakon određenog roka isplati dotični proizvod po većoj cijeni nego što je njegova cijena u trenutku kupovanja. Ova vrsta kupoprodaje nalazi se u sklopu ajeta:

“O vjernici, zapišite kada jedan od drugog pozajmljujete do određenog roka...” (Kur'an, II/282)

2. Da kupac kupi proizvod sa isplatom do određenog roka i po većoj cijeni i da isti želi prodati u nekom drugom mjestu, ili, ako želi, može pričekati sa prodajom tog proizvoda dok se njegova cijena na pijaci ne poveća (ali samo u periodu društvenog blagostanja, a nikako u periodu oskudice jer se to smatra monopolom koji je u islamu haram).

3. Da čovjek ima potrebe za novcem i da od nekog pozajmi novac zalažući nešto od svoje imovine kao garancija za vraćanje duga. Primjer su toga riječi čovjeka onom od koga pozajmljuje: "Daj mi pedeset dinara a ja ću ti isplatiti 200 kg žita nakon godinu dana." Ovaj je način zalaganja dopušten i zove se silm. Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, kada je učinio Hidžru u Medinu, zatekao je njene stanovnike kako zalažu svoja imanja (hurme, žito) na godinu ili dvije. Tada im je on rekao: "Ko nešto zalaže, onda neka to učini garantujući težinu i vid, do određenog roka."

UPOZORENJE NA OPASNOST OD KAMATNOG POSLOVANJA

Živimo u vremenu i društvu u kojima je kamata postala osnovni dio svakog poslovanja. Mediji svakodnevno reklamiraju biznis i finansijska ulaganja koji nemaju prohođe bez kamate. Banke pozivaju svoje štediše da ulažu kod njih jer će zauzvrat dobiti procentualni višak koji predstavlja upravo onu kamatu koju je islam okarakterizirao kao suht (tu spada i mito). Allah, dželle ve 'ala, i Njegov Poslanik zabranili su suht, tj. kamatu. Kamata je veliki grijeh koji poništava berićet, upropaštava imovinu i briše dobra djela čovjeka. Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, kaže: "Allah Uzvišeni je dobar i ne prima ništa drugo osim dobrog. Allah je naredio mu'minima ono što je naredio poslanicima te je rekao:

"O poslanici, dopuštenim i lijepim jelima se hranite i dobra djela činite..." (Kur'an, XXIII/51)

I kaže Uzvišeni:

"O vjernici, jedite dopuštena jela koja smo vam podarili..." (Kur'an, II/172)

Nakon toga je Poslanik spomenuo jednog čovjeka koji je puno putovao, koji je bio prašnjave i razbarušene kose i koji je rukama podignutih ka nebu govorio: "Moj Gospodaru, moj Gospodaru!" - a hranio se haramom, pio je haram, oblačio se haramom, pa kako da se njegova dova usliša!?" (Prenosi Muslim)

Neka svaki musliman zna da će pred svojim Gospodarom odgovarati o svom imetku: kako ga je zaradio i gdje ga je utrošio. Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, kaže: “Čovjek će na Sudnjem danu stajati sve dok ne bude upitan o četiri stvari:

- kako je iskoristio svoju mladost;
- kako je iskoristio svoje godine;
- kako je zaradio svoj imetak i gdje ga je utrošio;
- i da li je postupao po znanju koje je imao.” (Prenose Bezzar i Taberani)

Muslimani, znajte da je kamata haram na osnovu Kur'ana i sunneta u svim njenim oblicima i profilima. Uzvišeni Allah, kaže:

"O vi koji vjerujete! Ne jedite kamatu dvostruku, mnogostruku (bezdušni zelenaši ne budite), i Allaha se bojte, jer ćete tako postići što želite." (Kur'an, III/130) "A ono šta ste dali od kamate da bi porasla u imecima ljudi - pa neće porasti kod Allaha..." (Kur'an, XXX/39) "Oni koji jedu kamatu neće stajati, izuzev kao što stane onaj koga od dodira izbezumi šejtan. To zato što oni kažu: 'Zaista je trgovina kao kamata' - i dopušta Allah trgovinu, a zabranjuje kamatu. Pa onom kome dođe pouka od Gospodara njegovog te se sustegne, tad je njegovo ono što je prethodno bilo, a stvar njegova je do Allaha; a oni koji to opet učine - pa takvi će biti stanovnici vatre, oni će u njoj biti vječno. Uništava Allah kamatu, a unapređuje sadake. A Allah ne voli nijednog nevjernika, grješnika." (Kur'an, II/275-276) "O koji vjerujete! Bojte se Allaha i ostavite što je preostalo od kamate, ako ste vjernici. Ako ne učinite, eto vam onda, nek znate, - rata od Allaha i Poslanika Njegova! A ako se pokajete, ostat će vam glavnice imetaka vaših, nećete nikoga oštetiti, niti ćete oštećeni biti. A ako je (dužnik) u nevolji, onda pričekajte dok bude imao; a još vam je bolje, nek znate, da dug poklonite." (Kur'an, II/275-280)

U ovom ajetu nalazi se jasno upozorenje i prijetnja onima koji ne žele odustati od kamate. Nema većeg i goreg grijeha od onog grijeha putem kojeg čovjek objavljuje rat Allahu i Njegovom Poslaniku. Prvi muslimani govorili su: “Ko živi od kamate i ne želi da od nje odustane, vođa muslimana će od njega potražiti da se pokaje, a ako odbije, nad njim će biti izvršena egzekucija.” *“...* ***i ostavite što je preostalo od kamate, ako ste vjernici..."*** Iz ovog dijela ajeta vidi se da oni koji jedu kamatu nisu pravi vjernici, jer da su to bili i da su se Allaha stvarno bojali i od Njegove kazne strahovali, ne bi ustrajali na kamati. Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, kaže: “Čuvajte se sedam upropaštavajućih grijeha!” - “Koji su to, Allahov Poslaniče? - upitaše ashabi. “Pridruživanje Allahu, pravljenje čarolija (sihr), ubistvo,

osim kada to pravda zahtijeva, jesti kamatu, jesti imetak siročadi, bijeg sa bojnog polja i potvora prostitucijom poštene žene muslimanke”, - odgovori Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem. (Prenose Buhari i Muslim) Vjerodostojnim predanjima prenosi se da je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, prokleo onoga koji uzima kamatu, onoga koji daje kamatu, onoga koji upisuje kamatu i onoga koji posvjedoči kamatnom ugovoru. Iz ovih ajeta i hadisa vidi se da je kamata u islamu zabranjena i da je opasnost koju ona nosi sa sobom veoma velika za društvo i pojedinca i da svi oni koji se bave kamatom ratuju protiv Allaha i Njegovog Poslanika. Musliman se mora zadovoljiti onim što mu je Allah dao od opskrbe i treba se kloniti svega što su Allah i Njegov Poslanik zabranili. Halal je bolji i više je zastupljen u životu čovjeka od harama. Ne smijemo pasti pod utjecaj banaka koje nam nude lahku zaradu koja nam možda bude viza ka Allahovoj srdžbi i nezadovoljstvu. Oni koji zarađuju ne birajući sredstva i metode preko kojih će se dočepati novca, to su oni koji su zaljubljeni u dunjaluk, a srca su njihova prljava i bolesna. Allahu se utječemo od takvih srca!

"Pa neka se pripaze oni koji postupaju suprotno naređenju Njegovu, da ih iskušenje kakvo ne stigne ili da ih patnja bolna ne snađe." (Kur'an, XXIV/63)

HUSEJN, RADIJALLAHU ANHU, NEVINI ŠEHID

Piše: Ševki Muhammed

Istraživanjem i analiziranjem historije čovječanstva, oštroumni i objektivni historičari uviđaju da u postupcima, odlukama i stavovima poznatih vojskovođa i ličnosti ima zaista vrijednih primjera koji mogu biti uzor njihovim narodima. Ummet islama je kroz svoju svijetlu historiju u svakom hidžretskom stoljeću dao bezbroj primjera velikana i heroja koji u suštini predstavljaju uzor kojeg treba slijediti. Na čelu islamskog historijskog karavana stoji generacija Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, njegovih ashaba. Oni su bili i ostali svjetiljke koje obasjavaju put nebeske upute jer su u potpunosti uspjeli spojiti veze između temelja islama i njihovog efikasnog praktikovanja, s jedne strane, i stalnim požrtvovanjem za stvar islama i odličnim poznavanjem činjeničnog stanja u društvu, s druge strane. Na putu islama oni su trpjeli razne oblike tortura i mučenja, puno je njih i poginulo zbog islama i time su dostigli najveći stupanj kod Allaha, dželle šanuhu, postali su šehidi. To je bila posebna čast koju Allah, dželle ve ‘ala, daje samo onima koje On izabere. Od najistaknutijih ashaba koji su od nevjernika, licemjera i velikih grješnika mučki i na prevaru ubijeni jesu Omer b. el-Hattab, Osman b. ‘Affan, ‘Ali b. Ebu-Talib, i Husejn, neka je Allah zadovoljan njima.

Husejn b. ‘Ali b. Ebu-Talib b. Abdulmuttalib b. Hašim, unuk je Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, sin njegove kćeri Fatime, radijallahu anha. Rođen je poslije svoga brata Hasana, radijallahu anhu. Ibn-Tejmijje i Ibn-Kesir, rahimehumallah, smatraju da je Hasan rođen treće godine po Hidžri, u mjesecu ramazanu, dok je Husejn rođen četrvrte godine po Hidžri u mjesecu ša'banu. Ubijen je desetog muharema šesdeset i prve godine po Hidžri.

HUSEJNOV ŽIVOT - DIO HISTORIJE ISLAMA

Život Husejna, radijallahu anhu, predstavlja važan dio historije našeg ummeta. Vaspitavan je u kući Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, od koga je naslijedio svoj plemeniti moral. Svoje punoljetstvo doživljava za vrijeme hilafeta Ebu-Bekra, radijallahu anhu, i bio je svjedok ratova koje je ovaj halifa vodio protiv odmetnika od islama kada ih je potpuno porazio i povratio autoritet islamskoj državi. Nakon toga doživljava veličanstvene pobjede islamske vojske za vrijeme hilafeta Omera b. Hattaba, radijallahu anhu, i svjedok je pogibije ovog ashaba-šehida od prokletog Ebu-Lu'lua Madžusija, vatropoklonika koji je došao iz Perzije - današnji Iran. Zatim je doživio period širenja islamske da'we širom svijeta u vrijeme halife Osmana, radijallahu anhu, koji je bio nevina žrtva i šehid smutnje i spletkarenja pokvarenjaka i neprijatelja islama. Kada se saznalo za kovanje zavjere protiv Osmana, radijallahu anhu, kao i to da su licemjeri tražili njegovo ubistvo, ashabi su odmah stali na njegovu stranu želeći da ga odbrane. Među najistaknutijim ashabima koji su stali u odbranu ovog plemenitog halife bili su Abdullah b. Zubejr, Abdullah b. Omer, Ebu-Hurejre, Merwan b. Hakem, Husejn i njegov brat Hasan. I porodice svih ashaba učestvovale su u odbrani Osmana, radijallahu anhu. Međutim, određenje Uzvišenog Allaha moralo se ispuniti i Osman, radijallahu anhu, glatko odbija njihovu ponudu i pomoć govoreći da ne želi susresti svoga Gospodara, a da je zbog njega prolivena nevina krv muslimana. Osman, radijallahu anhu, ubijen je i jedan je od prvih nevinih šehida nakon osnivanja islamske države. Nakon Osmanove pogibije hilafet se premiješta iz Medine u Kufu i halifa postaje otac Husejnov, zet Poslanikov, Alija, radijallahu anhu. Husejn je direktni svjedok nemilih događaja za vrijeme hilafeta njegovog oca kada se odigrala Bitka na Džemelu kao i pojava jedne velike smutnje koja se ogledala u sekti zvanoj havaridžije. Ubice nisu ni za momenat prezale od ubistva ovog halife, i pored mjesta kojeg je on zauzimao u srcima muslimana zbog svoje hrabrosti u borbi protiv kufra i širka. Kada su muslimani položili prisegu na pokornost i poslušnost Hasanu, radijallahu anhu, Husejn je stao uz njega sve do trenutka Hasanovog odricanja hilafeta u korist sahabije Muavije b. Ebi-Sufjana, radijallahu anhu. Muslimani su se ponovo udružili i njihova srca su ponovo kucala kao jedno i poslije dugih i teških iskušenja ponovo postaju kao jedno tijelo. Ta je godina poznata kao godina zajednice ('amu el-džem'ati). Poslije smrti Muavije, radijallahu anhu, na vlast dolazi njegov sin Jezid i za vrijeme njegove vladavine dešavaju se mnoge smutnje i neredi unutar islamske države, a i sam Husejn, radijallahu anhu, biva ubijen za vrijeme

Jezidove vladavine. Husejnov život bio je ispunjen događajima koji predstavljaju veoma važan dio islamske historije.

HUSEJNOVE VRLINE

Buharija u svojem "Sahihu " od Ibn Ebi-Nuajma prenosi da je čuo kako su Abdullaha b. Omera upitali o čovjeku u ihramu koji je ubio muhu?! Abdullah im je na to odgovorio: "O vi stanovnici Iraka, pitate me o ubijenoj muhi, a vi ste ti koji su ubili sina Poslanikove, sallallahu 'alejhi ve sellem, kćeri! " Od Bera'a se prenosi da je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, ugledao Hasana i Husejna i rekao: "Allahu moj, ja ih zaista volim, pa ih i Ti zavoli." (Prenosi Tirmizi) Ebu-Se'id el-Hudri, radijallahu anhu, prenosi da je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao: "Hasan i Husejn su predvodnici mladih u Džennetu! " (Prenosi Tirmizi) Uzvišeni Allah, kaže:

"... Allah želi da od vas, o porodico Poslanikova, grijehe odstrani, i da vas potpuno očisti." (Kur'an, XXXIII/33)

Ummu Selema, radijallahu anha, rekla je: "Kada je objavljen ovaj ajet, Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, prebacio je svoj ogrtač preko Alije, Fatime, Hasana i Husejna, radijallahu anhu, te rekao: "Allahu moj, ovo je moja porodica, odstrani od njih grijehe i očisti ih čišćenjem." (Prenosi Tirmizi)

Ibn-Tejmijje, rahimehullah, kaže: "Allah je Uzvišeni objasnio da je otklonio učinjene grijehe od Poslanikove porodice i da ih je očistio čišćenjem. Zato je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, dovio Allahu za najbliže članove njegove porodice, tj. za Aliju, Fatimu, Hasana i Husejna, prvenaca mladih u Džennetu. Allah je Uzvišeni očistio Poslanikovu porodicu i uslišao je Poslanikove dove za njih. Rezultat je toga otklanjanje grijeha sa njih i upotpunjavanje Allahove blagodati koju ne bi postigli samo svojom snagom i imanom, jer da je stvar bila takva, onda im dova Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, ne bi bila potrebna." ("Hukuku ehlil-bejt", str.24)

POSLANIKOVA, SALLALLAHU 'ALEJHI VE SELLEM, OPORUKA

Od Zejda b. Erkama prenosi se da je rekao: "Bili smo kod izvora Ham'a, između Meke i Medine, kada je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, održao govor u kojem se zahvalio

Allahu i posavjetovao nas, te rekao: ‘Ljudi, ja sam zaista samo čovjek kome će uskoro doći izaslanik njegovog Gospodara te mu se ja moram odazvati (misli se na smrt); ostavljam vam dvije stvari, prva je Knjiga Allaha Uzvišenog, u njoj ima upute i svjetlosti, pa se Knjige prihvatite.’ Nakon što nas je posavjetovao da se držimo Allahove knjige, Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, nam reče: ‘… i moja porodica, Allahom vas podsjećam na moju porodicu - reče to tri puta.’” Tada su Zejda b. Erkama upitali: “Ko je od Poslanikove porodice? “ On im odgovori: “To su oni kojima je zabranjeno uzimati sadaku, to su članovi Alijeve, Džaferove, Akilove i Abbasove porodice.” “Zar su oni svi iz Poslanikove porodice? “, upitaše ponovo Zejda. “Da”, odgovori im on.” (Prenosi Muslim)

EBU-BEKR, OMER, OSMAN I ALIJA ODALI SU DUŽNO POŠTOVANJE POSLANIKOVOJ, SALLALLAHU ’ALEJHI VE SELLEM, PORODICI

Posebnu pažnju i poštovanje prema Poslanikovoj, sallallahu 'alejhi ve sellem, porodici iskazivala su dva časna i plemenita ashaba; to su bili Ebu-Bekr i Omer, radijallahu anhuma. Ebu-Bekr je govorio: “Draže mi je ugostiti članove Poslanikove porodice od samog održavanja odnosa sa mojim rođacima.”

Također je govorio: “Pokoravajte se poslaniku Muhammedu kroz njegovu porodicu! “ (Prenosi Buhari)

Također nalazimo i Abdullaha b. Omera, radijallahu anhu, kako riječima hvale govori o Husejnu. Prenosi se od Junusa b. Ebi-Ishaka, a zatim od Ibn-Harba da je rekao: “Dok je Abdullah sjedio u sjenci Ka'be, vidio je Husejna kako mu prilazi, te reče: ‘Od svih stanovnika Zemlje, ovo je najvoljeniji čovjek stanovnicima neba!’” (“El-Isabetu fi temjizis-sahabe”, Ibn-Hadžer el-Askalani, tom 4, str. 444)

MUAVIJA, RADIJALLAHU ANHU, ODAJE DUŽNO POŠTOVANJE HASANU I HUSEJNU

Kada je Muavija, radijallahu anhu, postao vladarom islamske države, Hasan i Husejn posjećivali bi ga i on bi ih tada ugošćavao na način na koji nije nikog ugostio. Jednom im je

dao čak dvjesto hiljada dirhema u jednom danu. Kada je Hasan, radijallahu anhu, poginuo, Husejn je sam posjećivao Muaviju koji ga je i dalje počašćivao kao posebnog gosta. Husejn je bio u vojsci koja je pošla u osvajanje Konstantinopolisa (Istanbul). U toj vojsci je bio i Jezid, sin Muavije. To je bilo u pedeset i prvoj godini po Hidžri.

Kada se Muaviji približio smrtni čas, ovako je savjetovao svoga sina Jezida: “Čuvaj Husejna, sina Alije i sina Fatime, kćeri Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem. On je ljudima najvoljeniji od svih ljudi. Održavaj dobre odnose s njim i lijepo postupaj prema njemu i on će ti dobrim uzvratiti. Ako se njemu nešto desi, moja je želja da ti osvetiš ubistvo njegovog oca i brata! “ (“El-bidajetu ve nihaje”, Ibn-Kesir, tom 8, str.162)

HUSEJN KAO PRENOSILAC HADISA

Husejn, radijallahu anhu, prenio je nekoliko hadisa od svog djeda Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem. Njegova kćerka Fatima prenosi hadis u kojem stoji da je njen otac Husejn čuo Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, kako kaže: “Kojeg god muslimana pogodi kakva nedaća te je on od sebe otkloni (strpljivo zahvaljući Allahu na njoj), Allah će mu upisati nagradu kao onog dana kada ga je ta nedaća zadesila.” (Prenose Ahmed, Ibn-Madže i Ebu-Ja'la) Komentarišući ovaj hadis, Ibn-Tejmijje, rahimehullah, kaže: “Predanje ovog hadisa od Husejna i njegove kćerke jeste jasan (islamski) dokaz jer je upravo njegova kćerka bila svjedok njegove smrti. Nedaća koja se spominje u ovom hadisu je upravo ono što je zadesilo Husejna i on je bio smiren zbog nje jer je unaprijed znao šta mu se sprema, a da je mogao otkloniti, on bi to i učinio, povodeći se za spomenutim hadisom. Zabranjeno je (haram) da pri nevolji i nedaći ljudi u očajanju kukaju, očajavaju i da žene čupaju kosu. Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, je nevin od onih koji ovako postupaju. Allah i Njegov Poslanik preziru takve postupke.” (“Minhadžus-sunneti en-nebewijje”, tom 4, str.55) Poznati učenjak Ibn-Kesir, rahimehullah, kaže: “Kada je data prisega na pokornost Jezidu, za života Muavije, Husejn, Abdullah b. Omer, Abdurrahman b. Ebi-Bekr i Ibn-Abbas bili su od onih koji nisu htjeli dati prisegu. Abdurrahman b. Ebi-Bekr je umro ostavši dosljedan svoga stava. Kada je Muavija umro, onda su Abdullah b. Omer i Ibn-Abbas dali prisegu njegovom sinu Jezidu. To se dogodilo u šezdesetoj godini po Hidžri. Husejn i Ibn-Zubejr ostali su pri svojoj ranijoj odluci i napuštaju Medinu krenuvši prema Meki.” (“El-Bidajetu ve nihaje”, Ibn-Kesir tom, 8, str.151)

STANOVNICI IRAKA TRAŽE HUSEJNOV DOLAZAK U KUFU

Nakon pristizanja u Meku, Husejnu stižu pisma i poruke u kojima Iračani traže od njega da napusti Meku i pridruži se njima u Kufi gdje će mu stanovnici ovog grada položiti prisegu na pokornost, umjesto Jezidu, sinu Muavijinom. Sin Husejnovog amidže Akil b. Ebi-Talib šalje u Irak svoje ljude koji će se uvjeriti u iskrenost i istinitost namjere Iračana i ako je tačno ono što su oni željeli, onda će on pripremiti Husejna i njegovu porodicu i poslati ih u Irak.

NAJUGLEDNIJI MEĐU ASHABIMA SAVJETUJU HUSEJNA DA NE NAPUŠTA MEKU

Kada su ashabi saznali da Husejn namjerava napustiti Meku i poći za Irak, odmah su krenuli njemu savjetujući ga da tako nešto ne učini, podsjećajući ga na ono što su Iračani uradili sa njegovim ocem i bratom. Od Ibn-Abbasa, radijallahu ‘anhu, prenosi se da je rekao: “Husejn me je upitao šta mislim o njegovom odlasku u Irak, te mu ja rekoh: ‘Da nije našeg ugleda kod ljudi, ja bih te sada za kosu dohvatio i ne bih te nikada pustio da tamo odeš.' Husejn mu je na to odgovorio: ‘Draže mi je da poginem izvan Meke nego u njoj!' Ibn-Abbas je rekao: ‘Ove su me riječi natjerale da mu više ne govorim o tome.'" Ebu-Mihnef prenosi da je Ibn-Abbas došao Husejnu i vidjevši ga da se spremio za put, reče mu: “Sinko, ljudi govore da si naumio poći za Irak, želim da mi ti objasniš šta to kaniš učiniti? “ Husejn mu odgovori: “Naumio sam poći u toku ova dva dana, inašallah! “ Na to mu Ibn-Abbas uzvrati: “Slušaj dobro! Ako su likvidirali svoga lošeg vođu i pobijedili svoje neprijatelje i potpuno uredili svoje društveno stanje, onda pođi njima, a ako im je vođa još uvijek živ i dalje ih maltretira i ako su njegovi istomišljenici još uvijek glavni, znaj da su te pozvali samo zbog smutnje i nereda i nepravednog sukoba u koji će te uvući i ljude će protiv tebe okrenuti, a tada će oni koji su te pozvali postati tvoji neprijatelji! “ Husejn je odgovorio: “Klanjat ću istiharu, pa kako bude! “

Ismail b. Salim el-Esedijj prenosi od Ša'bija da je Abdullah b. Omer čuo da je Husejn krenuo prema Iraku. Abdullah je odmah pošao za njim i nakon tri dana ga je susreo i upitao

ga: “Gdje si krenuo? “ “U Irak”, odgovori on. Tada je Abdullah ugledao poruke i pisma kod Husejna koje je dobio iz Iraka i rekao mu: “Ovo su njihova pisma? “ “Da”, odgovori Husejn. “Nemoj im se odazvati! “, reče Abdullah b. Omer. Kada je vidio da je Husejn uporan u svojoj odluci, Abdullah mu reče: “Reći ću ti događaj od Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem. Došao je Džibril Poslaniku, sallallahu 'alejhi ve sellem, i rekao mu da izabere između dunjaluka i ahireta, pa je on izabrao ahiret. Ti si dio Poslanika i, tako mi Allaha, sve ono čega vas je Allah poštedio je za vaše dobro (porodico Poslanikova)!”

Husejn je i dalje odbijao Abdullahovu upornost. Na kraju ga Abdullah zagrli te zaplaka i reče: “Allah neka ti je na pomoći, o ti poginuli! “ Od Ebu-Sei'da el-Hudrija, radijallahu anhu, prenosi se da je rekao: “Husejn je bio uporan u svom odlasku za Irak, pa sam mu ja jednom prilikom rekao: ‘Boj se Allaha, ostani u svojoj kući i nemoj se dizati protiv svoga imama (vođe)!’”

Od Ebu-Vakida el-Lejsija, radijallahu anhu, prenosi se da je rekao: “Saznao sam da Husejn namjerava poći za Irak. Kada sam ga sreo, Allahom sam ga preklinjao da ne napusti Meku jer je njegov odlazak za Irak bio pogrešan, išao je prema Iraku znajući da će ga ubiti, ali on mi je na sve to samo rekao: ‘Ja se ne vraćam!’“ Džabir b. Abdullah, radijallahu anhu, kaže: “Obratio sam se Husejnu ovim riječima: ‘Boj se Allaha i nemoj zavaditi ljude, tako mi Allaha, nije dobro to što činite!'"

Se'id b. Musejjeb, rahimehullah, kaže: “Husejnu je bilo bolje da nije izašao (prema Iraku).”

Ebu-Seleme b. Abdurrahman, rahimehullah, kaže: “Husejn je morao znati kakvi su stanovnici Iraka i zato nije trebao poći njima, međutim, na to ga je nagovorio Ibn-Zubejr.” Musevver Mahreme je poručio Husejnu: “Čuvaj se da te pisma Iračana ne upropaste!” Jednom je Bekr b. Abdurrahman b. Haris b. Hašim rekao Husejnu: “Sinko, zar nisi vidio šta su Iračani uradili sa tvojim ocem i bratom (ubili su ih), i ti sada želiš poći njima, a oni su pravi robovi dunjaluka! Protiv tebe će se boriti oni koji su ti se zakleli na pokornost i ostavit će te (Iračani) na cjedilu - oni kojima si ti draži od onih koji im pomažu. Allahom te preklinjem, nemoj!” Husejn je na to odgovorio: “Amidža, neka te Allah nagradi svakim dobrom, bit će onako kako je Allah odredio da bude! “ Čuvši ove njegove riječi, Bekr je rekao: “Mi smo Allahovi i Njemu ćemo se vratiti, oče Abdullahov (Husejn), neka nam Allah bude na pomoći kada budeš poginuo!” Abdullah b. Dža'fer je Husejnu poslao pismo u kojem ga upozorava da ne ode u Irak. Husejnov odgovor je bio slijedeći: “Sanjao sam Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, naredio mi je da nešto učinim i o tome neću nikoga obavijestiti sve dok ne vidim svoja djela (kod Allaha na ahiretu).”

HUSEJN ŠALJE SVOG AMIDŽIĆA U IRAK

Nakon silnih pisama koja su mu stizala iz Iraka, Husejn šalje svog amidžića Muslima b. Akila b. Ebi-Taliba u Irak da osmotri stvarno stanje tamošnje situacije. Istovremeno po njemu šalje pismo stanovnicima Iraka u kojem je bio pravni zastupnik, valija, sahabija Nu'man b. Bešir, radijallahu anhu. Kada je Muslim b. Akil stigao u Irak, prvo je posjetio Muhtara b. Ebi-Ubejda es-Sekafija, nakon toga je otišao Haniju b. Urveu. Kada su stanovnici Kufe saznali o dolasku Husejnovog izaslanika, odmah se okupilo njih dvanaest hiljada i položili su mu prisegu na pokornost, imajući u obziru da je on bio izaslanik čovjeka koga su htjeli za svoga vođu. Jedan čovjek koji je bio na strani Jezida b. Muavije, reče Beširu: “Ti si obični potlačeni slabić, zar ne vidiš kakav je nered zavladao? “ Bešir, radijallahu anhu, odgovori mu na to: “Bolje mi je da budem slabić u istini nego li hrabar u neistini! “ Ovaj je isti čovjek o svemu obavijestio Jezida b. Muaviju. Jezid se posavjetovao sa svojim savjetnikom Serhunom, koji mu reče: “Nemamo boljeg čovjeka za Kufu osim Ubejdullaha b. Zijada.” Jezid b. Muavija se odranije rasrdio na ovog Ubejdullaha, ali, i pored toga mu je poslao pismo u kojem mu je poručio da njega postavlja za zapovjednika Kufe i da nađe Muslima b. Akila i ubije ga. (“El-Isabetu fit-temjizi es-sahabe”, tom 1, str.444)

IRAČANI OKREĆU HUSEJNU LEĐA I OTKRIVAJU SVOJE PRAVO LICEMJERSKO LICE

U međuvremenu Muslim b. Akil sakuplja četrdeset hiljada vatrenih boraca iz Kufe koji su već pripremili svoje sablje protiv Ubejdullaha b. Zijada. Ali, Ubejdullah b. Zijad ne sjedi skrštenih ruku, već iz svakog plemena Iraka sakuplja njihove izaslanike u svojoj palači i huška ih na ustanak protiv Muslima b. Akila. To mu je i uspjelo jer su svi Iračani okrenuli leđa Muslimu napuštajući redove njegove vojske: sa njim je ostalo samo pet stotina boraca. Nakon toga ga je napustilo još dvije stotine boraca pa ih je ostalo samo tri stotine, zatim su ga i ostali napustili pa ih je ostalo samo tridesetak i na kraju su ga svi napustili pa nije mogao pronaći nikoga koji bi mu pokazao put prema kući. Tu je situaciju iskoristio Muhammed b. Eš‘as koji ga je zarobio i doveo u palaču Ubejdullaha b. Zijada. Zijad ga je odmah ubio, s njim

i Hanija b. Urvea, a nakon toga ih je obojicu razapeo. Husejn o tome nije znao ništa sve dok se nije približio Kadisiji na samo tri milje. Tamo ga je sreo Harb b. Jezid et-Temimi i rekao mu: “Vrati se, tamo iza mene nije ostalo nikakvog dobra! “ Husejn nije ni taj savjet poslušao, a sa njime je bio i Muslimov brat. Oni su čvrsto riješili poći prema Kufi, govoreći: “Ne vraćamo se sve dok ne ostvarimo svoje pravo ili ne poginemo! “ (“El-Bidajetu ven-nihaje”, tom 8, str.152)

HUSEJNOVA POGIBIJA

Ubejdullah b. Zijad pripremio je vojsku protiv Husejna i za vojskovođu je postavio Omera b. Sa'da b. Ebi-Vekasa. Husejna su presreli kod mjesta zvanog Kerbela. Omerova vojska je brojala oko 45 konjanika i 100 pješaka. Kada su se susreli, Husejn mu je rekao, pokušavajući izbjeći sukob: “Dužan si iskazati mi svoje poštovanje u jednoj od tri stvari koje ću zatražiti od tebe; ili ćeš mi dopustiti da poginem kao ratnik na Allahovom putu (na bojnom polju protiv kafira), ili ćeš mi dopustiti da se vratim u Medinu, ili ćeš mi dozvoliti da položim prisegu Jezidu b. Muaviji.” Omer b. Sa'd je o ovome obavijestio Ubejdullaha koji je na to odgovorio: “Ne prihvatam nikakve uvjete sve dok on ne priloži meni prisegu na pokornost! “ Husejn je to odbio i zapodjenu se krvavi sukob u kome je Husejn ubijen a sa njim i sedamnaest mladića iz njegove porodice. Njegov ubica se zvao Šemr b. Zul-Džujuš. Nakon toga je Husejnova glava bačena pred Ubejdullahom b. Zijadom. (“El-Isabetu fit-temjizi es-sahabe”, tom 1, str.334)

LAŽNA PREDANJA O HUSEJNOVOJ POGIBIJI

Sljedbenici novotarija i svojih strasti prenose lažna i izmišljena predanja o Husejnovoj, radijallahu anhu, pogibiji. Primjera radi, šiije i njima slične frakcije i sekte kažu da je nakon Husejnove pogibije Jezid b. Muavija porobio njegove žene i djecu i naredio je da ih popnu na kamile bez ikakvog zastora za Husejnove žene!!! Opovrgavajući ova lažna predanja Ibn-Tejmijje, rahimehullah, kaže: “Ono što se prenosi od Jezida jeste da on nije tražio Husejnovo ubistvo, naprotiv, želio je da mu ukaže počast i poštovanje kao što ga je savjetovao njegov otac Muavija, radijallahu anhu. Međutim, Husejn je trebao izabrati hoće li položiti prisegu Jezidu ili odustati od borbe protiv njega. Kada je Husejn saznao da su ga Iračani ostavili na cjedilu potražio je da se vrati u Medinu ili da pođe Jezidu ili da mu dozvole da pogine u džihadu protiv kafira. To mu nisu dozvolili (Ubejdullah b. Zijad) jer su željeli da ga zarobe. Husejn je ubijen kao nevini šehid, radijallahu anhu. Kada je Jezid saznao o Husejnovoj

pogibiji, to ga je jako rastužilo i zaplakao je pogođen ovim neprijatnim haberom." (Ovako Ibn-Tejmijje, rahimehullah, prenosi događaj koji govori o Husejnovoj pogibiji pobijajući lažna i izmišljena predanja šiija. Ovaj se isječak nalazi u njegovom fenomenalnom djelu "Minhadžus-sunneti en-nebewijje", koje je napisao kao odgovor na knjigu "Minhadžul kerameti fi ma'rifetil-imameti", čiji je autor šiija Ibnul-Mutahher. Knjiga je prepuna laži, potvora i uvreda na račun Ebu-Bekra, Omera, Osmana, Aiše i Muavije b. Ebi-Sufjana, radijallahu anhum.) Prim. prev.

Prenosi se da je Jezid, kada je čuo o Husejnovoj pogibiji, rekao: "Neka je Allahovo prokletstvo na Ibn-Mirdžanetu (Ubejdullah b. Zijad)! Tako mi Allaha, da je bio sa Husejnom u srodstvu, ne bi ga ubio." Također se prenosi da je nakon toga Jezid poslao svoju porodicu u Medinu da bi direktno izrazili saučešće Husejnovoj porodici zbog njegove pogibije, ali, i pored toga, Jezid nije naredio da se Husejnov ubica kazni, a nije ni naredio da se uhapsi. ("Minhadžus-sunne", tom 4, str.557)

Ibn-Tejmijje, rahimehullah, dalje nastavlja: "Što se tiče onoga što je on rekao (Ibnil-Mutahher) da je Jezid zarobio Husejnove žene i djecu i da ih je na kamilama bez ikakvog zastora omalovažavao pred svijetom, pa to je obična laž i potvora. Muslimani, hvala Allahu, nikada nisu zarobili nikoga od porodice Benu-Hašim (Poslanikova porodica) niti je ummet Muhammeda, sallallahu 'alejhi ve sellem, dopustio zarobljavanje njihovih žena. Međutim, sljedbenici strasti i požuda favoriziraju laž. Također su (šiije) rekli da je Hadžadž ubio neke od Poslanikove porodice… Hadžadž nije nikada ubio nekog iz porodice Beni-Hašima i pored toga što je ubio mnoge druge ljude mimo njih." ("Minhadžus-sunneti en-nebewijje", tom 4, str.558)

ŠTA JE REČENO O JEZIDU B. MUAVIJI

Ibn-Tejmijje, rahimehullah, kaže: "Oni koji slijede put pravednosti iskazuju dužno poštovanje prema onima koji to zaslužuju, oni takve ljude vole i daju pravo onima koji ga zaslužuju. Na taj način iskazuje se poštovanje prema istini i iskazuje se milost prema Allahovim stvorenjima. Imajući ovo u obziru, shvatamo da svaki čovjek ima svoje dobre i loše osobine. "ovjeka treba hvaliti zbog njegovih lijepih osobina i grditi ga zbog njegovih loših osobina, zbog njih ga treba voljeti ili mrziti, zbog njih će biti nagrađen ili kažnjen i to je vjerovanje ehlis-sunneta i džema'ata."

"… i ako nam se ova komponenta razjasni, onda ćemo shvatiti da kada govorimo o Jezidu, to je kao da govorimo o bilo kojem vladaru ili kralju za vrijeme islamske vladavine. Ko im bude poslušan u pokoravanju Allahu Uzvišenom, kao što je namaz, hadž, džihad, naređivanje dobra i odvraćanje od zla, sprovođenje islamskog kaznenog prava, bit će

nagrađen ako je to radio pokoravajući se Allahu i Njegovom Poslaniku. Tako su radili prvi dobri mu'mini poput Abdullaha b. Omera i njemu slični. A ko stane uz te vladare i kraljeve lažno im se pokoravajući, onda ih on pomaže u grijehu i nasilju i zaslužio je pravu kaznu i ukor. Zato su ashabi bili u borbenim redovima u vojsci Jezida b. Muavije i on je prvi koji je organizovao pohod na Konstantinopolis (Istanbul) još za vrijeme Muavijina života. U toj je vojsci bio i Ebu-Ejjub el-Ensari, radijallahu anhu. To je prva vojska koja je povela prvi vojni povod na Konstantinopolis." ("Minhadžus-sunneti en-nebewijje", tom 4, str.544)

Buhari, rahimehullah, u svojem Sahihu, u poglavlju o džihadu i ratnom pohodu, prenosi hadis od Ubadea b. Samita, radijallahu anhu, koji kaže da je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao: "Prva vojska iz mog ummeta koja će krenuti u boj na moru, zaslužila je (Džennet). Ummu-Haram je upitala: "Allahov Poslaniče, hoću li ja biti s njima?" "Da", odgovori joj Poslanik i dodao je nakon toga: "Prvoj vojsci koja će se boriti protiv Kajsarovog (Cezarovog) grada bit će im oprošteno!" Ummu-Haram je upitala: " Allahov Poslaniče, hoću li ja biti s njima?" "Ne", odgovori joj Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem." Međutim, neko će se upitati da li je dopušteno proklinjati Jezida jer je on ubio Husejna ili je možda, u najmanju ruku, naredio da se on ubije!? Na ovo pitanje odgovara poznati islamski učenjak Ebu-Hamid el-Gazali koji kaže: "Nije dokazano da je Jezid ubio ili naredio da se Husejn ubije. Nije dopušteno reći da ga je on ubio jer to nije potvrđeno i zato ga ne smijemo proklinjati jer se nijedan musliman ne smije okriviti za veliki grijeh bez prethodnog posjedovanja nepobitnih dokaza. Normalno, dopušteno je reći da je Ibn-Muldžem ubio Aliju, i da je Ebu-Lu'lu el-Medžusi ubio Omera, ali to je već dokazana stvar. Ne smijemo okrivljavati muslimana za kufr i pokvarenjaštvo, a da zato ne posjedujemo jake argumente. Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, kaže: "Ako neko nekoga naziva kafirom ili pokvarenjakom a on to nije, onda će se te riječi povratiti onome koji je to rekao! " (Prenose Buhari i Muslim) Gazali dalje nastavlja: "Da li je dopušteno reći: 'Neka je Allahovo prokletstvo nad ubicom Husejna?' Mi na to odgovaramo: "Ispravno je reći, neka je Allahovo prokletstvo nad ubicom Husejna ako se nije pokajao prije smrti, jer je također moguće da je umro poslije pokajanja. Primjera radi, Vahši je ubio Poslanikovog amidžu Hamzu, radijallahu anhu, još dok je bio kafir, nakon toga on prima islam i kaje se zbog svih grijeha i ubistava i ne smijemo ga proklinjati. Ubistvo je veliki grijeh, ali ne dostiže stupanj kufra i ako se ubistvo ne poveže s pokajanjem (ubice), onda je to veoma opasna stvar (po iman čovjeka koji proklinje ubicu, a ne posjeduje argumente o tome da li se ubica pokajao ili ne). U situaciji poput ove, bolje je ne govoriti ništa." Proklinjati nevinog muslimana jeste isto što i ubiti ga. Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, kaže: "Proklinjati je mu'mina isto što i ubiti ga! " (Prenose Buhari i Muslim)

LAŽNA I PODMETNUTA HISTORIJA

Puno je "islamskih" historičara koji su lažno prikazali neke događaje i to ne samo u vezi sa životopisom Husejna, radijallahu anhu. Tako se u tim knjigama, uglavnom su ih pisali šiitski historičari, spominje da je Jezid b. Muavija napao Medinu i ubio sve članove Poslanikove porodice, porobio njihove žene, ubio sedam stotina muhadžira i ensarija i na hiljade ostalih stanovnika, a Medina je sva bila preplavljena u krvi koja je prekrila kabur Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem. Dalje se u tim istim knjigama navodi da je Jezid naredio da se Ka'ba poruši katapultom i nakon toga je potpuno uništio i spalio!!!

Prepustimo eminentnom učenjaku Ibn-Tejmijju, rahimehullah, da odgovori na ove potvore i laži: "Kada su stanovnici Medine otkazali pokornost Jezidu (zbog Husejnovog ubistva), protjerali su njegove izaslanike iz Medine. On je nekoliko puta slao svoje delegacije tražeći od njih da mu ponovo iskažu pokornost. Tada im je poslao Muslima b. Ukbea el-Merrija i naredio mu je da tri dana radi po Medini što hoće! Na ovome se Jezidu i najviše zamjera. Zbog toga, kada je imam Ahmed upitan da li prenosi hadise od Jezida, rekao je: "Ne, pa zar nije on taj koji je uradio s Medinom ono što je uradio?" Međutim, i pored toga, on nije ubio sve članove Poslanikove porodice, broj ubijenih nije bio na hiljade poginulih, i prolivena krv nije prekrila kabur Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, niti je krv prolivena unutar njegove džamije. Što se pak Ka'be tiče, Allah je nju sačuvao i prije i poslije dolaska islama i niko je nije uspio porušiti, naprotiv, prije islama kada su u godini slona namjeravali srušiti Ka'bu, Allah ih je onemogućio Svojom žestokom kaznom:

"Zar nisi vidio šta je sa vlasnicima slona Gospodar tvoj uradio!" (Kur'an,CV/1) "Nevjernicima i onima koji odvraćaju od Allahova puta i Časnog hrama - a Mi smo ga namijenili svim ljudima, kako za mještanina tako i za došljaka - i onome ko u njemu bilo kakvo nasilje učini dat ćemo da patnju nesnosnu iskusi." (Kur'an, XXII/25)

Poznata je stvar da su sekte karamita i batinije najgori u svom kufru od svih ljudi. Oni su ubijali hadžije i bacali ih u bunar Zemzem i nakon toga ukrali hadžerul-esved i on je kod njih ostao dugo vremena. Pa i pored svega toga nisu mogli nauditi Ka'bi iako su tada bili najveći nevjernici. Što se tiče vladara muslimana iz porodice Umejjevića i Abbasija, poznato je da nijedan od njih nije namjeravao porušiti Ka'bu pa čak ni Abdul-Melikov zamjenik Hadžadž b. Jusuf. Oni su tada opkolili Ibn-Zubejra i katapultom su gađali njega, a ne Ka'bu. Jezid nije

porušio Ka'bu i nije imao namjeru spaliti je, ni on ni njegova vojska. Sa ovom činjenicom se slažu svi muslimani. Ibn-Zubejr, rahimehullah, srušio je Ka'bu, ali s namjerom da je ponovo obnovi na način na koji je to Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, opisao Aiši, radijallahu anha. Vatra (u žestini sukoba) dohvatila je zastore Ka'be i kamenje je od toplote popucalo. Abdul-Melik je naredio Hadžadžu da se ista renovira kao što je bila u vrijeme Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem. Hadžadž je malo više podigao u visinu i Abdul-Melik se složio sa tom izmjenom…" ("Minhadžus-sunneti en-nebewijje", tom 4, str.575-578) "Katapult se koristi u prilici gdje osim njega drugo oružje ne koristi, kao što je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, katapultom gađao stanovnike Taifa kada su se ovi zabarikadirali u svoje tvrđave. Kada se Ibn-Zubejr sa svojim saborcima zabarikadirao kod Ka'be, Hadžadž ih je gađao katapultom. Nakon Ibn-Zubejrovog ubistva Hadžadžova vojska je ušla u Meku i obavila 'umru čineći tavaf oko Ka'be (koju nisu srušili). Te iste godine Hadžadž obavlja hadž i Abdul-Melik mu naređuje da se ne smije suprotstaviti Abdullahu b. Omeru u vezi s pitanjem hadžskih propisa. Da su oni htjeli kakvo zlo nanijeti Ka'bi, to bi učinili kada su ušli u Meku nakon Ibn-Zubejrove pogibije…" ("Minhad'us-sunneti en-nebewijje", tom 4, str.584)

Navest ćemo još jedan primjer historijske laži i šiitskog podmetanja neukim i naivnim muslimanima. Događaj koji se stalno prepričava na jezicima muslimana, a što je najgore od svega, prepričava se i u našim medresama od "stručnjaka" za islamsku historiju. U historijskim (šiitskim) djelima stoji da su dva ashaba posredovala u sukobu između Alije i Muavije, radijallahu anhum. Izaslanik Alije je bio Ebu-Musa el-Eš'ari, a izaslanik Muavije je bio Amr b. el-As. Lažno predanje kaže da kada su se sreli, počeli su pregovore tako što je Amr rekao Ebu-Musau: "Ti prvo govori! " Tada mu je, navodno, Ebu-Musa rekao: "Ja sam dosta razmišljao i riješio sam da napustim Aliju. Skinut ću sablju s vrata i položit ću je pred okupljenim muslimanima, a i ti to isto učini!! " I tako se dogovoriše. Kada su stali pred muslimane, Ebu-Musa izvede prethodno pripremljeni scenarij. Kada je došao red na Amra, on reče: "Ja sam dosta razmišljao i odlučio sam da ostanem na strani Muavije i moja sablja će to potvrditi!" Ebu-Musa se iznenadi i pokuša mu se suprotstaviti, ali Amr reče: "Ovako smo se dogovorili! " I tako se muslimani raziđoše i nasta još veći sukob i nesloga!!!

Eto ovako fantomski historičari (šiije) prikazuju ashabe Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, kao najgore lažljivce, spletkaroše i prevarante. Imam Ebu-Bekr b. el-Arebi pobijajući ove laži, kaže: "Ovo je sve obična laž i izmišljotina jer se ništa od toga nije desilo. Ovo su kazivanja koja prepričavaju oni koji slijede novotarije i izmišljaju novu historiju kraljeva i vladara. Ove su izmišljotine luđaci i grješnici naslijedili jedni od drugih puno griješeći prema Allahu…" ("El-awasimu minel-kawasimi, str.177)

"Osnovna greška koju iz neznanja čine historičari je ta da u vrijeme hilafeta Alije, radijallahu anhu, Muavija nije bio halifa niti je tražio da bude halifa, pa kako onda da od Amra

bude zatraženo da otkaže pokornost Muaviji!? Amr i Ebu-Musa su se dogovorili da stvar hilafeta prepuste na rješavanje ashabima koji su još uvijek bili živi među njima, a od kojih je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, bio zadovoljan. Dogovor između njih dvojice ne obuhvata Muaviju niučem jer on još uvijek nije bio halifa i nije se borio zbog hilafeta. Muavija je samo tražio da se uhapse i kazne svi oni koji su imali učešća u atentatu nad Osmanom, radijallahu anhu. Međutim, kada je pokrenuto pitanje vođstva islamske države, onda su ova dvojica ashaba prepustili sud o tome velikim ashabima. Vođstvo islamske države bilo je glavno pitanje njihove rasprave. Što se tiče stava ova dva ashaba naspram administracije unutrašnjeg uređenja i vođstva onih strana koje su oni predstavljali, niko od njih nije promijenio svoj stav i nije izdao povjerenje svojeg vođe… U dogovoru između ova dva ashaba nije bilo nikakve prevare i spletke i niko se nije nemarno odnosio prema cijelom ovom događaju. Amr b. el-As tada nije izjavio da je Muavija postao vladar muslimana i da je njemu pripao hilafet. I Muavija nikada to nije izjavio jer je on, radijallahu anhu, preuzeo hilafet nakon dogovora i pomirenja sa Hasanom, sinom Alije, radijallahu anhu." ("Šerhul-awasimi minel-kawasimi" - Muhibbud-din el-Hatib, str.174-175)

ZAPISIVANJE ISLAMSKE HISTORIJE

Poznati islamski historičar Mahmud Šakir, rahimehullah, kaže: "Historija je nanijela veliku nepravdu Umejjevićima jer se u njoj ne spominje skoro nijedna njihova zasluga koju su dali islamskoj državi. Nasuprot tome, historija ih je samo grdila i spominjala samo njihove negativne osobine krivo i lažno im pripisivajući ono što nisu učinili. Vrijedno je spomenuti da su te historijske knjige pisane za vrijeme političkih sukoba između njih i Abbasijevića. S druge strane, sve ove historijske knjige su pisane šiitskim rukama punim mržnje…" ("Tarihul-islami", tom 4, str.50)

"Međutim, među islamskom ulemom (sunnije) ima i historičara koji su realno zapisali islamsku historiju i koji su vjerodostojno predstavili ono što se zaista dogodilo u vezi s pitanjem teme o kojoj govorimo. Među njima su Ibn Ebi-Dunja i El-Begawi. Ali i pored toga, u lancima predanja koja oni prenose ima dosta neprovjerenih i netačnih podataka." ("Minhadžus-sunneti en-nebewijje", tom 4, str. 556)

ŠTA SE TAČNO DOGODILO

Puno se govorilo i pisalo o načinu i razlogu pogibije Husejna, radijallahu anhu. Ima ih koji su ga toliko uzdigli i pripisali mu neka svojstva da su već upali u širk Allahu, dželle šanuhu. Šejtan je ovoj grupi ljudi objavio da oni za Husejnom moraju tugovati, očajavati i da se noževima po licu i tijelu trebaju udarati na dan Ašure. Šejtan im je također objavio i to da grđenjem, psovanjem i proklinjanjem ashaba Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, postižu visoke stupnjeve kod Allaha, dželle šanuhu!! Oni su smrt Husejna, koji je potpuno nevin od njih, prikazali kao tragediju koju su itekako ukrasili lažima i detaljima iz sotonskih legendi. Prvi koji je slagao i svojim lažima “ukrasio” Husejnovu pogibiju je šiija po imenu Muhtar b. Ebi-Ubejd es-Sekafi.

S druge pak strane, neki od šiija su u zasjedi čekali neke pogreške sunnijske uleme da bi kasnije trgovali Husejnovom krvlju. Drugi pak kažu da je Husejn zaslužio smrt jer je namjeravao da razdvoji muslimane i otkaže poslušnost legalnom imamu islamske države. Kao dokaz su iskoristili riječi Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem: “Zaista će doći vrijeme smutnje i novotarija, pa ko bude namjeravao razdvojiti muslimane dok su oni još uvijek složni među sobom, sabljom ga udarite, bez obzira o kome se radi! “ (Prenosi Muslim)

Međutim, stav ehli-sunneta u vezi sa ovim pitanjem jeste najbolje prikazan kroz riječi Ibn-Tejmijja, rahimehullah, koji kaže: “Što se tiče ubistva Husejna, radijallahu anhu, nema sumnje da je nepravedno ubijen i on je nevini šehid, kao i oni koji su na njegovoj strani sa njim poginuli. Ubistvo je Husejna veliki grijeh i neposlušnost prema Allahu i Njegovom Poslaniku… Njegova pogibija predstavlja veliku nesreću za njegovu porodicu a i za sve muslimane svijeta. Njegova pogibija je za njega predstavljala njegov šehadet (postao je šehid)… On i njegov brat su kod Allaha zaslužili sreću koja se ne može postići osim putem velikih iskušenja i niko iz njihove porodice nije doživio ono što su oni doživjeli. Njih dvojica su vaspitavani i odgajani u kući islama punom ponosa i sigurnosti. Hasana su otrovali, Husejna su ubili da bi oni na taj način dostigli stupnjeve srećnih i život Allahovih šehida.” (“Minhadžus-sunneti en-nebewijje”, tom 4, str.550) “… Ali, njegova pogibija ne predstavlja veću tragediju od pogibije onih koji su bili bolji od njega kao što su bili prijašnji poslanici, ashabi koji su poginuli na Uhudu, ashabi koji su poginuli u ratu protiv Musejlemeta, ashabi koji su poginuli kod Bi'rul-Me'une, i pogibija (Ebu-Bekra, Omera), Osmana i Alije. Posebnu tragediju predstavlja ubistvo Alije jer su ga njegove ubice proglasili nevjernikom i govorili su da njegovo ubistvo predstavlja jedan od najboljih ibadeta!!! Oni koji su ubili Husejna nisu vjerovali da je on nevjernik i potvrđeno je da ga nisu htjeli ubiti jer su vjerovali da je to jedan od najvećih grijeha. Međutim,

ubili su ga zbog svojih ličnih interesa, kao što ljudi ubijaju jedni druge zbog vlasti. Iz ovoga se vidi da je puno lažnih predanja koja govore o pogibiji Husejna, radijallahu anhu. Primjera radi, prenosi se da je nakon njegovog ubistva umjesto kiše padala krv!!… Ili to da se na nebu pojavilo crvenilo u trenutku kada je on ubijen. To nema nikakve veze sa Husejnovom pogibijom jer se to crvenilo i danas pojavljuje na nebu i za to postoji opravdani prirodni razlog…" ("Minhadžus-sunneti en-nebewijje", tom 4, str.559)

R E Z I M E

Ovo su stvarne i istinite činjenice islamske historije, daleko od bilo kakvih lažnih predanja i neistina koje su podmetnuli šiije, sufije i svi oni koji ih svojim strastima i novotarijama slijede u njihovom metodu rada trgujući nevinom krvlju Husejna, radijallahu anhu. Ono što smo ovdje prenijeli od naše uleme predstavlja dovoljno istinitu informaciju iskrenim mu'minima. Vadžib je svakom muslimanu sačuvati svoj jezik od uplitanja u govor o ovoj smutnji koja je već iza nas, kao što je rekao Omer Abdul-Aziz, rahimehullah: “Allah je moje ruke sačuvao te krvi i zato ne želim da tom istom krvlju natopim svoj jezik! “ Omer Abdul-Aziz je ovu izjavu dao shvativši riječi Uzvišenog Allaha, Koji kaže: “Taj je narod bio i nestao; njega čeka ono što je zaslužio, i vas će čekati ono što ćete zaslužiti, i vi nećete biti pitani za ono što su oni radili.” (Kur'an, II/141)

SADRŽAJ